

# Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

## RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

### Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

# **Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi**

# **Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi**

**EKSEN**

**YAYINCILIK**

**EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti.**

**Guraba Hüseyinağa Mah.**

**Şekerci Sk., Emel Apt.**

**No:25/2, Aksaray / İSTANBUL**

**Tel: 525 59 61**

**Baskı tarihi: Haziran 1993**

**Baskı : Aydınlar Matbaacılık**

## **İÇİNDEKİLER**

|            |                                                   |
|------------|---------------------------------------------------|
| <b>5</b>   | <b>Sunuş</b>                                      |
| <b>11</b>  | <b>Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi</b>           |
| <b>33</b>  | <b>EKİM I. Genel Konferansı Bildirisi'nden...</b> |
| <b>36</b>  | <b>Ehlileştirme Planları</b>                      |
| <b>41</b>  | <b>Siyasal Cephede Gelişmeler</b>                 |
| <b>46</b>  | <b>Öncüsüz Bırakma Politikası</b>                 |
| <b>51</b>  | <b>Düzen ve Terör</b>                             |
| <b>60</b>  | <b>Devrim Ülkesi ve Devrimci Misyon</b>           |
| <b>66</b>  | <b>Çözüm Mücadelededir</b>                        |
| <b>73</b>  | <b>EKİM Beşinci Yılında</b>                       |
| <b>86</b>  | <b>Teröre Meşruluk Zırhı: Erken Seçim</b>         |
| <b>96</b>  | <b>Erken Seçimin Gösterdikleri</b>                |
| <b>105</b> | <b>Erken Seçim ve Bazı Sonuçlar</b>               |
| <b>113</b> | <b>“Demokratikleşme” Saldırısı</b>                |
| <b>120</b> | <b>Olanakları Güce Dönüştürmek</b>                |
| <b>127</b> | <b>Dengeyi Devrim Lehine Çevirmek</b>             |
| <b>132</b> | <b>Görüntü ve Gerçek</b>                          |
| <b>141</b> | <b>Kürt Hareketi Yol Ayrımında</b>                |
| <b>147</b> | <b>“Demokratik” Pantürkizm</b>                    |
| <b>152</b> | <b>Nispi Durgunluk ve Tasfiyecilik</b>            |
| <b>159</b> | <b>Devrim Ülkesi ve Legalizm</b>                  |
| <b>163</b> | <b>Solda Ters Akıntı</b>                          |
| <b>172</b> | <b>Örtülü Darbe Gerçekleşti</b>                   |

# SUNUŞ

*“Grev ve direnişlerin vardığı sayısal yoğunluk, 1990 ve 1991 yılı Ocak ayı itibarıyla ülke tarihinin en yüksek düzeyindedir.”*

1991 yazında yayınlanan ‘90 Petrol-İş Yıllığı’nın Sunuş’unda yer almaktadır bu sözler. ‘90 Yıllığı grev ve direnişlerin ayrıntılı bir dökümünü de vermektedir. 200 bini aşkın grevci ve bir milyonu aşkın direnişçi işçi...

Peki neden “1991 Ocak ayı itibarıyla”? Bu sınırlama, Yıllığın yalnızca 1991 Ocak ayının verilerine sahip olmasından kaynaklanmıyor. Zira Yıllık’taki rakamlar 1991 yılının bütün bir ilk yarısını kapsıyor. Buna rağmen Ocak ayı sınırlaması, bu ayın, 1990 yılını boydan boya kaplayan büyük grev ve direniş dalgasının tepe noktası olmasından dolayıdır. Zonguldak madencilerinin Ankara yürüyüşü, Türk-İş’in 3 Ocak eylemi, büyük maden, metal ve kağıt grevleri, hep bu ay içinde üstüste düşüyorlar.

Fakat 1990 yılının büyük eylem dalgasının doruğu olan 1991 Ocak’ı, aynı zamanda bir hız kesilme ayıdır da. Türk-İş’in baştan savma 3 Ocak genel eyleminin hiç bir sonuç yaratmaması ile madencilerin Ankara yürüyüşünün Mengen barikatlarında kırılması, sınıf kitlelerinin eylem şevkine büyük darbeler oldular. Bunları Körfez savaşı (17 Ocak) ve bu bahaneyle gündeme getirilen toplu grev yasaklamaları (27 Ocak) izledi. “27 Ocak 1991’de yapılan grev ertelemeleri, ülke tarihinde en çok sayıda işçiyi kapsayan düzeyde olmuştur.” (Aynı Yıllık). 27 Ocak 1991’de, Bakanlar Kurulu kararıyla, 158 işyerinde sürmekte olan ve 102.846 işçiyi kapsayan grevler ertelendi. Bu “erteleme”nin gerçekte grevleri bitirmek demek olduğunu biliyoruz.

Fakat gelişmeler bununla da kalmadı. Burjuvazi, Körfez

savaşının yarattığı atmosferi en iyi biçimde değerlendirerek, işçi sınıfına karşı, somut biçimini toplu tensikatlarda bulan, genel bir saldırıya girişti. Büyük çoğunluğu 1987-90 işçi eylemlerinin öne çıkardığı ileri işçilerden oluşan yüzlerce işçi sokağa atıldı. İşçi sınıfı buna tümüyle sessiz kalmadı, fakat kendisine güç ve moral kazandırabilecek düzeyde anlamlı bir tepki de ortaya koyamadı.

Sonuçta, işçi hareketi, 1987 yılından itibaren kesikli dalgalar halinde gelişen, her yenisi bir öncekini yaygınlık ve etkinlik bakımından aşan, 1991 Ocak'ında tepe noktasına varan bir sürekli gelişmenin ardından, hala da kurtulamadığı bir nispi durgunluk dönemine girdi.

Tam da işçi hareketliliğinin kendini belirgin bir biçimde hissettirdiği tarihten (1987) itibaren, yeni bir toparlanma çabası içine giren, 1987-90 dönemi içinde, bu hareketliliğin uygun atmosferinden toparlanma doğrultusunda iyi-köfü yararlanan Türkiye devrimci hareketini, işçi hareketindeki bu ani gerilemenin sonuçları kaçınılmaz olarak etkileyecekti.

Gel gelelim sorun bundan ibaret de değildi. Burjuvazi, grevleri yasaklayarak ve yaygın işten atmalara girişerek işçi sınıfına yönelttiği saldırıyı, paralel biçimde devrimci harekete de yöneltti. Bu saldırı iki boyutlu fakat tek amaçlıydı. Terörle yıldırma ve düzen legalitesi içine çekerek terbiye, demek oluyor ki, tasfiye etmek...

Devrimci örgütlere karşı sistemli bir fiziki saldırı ile "ehlileştirme" politikalarının devreye sokulması bir arada gündeme geldi. Ehlileştirme politikasının ilk unsurları olan 141-142. maddelerde değişiklik ile "Kürt reformu"na ilişkin düşüncelerin tam da burjuvazinin genel bir saldırıya geçtiği Körfez savaşı esnasında açıklanması, dikkate değer bir olgudur. Bilindiği gibi bunlara "anti-terör yasası" eşlik etmişti.

Bu döneme (Ocak-Şubat 1991) denk gelen uluslararası gelişmelere değinmiyoruz bile; gericilik saldırısı tepe noktasındaydı. Ortadoğu'da emperyalizm Körfez savaşıyla güç gösterisi sergiliyorken, Doğu Avrupa'daki çöküş zinciri Arnavutluk halkası ile tamamlanıyordu. Buna eşlik eden muazzam ideolojik propaganda saldırısını hatırlamak güç olmasa gerek.

Dolayısıyla, bugünden bakıldığında daha net görülebiliyor;

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ocak-Şubat 1991, bir dönüm noktası olmuştur. Üstüste binen tüm bu gelişmeler, 12 Eylül'le birlikte girmiş bulunduğu yapısal bunalımı aşamamış, fakat 1987'den itibaren giriştiği yüzeysel toparlanma çabaları ile bunu bir süre için hafifletmiş gibi görünen Türkiye sol hareketini, son iki yılda yeni bir tasfiye sürecinin içine sokmuştur. Son iki yıl, 1991-92 yılları, solda tasfiyeciliğin yeni bir evresi olmuştur.

\*

Okura burada sunduğumuz bu yeni derlemede, son iki yılın siyasal olaylarının ve bunun devrimci hareket üzerindeki tasfiyeci etkilerinin zaman içindeki seyrini, genel çizgiler içinde izlemek mümkün. Derleme, içlerinden tamamlayıcı nitelikteki bir kaç parça hariç, tümüyle Mart 1991-Ekim 1992 tarihleri arasındaki *Ekim* Başyazılarından oluşmaktadır. Bu tarihler, EKİM I. Genel Konferansı'nın hemen sonrası ile EKİM Olağanüstü Konferansı'nın hemen öncesini işaretlemektedir. Bununla birlikte, seçtiğimiz bu tarihlerin, derlemenin gerek içeriği gerekse amacı bakımından, EKİM'in kendisine ilişkin sorunlarla ilgisi, tali plandadır. Yazıların hemen tümü de genel siyasal gelişmeleri ve yeri geldikçe bunun genel sol hareket üzerindeki etkilerini konu alıyor; EKİM ise, yalnızca yıldönümü yazıları vesilesiyle değerlendiriliyor. Mart 1991 tarihli ilk yazı *Ehlileştirme Planları*, Ekim 1992 tarihli son yazı *Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* başlığın taşıyor. Bu başlıklar bir bakıma derlemenin kapsamını da özetlemiş oluyor.

Son yazı ilkin *EKİM Altıncı Yılında* başlığı ile yayınlandı. Hemen ardından, içeriğini daha dolaysız yansıtan, *Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* başlığı ile broşür haline getirildi. Bu yazıyı, sol hareketin son iki yılda içine girdiği yeni tasfiyeci sürecin genel bir dökümünü ve değerlendirmesini, 1987-90 döneminin geçici ve yüzeysel toparlanma döneminin toplu bir yeniden değerlendirilmesi ışığında ele aldığı için, tarih bakımından en son yazı olduğu halde, derleme içinde ilk sırada yayınladık. Kitap bu yazıdaki sonuç değerlendirmesinin ışığında incelendiğinde, inanıyoruz ki, çok daha iyi anlaşılacak ve verimli sonuçlara yolaçacaktır.

Ekimciler, kendi olağanüstü konferanslarının hemen öncesinde, solda yeni dönem tasfiyeciliğine ilişkin değerlendirmelerini ortaya koydukları zaman (Ekim 1992), hiç değilse iki önemli örgüt, bu sürecin dışında görünüyordu. PKK Kürt ulusal hareketine başarılı önderliğini sürdürüyor, Devrimci Sol ise “partinin eşiğinde” olduğunu ilan etmiş bulunuyordu.

Şimdi PKK “ateşkes” süreci içinde ve Kürt reformistleriyle bir cephe kurmak çabasıdadır. Kürt hareketi yeni bir döneme ve yönelime girmiştir. Bu derlemedeki yazılardan birinin (*Kürt Hareketi Yol Ayrımında*/ Nisan 1991) daha bir yıl önceden bildirdiği gibi, bu gelişme, işçi hareketindeki ve Türkiye devrimci hareketindeki zayıflıklarla dolaysız olarak bağlantılıdır.

Devrimci Sol’a gelince. Bu hareketin Eylül 1992’de patlak veren ve bugün bütün boyutlarıyla açığa çıkan bunalımı, tüm görüntüye rağmen, son iki yılın genel gelişmelerinin onu da kendi basıncı altına aldığını gösteriyor. Öyle ki, bu basınç, Devrimci Sol’un yapısal küçük-burjuva zayıflıkları temeli üzerinde, yıkıcı, dağıtıcı ve şu günlerde trajik boyutlara varan sonuçlara yol açabilmiştir.

PKK ve Devrimci Sol şahsında yaşanan bu son iki gelişme, “solda tasfiyeciliğin yeni dönemi”ne ilişkin tahlilleri **daha geniş bir çerçevede** doğrulamış, her zamankinden daha anlamlı, önemli ve güncel hale getirmiştir.

Son olarak; kuşkusuz bu derlemenin içeriği, EKİM içinde ortaya çıkan ve olağanüstü konferansla tasfiye edilen liberal tasfiyecilikle de dolaysız olarak bağlantılıdır. Kitap incelendiğinde net olarak görülecektir: EKİM, bu yeni dönem tasfiyeciliğinin kendini ortaya koyduğu tüm somut biçimleri, kullandığı tüm argümanları zamanında görmüş, buna karşı mücadele yürütmüştür. Fakat buna rağmen, solda yeni dönem tasfiyeciliği, EKİM saflarında da yankısını bulmuştur. Son iki yılın siyasal gelişmelerini ve bunun sol üzerindeki etkilerini bir toplu sonuç değerlendirmesi ile birlikte sunan bu derleme, tam da bu sayede, EKİM içindeki gelişmelerin kavranmasını da kolaylaştırmakta, buna ilişkin olarak yayınlacağımız yeni bazı derlemelere, bir ilk giriş niteliği taşımaktadır.

# **Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi**



# **Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi**

## **(EKİM altıncı yılında)**

12 Eylül'ü izleyen yıkımın ardından ve 1987 yılından başlayarak, görünürde nispi bir toparlanma yaşayan geleneksel devrimci hareket, son iki yılda ve büyük bir bölümüyle, yeni bir dağılma ve tasfiye süreci içine girmiş bulunmaktadır. Zaten geleneksel olarak zayıf ve bulanık olan iktidar perspektifinin felce uğramasında ve ihtilalci kimliğin gitgide yitirilmesinde ifadesini bulan bu yeni süreç, artık kendine (bu yeni gerçekliğine) uygun düşen daha açık ideolojik ifadeler de kazanıyor. Teorik kargaşa ve ideolojik belirsizlik ortamında bir pratik olarak yaşanan kendiliğindencilik ve legalizm, bugün artık uygun biçimlerde teorize ediliyor, ideolojik bir muhteva kazanıyor. 59. sayısında (Ağustos '92) ve "*Solda Ters Akıntı*" başlığı altında bu yeni duruma işaret eden *Ekim*, bunu, 12 Eylül'le başlayan tasfiye sürecinin yeni ve bunu yaşamakta olanlar için artık son aşaması olarak değerlendirmişti. Bunun anlamı, devrimci siyasal mücadele tarihimizin bir dönemine dam-

gasını vuran küçük-burjuva devrimciliğinin, bir dizi grup ve çevre şahsında, uzun ve karmaşık evrimini, geline aşamada küçük-burjuva reformizmi olarak noktalamakta olmasıydı. Böylece, 12 Eylül'ü izleyen uzun yıllar boyunca sürekli bir biçimde reformizme ve liberalizme doğru kan kaybeden, fakat buna rağmen geçmişin bir kısım devrimci ideolojik politik mevzilerinde iyi-kötü tutunmaya çalışanlar, geçmişle idare etmenin olanaklarını nihayet tükettiler ve kaçınılmaz akibete uğradılar.

Bu gerçekten kaçınılmaz bir akibet miydi? Bu sorunun yanıtını kolaylaştıracak sınırlandırılmış bir başka soru sorulabilir: Nasıl oldu da, 1987-90 yıllarının içte nispeten uygun olan konjonktüründe toparlanma çabası gösteren ve bunu bir ölçüde başardıklarını sananlar, bunu izleyen son iki yılda, bu kadar hızlı bir biçimde yeni bir tasfiye sürecinin içine girdiler? Bunu kendi içinde ve somut olarak incelemek gerekir. Fakat bugünden bakılarak söylenebileceklerle geçmeden önce, daha işin başında, bu toparlanma çabasının belli bir iyimserlik ve heyecan eşliğinde sürdüğü o ilk yıllarda, bugünü o günden haber veren değerlendirme ve uyarılara bir göz atmak daha anlamlı olabilir. Eğer o günün iyimser ortamında dile getirildiğinde kötü kehanet gibi görünen uyarı ve değerlendirmeler, bugün geride bırakılan süreçler tarafından doğrulanmış iseler, o halde bu uyarı ve değerlendirmelerin içeriği, yaşanmış bulunan bugünkü akibetin kaçınılmaz olup olmadığının yanıtını da, bir ölçüde kendi içinde taşıyor demektir.

Toparlanma yılının (1987) ilk aylarında yayınlanan ilk çıkış belgesinin daha ilk satırlarında, *"Güncel sorun, geçmişin köklü ve kapsamlı bir değerlendirmesini yapmaktır. Bu yaşam ve ilerleme koşuludur"*\* uyarısını yapan EKİM, bir yıl sonra ve bir vesileyle, sorunu şöyle özetlemişti:

*"Karşı-devrim dönemi devrimci harekette bir bütün olarak örgütsel dağılmaya ve çok yönlü bir bunalıma yolaçtı. Bugün çeşitli devrimci gruplarda bu bunalımdan kurtulmak ve örgütsel dağınıklığı gidermek çabası var. Son bir kaç yıldır hız kazanmış bu toparlanma çabaları mücadele isteğinin ifadesi görülüp sevinç*

\* *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış*, Eksen Yay., s.9-10  
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

ve saygıyla karşılaşılsa bile, devrim davasına ve devrimci hareketin kendisine karşı sorumluluk, gösterilen çabaların yüzeysel, kısır ve uzun vadeli bakıldığında ömürsüz olduğu gerçeğine işaret etmemizi gerektiriyor.

*"Bunalımı aşmak ve kalıcı bir toparlanmayı sağlamak, bunalıma yolaçan temel etkenleri doğru bir şekilde tespit etmek, çözümlemek ve anlamak ölçüsünde olanaklıdır. Devrimci hareketin büyük bir bölümü bu bakıştan yoksundur. Ayakta kalmış az sayıda kadroyu çok sınırlı bazı yeni güçlerle takviye ederek siyasal faaliyetin bazı kısa dönemli gereklerine yöneltmek çabasını bunalımdan çıkış ve toparlanma sananlar var. Kaba bir yanılgıdır bu ve köklü sorunları perdeleyerek bunalımı geçici süreler için küllemeye hizmet eder yalnızca. Kaldı ki somut olarak bakıldığında, birikmiş sorunların ağırlığı karşısında buna bile yaramıyor. Devrimci hareketin bunalımı görmek isteyen herkes için açık-seçik belirtileriyle sürüyor." \**

Bu uyarı, tarihsel bir perspektif içinde, devrimci hareketin yaşamakta olduğu küçük burjuva bunalımın toplumsal anlamı, ideolojik-programatik muhtevası ve uluslararası kaynaklarının tahlili ile de birleşiyordu, aynı yazının içinde. EKİM bu çabasını sayısız kez yineledi. Ne var ki, geleneksel örgütlerin tepelerine hakim küçük-burjuva tutuculuğu, başlangıçta tabanda çok güçlü bir istek ve beklenti olan geçmişin muhasebesi ihtiyacını, zaman içinde ve toparlanma çabalarının ilk gözboyayıcı başarıları sayesinde bastırmayı, gitgide unutturmayı başarabildi. Bu çifte "başarı" aldatıcıydı; bugünkü hızlı dağılma ve tasfiyeyi hazırlamaktan başka bir işe yarayamazdı.

Dün geçmişle hesaplaşmanın önünü tıkayanlar, bugün o geçmişin de gerisine düşmenin başını çekiyorlar. Dünün eskide direnme tutuculuğu, yeni iç ve uluslararası koşullarda, bugün legalist reformist bir kimliğe dönüşüyor. Dün geçmişi devrimci bir temelde aşmaya ayak direyerek, böylece geçmişin liberal eleştirisine girişenlerin işlerini kolaylaştıranlar, bugün kendileri de aynı liberal platforma sürükleniyorlar.

Dolayısıyla, sorunun yanıtı şöyle özetlenebilir. Geleneksel

---

\* *Devrimci Harekette Reformist Eğilim*, Eksen Yay., s. 49-50  
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

devrimci yapılar, yaşadıkları çok yönlü bunalımı tahlil edip üzerine gitmedikleri sürece, bugünkü akibetle kaçınılmaz olarak karşı karşıya kalacaklardı. Konjonktürel başarılar, bu akibeti belki bir parça geciktirebilirdi; fakat bu, sorunların ağırlaşarak ilerde yeniden gündeme gelmesini ve yeni bir yıkımın temeli olmasını engelleyemezdi. Nitekim 1987-90 yılı boyunca sürekli güç kazanan kitle hareketindeki bir ilk duraklama, devrimci harekette yeni bir tasfiyeciliğin boy vermesine yetebilmiştir. Siyasal mücadelede kuraldır; bunalımların üzerinden atlanmaz. Ya bunalım tahlil edilir, anlaşılır ve aşılar, ya da yıkıcı etkileri bir süre için sınırlanabilirse bile, o kaçınılmaz olarak kendi hükmünü icra eder. Yıkım ve tasfiye ile sonuçlanır.

EKİM, geçmişi değerlendirmek çabasını, geleneksel devrimci gruplarda toplu bir yenilenmenin değil, fakat sağlıklı bir "iç ayrışma ve saflaşma"nın bir olanağı olarak değerlendirdi hep. Bir çok vesileyle, ve örneğin, geride bıraktığı ilk iki yıla ilişkin değerlendirmesinde, bunu şöyle ifade etti:

*"Biz, geçmişi değerlendirmeye dönük her ciddi çabanın bayrakların netleşmesini kolaylaştıracağı, devrimci grupların çelişki-eklektik konumlarında yaşanılması kaçınılmaz olan ve karşı-devrim döneminde zaten bir ölçüde kendiliğinden yaşanmış da olan çözülme ve saflaşmanın bilince çıkarılacağı, ideolojik-siyasi ifadeler kazanacağı, hareketin bünyesinde içiçe bulunan komünist, devrimci-demokrat ve liberal eğilimli öğelerin bilinçli bir ayrışma ve saflaşma sürecine gireceği düşüncesinde ve inancında olduk." \**

Eğer EKİM, geleneksel yapıların kendi içinde yenilenebileceğine inansaydı, aynı yerde de ifade edildiği gibi, bu, "bilimsel kavrayışı yitirmek, nesnel gerçeklikten kopmak demek olurdu". Devrim saflarında buna dönük olarak var olan ve hep kırmaya çalıştığı ham hayallerin batağına bizzat kendi düşmüş olurdu.

## II

Türkiye'nin yakın geçmişinde ve kent ve kırsal küçük-burjuvazisinin damgasını taşıyan devrimci toplumsal-siyasal çalkantılar içinde

---

\* *Devrimci Harekette Reformist Eğilim*, Eksen Yay., s.146-147  
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

kazandığı (bugüne kadar da yenileyemediği) ideolojik-politik ve örgütsel kimlik, geleneksel devrimci grupların bugün yaşamakta olduğu tasfiyenin tarihsel kökenini ve temellerini oluşturmaktadır. Fakat bu durum bizi hiç de, '87 sonrası süreçlere, bu tarihsel temel üzerinde, fakat yine de kendine özgü koşulları ve yapısı içinde bakmak yükümlülüğünden kurtarmaz. Bu yapıldığında, bugünkü tasfiye sürecinin kendine özgü niteliği ve başlıca unsurları konusunda somut bir fikir edinmek de olanaklı olabilecektir. Kuşku yok ki, belli safhalarını değişik vesilelerle zaten değerlendirmiş bulunduğumuz bu süreci, burada, ancak en genel çizgiler içinde tanımlamakla sınırlıyabiliriz kendimizi.

\* \* \*

Karşı devrim döneminin yarattığı ölü sessizliği, daha 1984 yılında yırtılmaya başlamıştı. Kürdistan'da gerilla savaşı başlamış, büyük kentlerde ise hoşnutsuzluğun yankısı ilk işçi toplantıları gerçekleşmişti. Fakat yine de asıl dönüm noktası 1987 yılı oldu. Bir dizi gelişme 1987 yılında üstüste bindi. İşçi hareketliliğinde ve grevlerde, geçmiş sessizlikle kıyaslandığında gerçek bir atılım yaşandı. İşçiler yeni dönem hareketliliğinin merkezinde olduklarını açıkça gösterdiler. Kitle katılımındaki sınırlılığına rağmen öğrenci hareketliliği de toplumda belli bir yankı buldu. Kürdistan'daki gerilla savaşının gücü ve etkisi daha iyi hissedilmeye başlandı. 12 Eylül'ün, düzeni bunalıma iten hiç bir temel sorunu çözemediği, tersine ağırlaştırdığı açığa çıktı. Burjuvazinin 1987 yılı boyunca en çok kullandığı tabir, "istikrar" oldu. Bu, varolan değil, fakat istenendi. Erken seçime bu parolayla gidildi.

1987 yılı yeni bir hareketlilik dönemini haber veriyordu ve bu hareketliliğin odağında işçilerin bulunacağını gösteriyordu. Olayların sonraki yıllarda aldığı seyir, bu ilk işaretleri tümüyle doğruladı.

Grevlerle başlayan işçi hareketliliği, yıldan yıla yayıldı; daha geniş ve daha geri kesimleri içine aldı; daha ileri biçimler kazandı. Devrimci saflarda ilgi, umut ve heyecan yarattı. '89 Baharı ve onu izleyen yılın büyük grev ve eylem dalgası, burjuva yazarlara bile "sınıfa karşı sınıf" sözleri ettirebildi. Öğrenci hareketi, yeni

dönemde çok şey vaat etmediğini göstermekte gecikmedi. 12 Eylül'ün en önemli sonuçlarından birini gençlik alanında elde ettiği, zamanla daha iyi anlaşıldı. Kürt hareketi ise, istikrarlı ve başarılı gelişimini sürdürerek, tüm toplumun gündemine çık-mamacasına oturdu. Cumhuriyet dönemi inkarcı politikaları tuzla buz oldu. Gerilla hareketi, özgürlük istemiyle ayağa kalkan politik kitle gösterileriyle birleşti; bu gelişme hareketi yeni bir safhaya ulaştırdı. Bu, '89 sonu ve '90 başına denk geliyordu.

Düzen cephesine gelince, iktisadi ve siyasal bunalım, işçi hareketi ile Kürt hareketinin gitgide güç kazanan çifte baskısı altında, ancak şiddetlenebilirdi. Erken seçim istikrar getirmemiş, tersine, parlamentonun yeni bileşimi, daha başından bir istikrarsızlık unsuru olmuştu.

Aynı dönemde uluslararası planda ise ters rüzgarlar esiyordu. Gorbaçov'la birlikte başlayan yeni süreç, tam da 1987 yılından itibaren, etkisi sürekli artan bir gerici liberal cereyana dönüştü dünya ölçüsünde. Bu süreç, önce Doğu Avrupa'nın çöküşüne, hemen ardından ise Sovyetler Birliği'nin dağılışına yolaçtı. Arnavutluk'taki gelişmelerle noktalandı. '90 yılı, Türkiye'de yeni dönem hareketliliğinin doruğa çıktığı bu yıl, dünya ölçüsünde süren gerici anti-komünist kampanyanın da doruğu oldu.

\*

İşçi hareketliliği ile devrimci saflarda yenilgi sonrası ilk ciddi toparlanma girişiminin aynı yıla (1987) denk gelmesi, dikkate değer bir kesişmeydi. Gelişen hareketliliğe henüz hemen hiç katkısı olmayan devrimci gruplar, kuşku yok ki, toparlanma çabası doğrultusunda ondan yine de anlamlı bir moral destek aldılar. Bu yıldan başlayarak, ulusal ve uluslararası plandaki gelişmeler birbirine zıd bir seyir izledi ve devrimci hareketin her bir kesimi, bu zıd cereyanların çifte baskısını yaşadı.

İki belirgin eğilim görüldü. '80 öncesinde devrimci hareketin reformizme en yakın kesimlerini oluşturan ve 12 Eylül sonrasında liberal tasfiyeci bir platforma kayanlar, dikkatlerini daha çok dıştaki gelişmelere yönelttiler. Bu güçlü dış tasfiyeci baskının altında iyice ezilip, tümenden dağıldılar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yenilgiye rağmen devrimci kimliği koruyanlar ise, dikkatlerini içteki gelişmelere yönelttiler. Bunu, toparlanmak, dağılmış bulunan örgütsel yapılarını yeniden inşa etmek için uygun bir ortam olarak değerlendirmeye çalıştılar. Dışarıdaki gelişmeleri ise gözucuyla izlemekle yetindiler. ("Anti-revizyonist" gelenekten gelenler, Doğu Avrupa'daki gelişmeleri kendi geçmiş tespitlerinin doğrulanışı sayarak bir süre için teselli buldular, ta ki Arnavutluk'taki rejim de çökene kadar.)

Dikkatleri içe yöneltmek ve yeniden örgütlenerek gelişmekte olan kitle hareketliliğini devrimci bir doğrultuda etkileme çabası göstermek, kuşkusuz doğru devrimci bir tutumdur. Bununla birlikte, bu işi geçmişin yüklerini atmadan, yaşanmakta olan bunalımı aşmadan yapmaya kalkmak, peşinen sonuçsuz kalması kaçınılmaz bir sürecin içine girmek demektir. Bu kelimenin en tam anlamıyla bir kendiliğindenciliktir. Temel sorunların görmezlikten gelindiği, savunulamaz hale gelmiş teorik-programatik temellerin uykuya yatırıldığı, stratejik önceliklerin (demek oluyor ki iktidar perspektifi-nin) gözden kaçırıldığı bir durumda, başka türlü de olamazdı.

Bu durumda, yürütülen faaliyetin motivasyon ögesi olarak, gündelik gelişmelere yetişmek (gerçekte yalnızca ardından sürüklenmek) ve bu çaba içinde elde edilecek küçük başarılarla yenilgi döneminde büyük darbe yemiş moral dayanakları bir ölçüde onarmak kaygısı kalmıştı geriye.

Kendiliğindencilik en vurucu ifadesini, '87 sonrasının moda eğilimi haline gelen "sınıf yönelimi"nde buldu. Devrimci hareketin alışlagelmiş halkçı jargonu bir anda değişti. İşçi sınıfı vurgusu en geri kesimlerde bile belirgin bir tutuma dönüştü. Türkiye devrimci hareketi işçi sınıfını nihayet keşfetmişti. Ne var ki, EKİM'in zamanında ve her vesileyle vurguladığı gibi, burada popülist platformdan köklü bir kopuş ve gerçek bir ideolojik ilerleme değil, fakat yalnızca kendiliğinden yaşanan bir pratik yönelim vardı. Zira sahnede yalnızca işçiler vardı ve siyasal faaliyet için etkileyici bir çekim alanı oluşturuyorlardı.

Bu kadarının bile, artık yüksek sesle savunulamaz hale gelen popülist ideolojik mevzilerde hayli gedikler açtığı, bu mevzileri iyiden iyiye yıpratmış, elbette bir gerçektir. Böyle olmakla birlikte,

sorgulanıp açık bir eleştirinin konusu haline getirilmediği sürece, özü işçi sınıfının kapitalist toplum içindeki yerini ve tarihsel devrimci misyonunu yerli yerine oturtamamakta ifadesini bulan eski kavrayış, bir "sistem" olarak varlığını sürdürecekti. Bir süre için küllenmiş bu 20 yıllık bilincin sahneye yeniden sökün etmesi için, işçi hareketinin birazcık duraklaması, öğrencilerde umut vaadeden hafiften bir hareketlenme, ya da örneğin köylülük ve küçük-burjuvazinin toplumsal ağırlığını oluşturduğu Kürt ulusal hareketinin ezici bir baskısı, fazlasıyla yeterdi de artardı. Nitekim bunun son iki yılda örnekleri fazlasıyla görüldü.

Kendiliğindenciliğin kendini gösterdiği bir öteki alan, yeni dönemin bir öteki yaygın modası haline gelen "sosyalizm" vurgusuydu. Ama "devrim"in yanına ("devrim ve sosyalizm!"), ama "demokrasi ve bağımsızlık"ın yanına ("demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm!") -sosyalizm nihayet halkçı devrimci hareketin temel şiarları içindeki yerini alabildi. Gelgelelim kendi geçmiş sınıfsal kavrayışını, toplumsal dayanaklarını ve bu temel üzerinde şekillenen gerçek kimliğini sorgulamadan halkçı söylemi "işçicilik" ile değiştirmenin ne kadar bir anlamı vardıysa, "sosyalizm" modasının da ancak o kadar bir anlamı olacaktı halkçılığın yaşadığı bu sözde değişimde. Gerçekte, demokratizmde ifadesini bulan ideolojik kavrayış ile demokratik devrim programı (ufku), yerli yerinde duruyordu. Bu sosyalizm şalı birazcık aralandığında, hemen altında, geçmiş şiarların bile hayli gerisine düşen "İş, ekmek, özgürlük!" perspektifi (sarı Türk-İş'in bu beylik sloganı) boylu boyunca uzanıyordu.

Bu "sosyalizm" modası, yine kendiliğinden bir biçimde, kaydedilmeye değer bir başka yenilik daha getirdi. Eskiden, devrimci hareketi oluşturan grupların herbiri, tüm diğerleri için ne tür bir nitelendirme yapıyor olursa olsun, kendi de içinde hareketin toplamını, "devrimci-demokrat" hareket ortak paydası altında eşitliyordu. EKİM, bunu, zamanında yeterince bilincinde olunmasa da, hareketin ortak gerçekliğinin iyi ve özlü bir tanımı olarak değerlendirmiş ve sosyalizmin, kendi öz bayrağını açarak, kendini bu "devrimci demokrat hareket"ten ayırması şiarını atmıştı.\*

\* Bkz. *Herkes Kendi Bayrağı Altına! Ekim*, sayı:1, Ekim 1987  
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Ne var ki, "sosyalizm" modası, beraberinde, bu tanımın bu kez "sosyalist hareket" ya da "sosyalistler" olarak yenilenmesini de getirdi. Bu "yeni"liğin başını Kuruçeşme liberalleri çekti ve onlardan başlayarak, bu tanımlama her türlü liberal birlik politikasının dayanağı olarak kullanılmaya çalışıldı. EKİM, bu liberal açılıma, onun siyasal anlamına, erken bir tarihte (Kasım '89) işaret etmiş, bu tutumu, *"sol hareketteki köklü konum farklılıklarını, ayrışma ve saflaşmada katedilen mesafeyi 'genel sosyalist hareket' gibi liberal bir kavram içinde karartmaya çalışmak",* olarak nitelemişti. \*

Kürdistan'daki yeni devrimci süreç, 12 Eylül kolay yenilgisinin ezik ruh halini uzun süre üzerinden atamayan geleneksel devrimci hareket için, sürekli güçlenen bir siyasal moral kaynağı oldu. Devrimci ulusal hareketten bu yönüyle hep beslenen bir çok grup, buna rağmen, PKK şahsında ifadesini bulan ulusal devrimci önderliğe karşı sağlıklı ve tutarlı bir tutum almakta uzun süre bocaladı. Kendi geçmiş önyargılarının gücünü kırmakta hayli zorlandı. Gerilla hareketinin devrimci kitle hareketiyle birleştiği bir aşamada, nihayet gerçeği kabullenmek ve mücadeleyi PKK üzerinden desteklemek tutumuna ulaşabildi. Yazık ki, bu da, ciddi bir kavrayış değişikliğinden çok, bir kez daha olayların gücüyle, başarılı bir gelişme çizgisi izleyen PKK hareketinin artık görmezden gelinemez devrimci gerçekliği ile olanaklı olabildi. Demek oluyor ki, bir kez daha, kendiliğinden bir gelişmeydi yaşanan. Bu nedendir ki, ulusal hareket, kendi anlamı ve sınırları içinde, bir türlü yerli yerine oturtulamadı. Dünün kör sektarizmi bu kez bir teslimiyet eğilimine dönüştü bazı grupların şahsında.

Fakat '87 toparlanmasına hakim kendiliğindenciliğin kendini asıl gösterdiği alan, bir kez daha kendiliğindenciliğin o değişmez klasik alanı, yani taktik ve örgütsel sorunlar alanıydı.

Siyasal mücadelede kendiliğindencilik, kendini her zaman teorik-siyasal perspektiflerdeki zayıflık ya da belirsizliğin dolaysız bir ürünü olarak gösterir. Türkiye devrimci hareketinin yeni döneme "legale hücum"la başlaması, bir yeniden toparlanmaya değil, olsa

---

\* Bkz. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim*, Eksen Y., s.165-166  
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

olsa tasfiyeciliğin bir yeni dönemine yolaçabilirdi. Nitekim öyle de oldu. Buna rağmen bu alana ilişkin sorunlar üzerinde durmayacağız. Zira EKİM bu temel zaaf üzerinde sayısız defa ve fazlasıyla ayrıntılı bir biçimde durmuştur. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* başlıklı uzun incelemede ve legalist tasfiyeciliğin en tipik temsilcileri üzerinden, bunun ayrıntılı bir eleştirisi ayrıca yapılmıştır. Bu durumda, burada kendimizi, 1992 yılı gerçekliğine yıllar öncesinden (Ekim '87) işaret eden şu satırları yeniden hatırlatmakla sınırlayabiliriz:

*"Fakat bugün görülen yeniden toparlanma ve örgütlenme çabalarını legal yayınlar eksenine oturtma eğilimi, tasfiyeci ve tehlikeli sonuçlar yaratacak bir siyasal ufuksuzluk ve bölnlük göstergesidir yalnızca. Bu, son 20 yılda iki büyük karşı-devrim saldırısının acı ve yıkıcı sonuçlarını yaşamış devrimci hareketin derslerinden henüz fazlaca bir şey öğrenilmediğinin göstergesi olduğu kadar, düzenin köklü ve çözümsüz sorunları üzerinde gelişen bugünkü çatışmanın geleceğini kestirememe kısa görüşlülüğünün de kanıtıdır." \**

1987-90 döneminde yaşanan sözde toparlanma çabasının anlamı özetle şuydu: Köklü ve kapsamlı nedenlere dayalı bir yapısal bunalım tahlil edilip, anlaşılıp aşılacağına, görmezlikten gelinmiş, dahası üstü örtülmeye ve üstünden atlanılmaya kalkışılmıştı. Bununla bağlantılı olarak, "yaşam ve ilerleme koşulu" olan geçmişin muhasebesi ihtiyacı karşılanmamış, tersine yeni dönemin gündelik başarılarıyla unutturulmaya çalışılmıştı. Tam da bu sayede, hareketin bünyesinde ileriye ve geriye dönük öğelerin sağlıklı bir iç ayrışma ve saflaşmasının önü tıkanmış, bu ise yalnızca geriye dönük eğilimlere yaramış, düzene ve liberalizme doğru sürekli bir kan kaybına yol açmıştı. Bir yenilgi döneminin ardından ve yeni bir dönemin başında, iktidar perspektifinin bir gereği olarak, stratejik önceliklere dayalı bir taktik çizgi izleneceğine, tam bir dargörürlülük ve kendiliğindencilik örneği sergilenerek, günü kurtarmaya dayalı bir kolaycılık yoluna sapılmıştı. Uzun vadeli gerçek bir gelişme kaygısıyla değil,

---

\* *Ekim*, sayı:1, başyazı, *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* içinde, s.200

fakat geçmişten arta kalan güçleri olanaklıysa yeni dönemde bir ölçüde takviye ederek kendini kanıtlama hevesiyle hareket edilmişti.

Kısacası, geleneksel devrimci hareket geleneksel davranış çizgisini izleyerek bir kez daha işi kolay yanından almış, kolaycılığı seçmiş, fakat tam da bu nedenle, gerçekte kendini bütünüyle zora sokmuştu. Yenilgi dönemini izleyen bir toparlanma çabasını bu perspektifle ele almak, hareketi büyük bir riskle karşı karşıya bırakmak demektir. İçinden geçilen tarihsel evrenin olumsuz ezici ağırlığı ile de birleştiğinde, bu risk hareketin tümünden tasfiyesine de gidip varabilirdi. Tasfiyeyi burada yalnızca fiziki yokoluş biçimiyle düşünmemek gerekir. Geleneksel devrimci kimliği yitirmek, bunu daha geri ya da olumsuz başka kimliklerle değiştirmek de tasfiyenin bir biçimidir. Son bir kaç yılda 15-20 yıllık bir geçmişi olan bazı partiler tasfiyeci bir dağılma ile yok olup giderlerken (örneğin TKP-B), diğer bazıları, kelimenin politik değil fakat olağan sosyolojik anlamıyla, bir tarikata dönüşebildiler (TKP-İşçinin Sesi).

### III

Toparlanma döneminin sonu (1990 yılı), bu sözde toparlanmanın sınırları ve sonuçlarının da bütün açıklığıyla görülmesine vesile oldu.

1987'de başlayan kitle hareketliliği ağır, sancılı, kesikli bir biçimde, fakat sürekli genişleyerek ve daha ileri biçimler kazanarak, '90 yılında tepe noktasına vardı. '90, boydan boya bir hareketlilik yılıdır. "91'e Girerken" başlıklı yazısında (Ocak '91), Ekim, bu hareketliliğin bilançosunu şöyle özetliyordu:

*"Geride kalan yılın devrimci yükselişi somut bir gerçeklik haline getiren kitle eylemleri bilançosuna kabaca bir göz atalım. Yılın ilk ayları, özellikle Şubat ayı, yoğun işçi eylemliliğine sahne oldu. Aynı dönemde buna küçük üreticilerin direnişi ve öğrenci eylemleri eşlik etti. Sürmekte olan işçi eylemliliğine Mart'ta bu kez, Kürdistan'da patlak veren ve Kürt ulusal hareketinde yeni bir safhaya geçişin ifadesi olan sarsıcı siyasal kitle direnişleri ve gösterileri eklendi. Mayıs'da Türkiye işçi sınıfı tarihinin en geniş katılımlı 1 Mayıs eylemi yasalara ve yasaklara rağmen gerçekleşti. Yaz ayları küçük memurların ve 'memur' sayılan emekçi kesimlerin*

eylemleriyle geçti. Eylül ayında proleter kitle hareketinde yeni bir kabarışın ilk işaretleri ortaya çıktı. Yeni bir dalganın gelmekte olduğu Kasım ayı kaynaşmalarıyla kesinleşti. Aralık ayı boyunca ise beklenen gerçekleşti. Zonguldak maden işçilerinin militan grevi ve haftalarca süren politik gösterileri, 26 Aralık grevleri, 3 Ocak genel uyarı grevi ve nihayet maden işçilerinin 70 bin kişiyle sürdürdüğü 5 günlük 'Ankara'ya Yürüyüşü' eylemi, proleter kitle hareketindeki bu yeni kabarışın somut ifadeleri oldular. Devrimci yükselişin geride kalan yıla ilişkin bilançosunu tamamlamak için sunuları da eklemek gerekiyor: '90 yılı boyunca sanayi kentlerinde onbinlerce işçinin coşkulu politik sloganlarla katıldığı çok sayıda yürüyüşler, mitingler ve salon toplantıları yapıldı. Bu yılın toplamında yaklaşık 300 bin işçi greve gitti. Yılın yalnızca son bir ayında grevde olan işçi sayısı 200 bini buldu. Bu sayıya her an 100 bin grevciyi daha ekleyebilecek anlaşmazlıklar ise hala çözümlenebilmiş değil. Bu rakamlara tek tek işyerlerindeki direniş eylemleri dahil değildir. Örneğin grev yasağı kapsamındaki binlerce linyit işçisi son iki ay boyunca değişik biçimler alan fiili direnişler içinde oldular.“ \*

Dikkate değer olgu şudur: Bu büyük hareketlilik yılı, görünürde devrimci hareket için bir moral kaynağı olmasına ve Doğu Avrupa'nın çöküşü nedeniyle dünyada esen gerici dalganın yıkıcı etkisini bir ölçüde sınırlamasına rağmen, gerçekte devrimci hareketin bunalımına yeni boyutlar ekledi. Zira bu büyük hareketlilik yılı, çok sayıda devrimci "parti" ve örgütten oluşan Türkiye devrimci hareketinin olayların ne kadar gerisinde, ona müdahalede ne denli hazırlıksız, çaresiz ve yeteneksiz olduğunu da açığa çıkardı. Toparlanma, yeniden örgütlenme ve önderliğe hazırlanma çabalarının köksüzlüğünü ve kofluğunu gözler önüne serdi. Bunun kendisi bir iç güvensizlik, gelişen olaylara müdahale kapasitesi ve yeteneği konusunda bir umutsuzluk etkeni oldu. İddiasızlaşmayı besledi, sürmekte olan bunalıma yeni boyutlar ekledi.

Fakat bu kadarla kalmadı. Bu kadarla kalsaydı, kitle hareketinin gelişme seyrinden alman güçle durum bir ölçüde ve bir süre

---

\* *Siyasal Gelişmeler ve İşçi Hareketi*, Eksen Yay., s.70  
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

için yine kurtarılabilirdi. Oysa olayların seyri başka türlü gerçekleşti. '90 yılı hareketliliği, biz de dahil, yaygın biçimde yeni devrimci yükselişin ilk sarsıcı safhası olarak değerlendirildi. Hareketin yeni ve daha ileri bir safhaya geçeceği sanıldı. Halbuki sonraki gelişmeler, bunun, '87'de başlayan hareketliliğin izlediği seyir içinde ulaştığı en üst ve son safha olduğunu, ardından ise bir gerileme ve nispi durgunluk döneminin geldiğini göstermekte gecikmedi. Körfez savaşı (Ocak-Şubat '91) bu gerilemenin başlangıcını işaretler. İşçi hareketi tümüyle durulmadı, fakat eski hızını ve genişliğini kaybetti, mevzii bir nitelik kazandı. Öncü işçi kitlesini hedef alan geniş çaplı tensikatların işçi hareketini güçten düşürdüğü, '87-'90 hareketliliğinin onu bir ölçüde yorduğu, önderlik boşluğu ve örgütlenme zayıflığı nedeniyle politik bir mecraya girmekte zorlandığı ölçüde çaresizliğe ittiği, ücret kayıplarının bir ölçüde telafi edilmesinin ise onu kısmen yatıştırdığı, zamanla daha iyi anlaşıldı.

Bu gelişme devrimci harekete yeni bir darbe oldu. Zaten güçsüzlük ve kendine güvensizlik ruh hali içindeki devrimci saf-larda, bu kez, olayların seyrine ilişkin olarak ciddi tereddütler ve güvensizlikler belirdi. O güne kadar, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki çöküntünün olumsuz etkilerini, içteki gelişmelerden aldıkları güçle bir ölçüde dengelemeyi başaran devrimci grup ve çevreler, olayların Arnavutluk'taki çöküntüyle (Şubat 1991) noktalandığı tam da bu aynı safhada, dış dünyadaki bu olumsuz gelişmelerin yıkıcı etkilerine de, gitgide daha güçlü bir biçimde maruz kaldılar.

Burjuvazinin, "Kürt reformu" ve "141-142 reformu" adı altında yeni bir "ehlileştirme" politikasını devreye sokması, yine bu döneme rastlıyor. Bir yandan devrimci örgütleri yoketmeyi hedefleyen sistematik bir terör, öte yandan onları legal alana sürerek, düzenin legalitesi içine alarak ehlileştirme amacı –bu ikisi birbirinin taamamlıyordu. Bu politika burjuvazi yönünden son derece akıllı-caydı ve Türkiye sol hareketinin zayıflıklarını en iyi biçimde hesaba katmaktaydı.

Tüm bu farklı, fakat etkileri birbirine eklemlenen etkenler, birarada, solda yeni bir tasfiyeci süreç için son derece uygun bir zemin oluşturdu. 1991 yılı boyunca tasfiyeci erozyon içten içe

yaşandı ve 20 Ekim seçimlerinin ardından, açık bir ideolojik içerik kazandı. Yeni tasfiyeci açılımlarda ve "proje"lerde ifade buldu. Uzun yıllardır süren bir bunalımın yeni bir safhası olarak yaşandığı için de, artık bir çürüme ve yokoluş sürecine dönüştü.

Bu yeni sürecin itici faktörleri, kullanılan argümanlar, büyük bir çeşitlilik gösteren devrimci grup ve çevrelerin herbirine göre, farklı farklı olabildi. Nedir ki kritik sorunlarda bir paralellik sözkonusuydu.

Başlangıçta bu, güçlü bir liberal birlik cereyanı olarak gösterdi kendini. 1991, "birlik" argümanının en çok kullanıldığı, bu doğrultudaki girişimlerin yeniden canlandığı bir yıl oldu. Bu cereyana temel oluşturan yeni bazı ideolojik değerlendirmeler de bu arada gündeme geldi. Bir çok çevre Doğu Avrupa'daki ve Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeleri, soldaki "yapay" ayrılıkların ortadan kalkması ve "sosyalistlerin birliği"nin kolaylaşması olarak değerlendirdi. (Daha çok devrimci hareketin liberalleşen unsurlarının paylaştığı bu düşünceyi, *Kurtuluş* gazetesi, Temmuz '91 tarihli başyazısında, en açık biçimiyle formüle etti).

Kendi dışındaki grupları kendine "birlik" muhatabı saymayan öteki bazı gruplar ise (örneğin TDKP), aynı liberal cereyanı, açık alan açılımları adı altında, örgütten ve zorlu mücadeleden kaçan yılgın ve yorgun eski devrimcileri kucaklamayı amaçlayan (güçlenme ihtiyacını sözde bu yolla gidermeye çalışan) proje ve politikalar çerçevesinde yaşadılar.

Liberal birlik cereyanı güçsüzlüğün, iddiasızlaşmanın bir ürünüydü. Hiç bir ilerleme yaratamaz, tersine, yalnızca tasfiyeci bir etken olarak rol oynardı. EKİM I. Genel Konferansı belgelerinde bu, şöyle değerlendirilmişti:

*"Dönemin belirgin özelliği olan politik-örgütsel güçsüzlük, dünya ölçüsünde içinden geçilmekte olan tarihsel konjonktürün sürekli güçsüzlük duygusu yayan ezici manevi etkisiyle birleşince, bu, sol harekette, yaygın ama tam da kendini besleyen bu nedenler dolayısıyla son derece sağlıklı bir birlik eğilimine yol açmaktadır. Sol harekette geleneksel olarak son derece zayıf olan misyon duygusunu tümünden felce uğratan bu tür arayışlar, ideolojik ve ilkesel sorunlarda esneklik adı altında gösterilen uzlaşmacı ve*

*pazarlıkçı tutumlara rağmen, birleşmeyle sonuçlanmadığı gibi, eldeki güç ve olanakların tüketilmesi ya da zayıflatılmasıyla son bulabilmektedir." \**

Yeni tasfiyeci sürecin bir öteki temel etkeni ve alanı, legalizmin yeni boyutlar kazanmasıydı. Güçsüzlük, kolay güç edinme kaygısı, ihtilalci bir örgütsel konumlanışa ve faaliyete uygun güçler edinmedeki güçlükler, soluksuzluk vb., tüm bunlar, legalizm cereyanının çok bilinen "itici güçleri" idi. Fakat yeni dönemde yeni olan, ilkin, bu eğilimin burjuvazinin izlediği politikalardan da etkilenmesi ve ona paralel düşmesiydi; ikinci olarak ise, bunun, yayın, dernekleşme vb. alanlardan "açık parti" alanına yaptığı büyük sıçramaydı. 20 Ekim seçimlerinden ve bu seçimde SP'nin gösterdiği sözde başarıdan çıkarılan derin bir sonuç olmuştu bu. *Ekim*, Mart '92 tarihli başyazısında, bu tasfiyeci "sıçrama"ya ilişkin olarak şunları yazmıştı: "15-20 yıldır ihtilalci sınıf partisi sorununun hep kenarında dolaşanlar, bunu hala da çözemedikleri bugünkü koşullarda, tüm ilgi, dikkat ve çabalarını bu en acil ve belirleyici göreve yönelteceklerine, legal bir partinin yararlarını saymakta yarışıyorlar."

Bu gerçek bir ideolojik çöküntü, tam bir tasfiyeci bataktı artık. İktidar perspektifi, stratejik bakış vb. şeyler artık anlamını yitirmişti. "Politika yapmak", "meşruiyet kazanmak" türünden kılıflar içinde, iddiasızlaşıp sıradanlaşıyordu söz konusu olan. Geleceğe değil geçmişe bakmak, yeni ve diri güçler üzerine değil düzenin kendi sınırları içine aldığı yılmış, yorulmuş "birikim" üzerine politika yapmaktı. İhtilalci örgütten ve pratikten kaçışa denk düşen, onu meşrulaştıran araç ve yöntemlere yönelmekti. Devrimci öncü parti sorununun, hala çözülmediği bir evrede tartışılan legal parti projeleri, ideolojik çürümenin en dolaysız bir ifadesi sayılmalıydı.

Yeni tasfiyeciliğin bir başka itici etkeni, şaşırtıcı ve paradoksal görünse de, Kürt ulusal hareketinin yaşadığı muazzam gelişme oldu. Devrimci yükselişe ve işçi hareketindeki gelişmelere ilişkin umutlar sürdüğü sürece, Kürt hareketinin devrimci başarıları,

Türkiye devrimci hareketi üzerinde olumlu bir etkide bulunuyor, devrimci gelişmeleri hızlandırmada onu motive ediyordu. Fakat Türkiye'deki gelişmelerin hız kestiği bir evrede, ve dahası, devrimci hareketin yıllardır ciddi bir ilerleme kaydedemediği gerçeğinin ortaya çıktığı bir durumda, Kürdistan'da hareketin kendi gelişme seyrini sürdürmesi, bir çok devrimci grup ve çevrenin üstünde bir ağırlığa dönüştü. Kürt devrimci hareketi karşısında eziklik giderek ona karşı bir teslimiyete yolaçtı.

Türkiye devrimci hareketinin daha anlamlı bir misyonun taşıyıcısı olabileceğine olan inancını kaybeden PKK ise, gündeme getirdiği yeni politikalarla bu tasfiye edici baskıyı ayrıca ve iyice ağırlaştırdı. Bir yandan güdümlü parti projeleri geliştirerek, öte yandan devrimci hareketi HEP içinde yardımcı bir kuvvet olarak değerlendirmek isteyerek yaptı bunu. "HEP'te birlik" projesi, işin özünde, Türkiye devrimci hareketini, demokrasi mücadelesi yoluyla Kürdistan'daki özel savaşı sınırlandıracak, ulusal kurtuluş mücadelesini bir ölçüde rahatlatacak bir göreve mahkum etme, onu taktik bir yedek kuvvet olarak değerlendirme projesiydi.

HEP'in esas itibariyle Kürt orta sınıflarının egemenliğinde olduğu düşünülürse, bu projenin tasfiyeci içeriği daha net bir biçimde anlaşılır. Fakat tuhaftır, PKK'nın Türkiye için güdümlü bir devrimci parti projesiyle bir arada gündeme getirdiği bu taktik, bir dizi devrimci grup ve çevreden destek buldu, hiç değilse hayırhah bir tutumla karşılandı. Öte yandan, başarılı ve güven verici mücadelesiyle büyük kentlerin Kürt kökenli devrimci birikimini kendine çeken PKK, bir de bu yoldan devrimci hareket üzerinde tasfiye edici bir baskıya dönüştü. Türkiye devrimci hareketi kendi rolünü oynayamadığı sürece, bu kaçınılmaz olarak böyle olacaktı.

Burada DYP-SHP koalisyonun başlangıçta yarattığı açık ya da örtülü "yumuşama" beklentilerine, gericiliğin "demokratikleşme saldırısı" karşısında devrimci safların ideolojik-politik yönden donanımsızlığına, bunun tasfiyeci süreçlere kazandırdığı hıza ise ayrıca değinmiyoruz. Zira tasfiyeci legalist açılımların yeni vesilelerinden biri olmuştur bu yalnızca.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

1987-90 dönemi boyunca güç kazanan "sınıf yönelimi" modasının işçi hareketinin nispi bir durgunluğa girmesiyle birlikte hız kestiğini ve güç kaybettiğini de bu arada kaydedelim. Bu kimilerini "verimli" bir alan olan öğrencilere, kimilerini solun "açık alan"da değerlendirilmesi gereken geçmiş "birikimi"ne, kimilerini de Kürt ulusal hareketiyle teselli bulmaya yöneltti. İşçi sınıfı iktisadi mücadele alanını aşmak konusundaki "yetersizliği" ile çabuk itibar kaybetti böyleleri nezdinde. Bazı sol aydınlar, Kürt devrimciliğinin yüceltilmesi temelinde, işçi sınıfını aşağılamaya vardırıdılar işi. Eski popülist önyargılar daha inceltilmiş biçimleriyle yeniden boy verdi. "Sınıf yönelimi" gerçek bir ideolojik ilerlemenin değil de daha çok işçi hareketindeki kendiliğinden gelişmenin bir ürünü olduğuna göre, hareketteki gerilemenin, bu kez tersinden olarak, aynı yönelimi "kendiliğinden" gözden düşürmüş olmasına şaşırmanın gerekir.

Doğaldır ki, bu arada "sosyalizm" vurgusu da "demokrasi mücadelesi" lehine olarak güç kaybetti. Buna da şaşırmanın gerekir. Tasfiyeci-legalist projeler, siyasal anlamını, elbetteki "demokrasi mücadelesi" ve programında bulacaklardı.

#### IV

'80'li yılların ikinci yarısı Türkiye ve dünya sol hareketi için bir dönemin sonudur. Türkiye'de '80'li yıllar, '60'lı yıllarda yeniden şekillenmiş sol hareketin, devrimci ve reformist kanatlarıyla, bir bütün olarak bunalıma girdiği, çözülme ve dağılmayı yaşadığı, bir tarihsel zaman dilimi oldu. Bunun, sol'un tarihsel şekillenmesinden gelen, kendine özgü dinamikleri vardı. 1987-90 dönemi bir yeniden toparlanma dönemi olarak görüldü. Fakat zaman bunun bir görüntüden ibaret olduğunu göstermekte gecikmedi.

Dünya ölçüsünde ise, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki gelişmeler '80'li yılların ikinci yarısına damgasını vurdu ve vardıkları sonuçlarla tüm dünyayı, fakat özellikle dünya sol hareketini derinden sarstılar. Her bir ülkede tarihsel olarak kendine özgü bir biçimde oluşmuş sol hareketin bir dönemine, karşı konulmaz bir biçimde son verdiler. Sol parti ve örgütleri yeni bir dönemin eşiğine getirdiler. Yeni ayrışmaları ve saflaşmalar, bunun ürünü

yeni oluşumları zorladılar. Türkiye sol hareketini de derinden etkileyen bu süreç, halen dünya ölçüsünde devam etmektedir.

EKİM içinden kopup geldiği geçmişin bir kısım izlerini üzerinde, belli kalıntılarını ise içinde hala taşıyor olmakla birlikte, eskinin değil, Türkiye’de ve dünyada başlayan bu yeni dönemin bir hareketidir. EKİM, geçmişten, geleneksel hareketten bir kopuştur, ileriye doğru gerçek bir sıçramadır.

1987 yılı, Türkiye’de olayların seyri ve devrimci hareket için bir dönüm noktası olan bu kritik tarih, aynı zamanda EKİM’in doğduğu yıldır. Bu rastlantısal değil, EKİM’i yaratan koşullar ve dinamiklerle birlikte düşünüldüğünde, son derece mantıksaldır. 1987 yılı, Türkiye’nin yakın geçmişine damgasını vuran küçük-burjuva hareketliliğinin ve bu temel üzerinde, bu hareketlilik içinde kendini bulmuş ve oluşturmuş küçük-burjuva devrimciliğinin/sosyalizminin, artık geride kaldığı gerçeğinin daha net görülebildiği bir dönemci işaretler. EKİM, bu gerçekliğin bilincidir.

Geleneksel devrimci-demokrat hareket için toparlanma yılları olan 1987-90 dönemi, EKİM içinse bir ilk ideolojik, politik ve örgütsel şekillenme sürecidir. Kopuşun ve ideolojik gelişmenin gücü ve dinamizmi, öznel bakımdan en elverişsiz maddi koşullarda siyasal yaşam alanına giren EKİM’i, ’90 yılı tamamlandığında, I. Genel Konferansı’nı toplayabilecek örgütsel düzeye ulaştırabilmişti. EKİM I. Genel Konferansı’nın hareketin o aşamaya kadarki gelişme düzeyi ve sınırları konusundaki değerlendirmesi, yeterince gerçekçidir: O güne kadarki süreç, EKİM için, esas itibarıyla, ideolojik gelişmenin sağladığı olanaklar temeli üzerinde, bir ilk kadro potansiyelinin biriktirilmesi evresidir. Konferans sonrası süreç ise, EKİM için, o güne kadar biriktirdiği güçleri örgütsel bakımdan düzenleyeceği ve sistematik bir politik faaliyete yönelteceği bir dönemin başlangıcı olacaktır:

*"EKİM saflarında birleşmiş komünistlerin, güç ve olanaklarının en sınırlı olduğu bir evrede dahi, ulaştıkları teorik açıklığın yanı sıra, pratiğin sunduğu olanakları görmenin de açıklığı ile hareket ederek, pratik ilgilerini sınıf hareketine yöneltmeleri son derece isabetli bir tutum olmuştur. Biriktirilen güçler, yaratılan örgütsel olanaklar, komünistleri, işçi hareketinin pratik seyrine daha sistemli ve etkili*

*bir biçimde müdahale etmek, bu çabayla içiçe, sınıf öncülerinin daha geniş bir kesimini sosyalizme ve partileşme sürecine kazanmak aşamasına getirmiştir. Partinin örgütsel inşası, bu çaba içinde sağlıklı ve kalıcı bir yapıya ve temele kavuşacaktır. Aynı şekilde, sınıf hareketine müdahale çabası içinde kazanılan bu proleter güçler, ideolojik güçlenmeyle birarada, tüm komünistlerin parti birliğini sağlama sorununun çözücü dinamikleri olarak da temel bir rol oynayacaklardır." \**

1987'de ortaya çıkan ve en büyük olanaksızlıkları altederek I. Genel Konferansını toplamak aşamasına ulaşabilen EKİM, yazık ki, konferansla başlayan bu yeni süreçte, önüne koyduğu görevleri gerçekleştirmede başarısızlığa uğramıştır. EKİM, kendini yaratan ilk atılımı, kendini geliştiren yeni bir atılımla birleştirememiştir. EKİM, o güne kadarki gelişmesini, esas itibarıyla ideolojik gelişmesine borçluydu. İdeolojik gelişmenin gücüyle yaratılan güç ve olanakları, örgütsel bakımdan en iyi biçimde düzenleyerek sistematik bir politik faaliyet ve mücadeleye yöneltmek aşaması, aynı zamanda teori-pratik bütünlüğünün, EKİM'in kendi teorik-ideolojik perspektiflerini maddi bir kuvvete dönüştürme yeteneğinin pratikte sınanacağı bir aşama demekti. Beşinci yıla giriş değerlendirmesinde de ifade edildiği gibi, EKİM bunda belirgin bir zorlanma yaşamış, "kan uyumsuzluğu" olarak tanımlanan olgu ortaya çıkmıştır. Aynı değerlendirmede, bunun asıl kaynağının önderlik planındaki zaafiyetler olduğu, giderilememesi, kan uyumsuzluğunun sürmesi durumunda, bunun hareketi sıkıntılara, giderek bunalıma iteceği vurgulanmıştı.

EKİM geride kalan yıl içinde önderlik planında doğan tıkanmayı gideremedi ve bunun sonuçları giderek bir örgütsel bunalıma vardı.

EKİM I. Genel Konferansı Ocak-Şubat 1991'de toplandı. Bu tarih, tam da, 1990 yılında tepe noktasına varan proleter kitle hareketinin gerilediği ve bunun daha önce üzerinde durulmuş çerçevede geleneksel devrimci hareket üzerinde yeni bir tasfiyeci sürece yola çıktığı dönemeci işaretler. EKİM, bu yeni tasfiyeciliğin kendini ortaya koyduğu tüm biçimleri, kullandığı tüm argümanları az-

---

\* *Değerlendirme ve Kararlar*, s.129

çok zamanında teşhis etti ve buna direndi. Fakat buna rağmen, bugünden bakıldığında daha net görülüyor ki, Türkiye'nin ve Türkiye sol hareketinin bu son iki yıllık koşulları ve süreçleri, EKİM üzerinde de bir tasfiyeci basınca dönüşmüş, EKİM saflarında belli gedikler açabilmiştir. EKİM bu toplumun içindedir ve devrimci hareketin bir parçasıdır. Böyle olunca, toplumda yaşanan ve sol hareketi tasfiyeci bir dağılma ile yüzyüze bırakan gelişmelerin, yaşayan bir varlık olarak EKİM'de de az-çok yankı bulmaması düşünülemezdi. Bu değil, tersi anormal bir durum olurdu.

Bununla birlikte, bu yankılanmanın yaratacağı etki ve sonuçlar, EKİM'in kendi gerçek durumu, bunu göğüsleme ve kendi çizgisinde kararlılıkla yürüme hazırlığı ve yeteneği ile, dolaysız olarak bağlantılıydı. EKİM, kendi görev ve sorumluluklarını gerçekleştirmede, ideolojik gelişmesini buna uygun bir politik ve örgütsel gelişmeyle tamamlamada zorlandığı ölçüde, bu onu yeni tasfiyeci süreç karşısında bir ölçüde donanımsız ve savunmasız bırakırdı, öyle oldu.

EKİM, 5. yıla giriş değerlendirmesinde, "kan uyuşmazlığı"nın giderilememesinin yaratacağı sonuçlara önden şöyle işaret etmiştir:

*"Bu son derece ciddi bir durumdur. Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel-pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM'in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına da neden olmaktadır. İdeolojik çizgimize, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı politik-örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, pratik bir farklılığı sergileyememek ölçüsünde, bizzat içimizde, proleter sosyalizmi ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek bir liberal eğilime de zemin olmak tehlikesini taşımaktadır."\**

Zaman bu yerinde kaygının temelsiz olmadığını gösterdi.

EKİM, kendi sorununu çözecektir. Bu güç ve olanaklara fazlasıyla sahiptir. Yaşadığı örgütsel bunalım bu güç ve olanakları da harekete geçirmiş, yeni bir dinamizme kavuşturmuştur. O yola

\* EKİM Beşinci Yılında, sayı:49, Ekim 1991  
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

çıkacağı fakat henüz bunu gerçekleştirebilecek güç ve olanaklardan yoksun olduğu bir evrede (Ekim 1988), kendi perspektiflerini şöyle tanımlamıştı:

*"Gerek geçmişin birikimi olan ve halihazırda var olan eski güçlerden, gerekse işçi hareketindeki canlanmanın ortaya çıkarcacağı yeni güçlerden mümkün olan en çoğunu proleter sosyalizminin saflarına katmak, siyasal faaliyet ve örgütsel şekillenmede atacağımız adımlara bağlı. Düşünce eylemle, teori kendine uygun pratikle tamamlanmadığı sürece hiç de inandırıcı olunamayacağı, dahası ideolojik bozulma ve yozlaşmanın kaçınılmaz olacağı konusunda EKİM yeterince açık bir kavrayışa sahiptir.*

*"EKİM, geçmişte ve bugün örnekleri hayli çok devrimci çevrelerden bir yenisi olmak istemiyor. Bu, kısırlaşma, yozlaşma ve somutta yokoluş demektir. Biz toplumumuzun en ileri, en devrimci sınıfının, Türkiye işçi sınıfının en iyi, en diri, en ileri güçlerini bünyesinde toplayan, bu güçlerin birikimini, deneyimini, enerjisini, maddi varlığını en ileri derecede kucaklayan gerçek bir proleter sınıf öncüsünün yaratılmasını hedefliyoruz. Bir bütün olarak hareketimiz, tüm yoldaşlarımız buna uygun davranmalı, buna uygun bir perspektife ve hayal gücüne, buna uygun bir bilince ve yüreğe sahip olmalı, bunu karşılayacak bir enerji ve çaba koymalıdır ortaya."\**

Bu perspektif bugün her zamankinden daha günceldir. EKİM, bunun hakkını vermek sorunu ve sorumluluğu ile yüzyüzedir ve bunun olanaklarına sahiptir. EKİM, önüne sınırlı bir misyon koyamaz. Bu tasfiye ve yokoluş demektir. Bugün solda görünürdeki hercümerce rağmen, gerçekte sahne fazlasıyla nettir. Solda dört temel kanal vardır. Sayısız grup ve çevreden oluşan genel sol hareket, ayrışıp saflaşarak, bu temel kanallar içinde eriyecektir.

Kürdistan'da ulusal hareket PKK'nın şahsında önderliğini bulmuştur ve yolunu yürümektedir. Türkiye'de solun reformist kanalını (küçük burjuva reformizmini) az-çok hakkını vererek dünün Sosyalist Partisi, bugünün İşçi Partisi doldurmaktadır. Küçük burjuva radikalizminin bayrağı bugün için Devrimci Sol'un

---

\* *Devrimci Harekette Reformist Eğilim*, s.58

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

elindedir ve dirençle taşınmaktadır.

Solda son bir temel mücadele kanalı vardır: Proleter sosyalizmi.

EKİM, ideolojik-politik platformuyla yeterince net bir biçimde doldurduğu bu mücadele kanalını, bir örgüt olarak da siyasal yaşam içinde hakkıyla doldurmak sorunuyla yüzyüzedir.

EKİM, kendi misyonunun hakkını vermek sorunuyla yüzyüzedir.

**EKİM**

Ekim 1992

# **EKİM I. Genel Konferansı Bildirisi'nden...**

Düzenin karşı karşıya bulunduğu çözümsüz sorunları netleştiren iktisadi ve politik olayların genel seyri, işçi sınıfı, Kürt halk kitleleri ve toplumun öteki bazı yoksul katmanlarındaki hareketlenmeler, bu olayların ve bu hareketlenmelerin gözle görülür hale getirdiği Türkiye'nin devrimci olanakları, Türk burjuvazisini işi sıkı tutmaya, baskı ve teröre dayalı temel politikalar yedeğinde, onları tamamlayacak bir biçimde bazı yeni taktikler ve yöntemler izlemeye yöneltmiş bulunuyor. Aslında yeni olmayan fakat gitgide inceltilen bu taktiklerle güdülen hesap, kitle hareketlerinin önünü almak, kitlelerdeki mücadele potansiyelini bu taktikler çerçevesinde açılan düzen içi kanallarda boğmak, ve son olarak, kitle mücadelelerini devrimcileştirmenin ve iktidar hedefine yöneltmenin güvencesi olan komünist ve devrimci hareketi tecrit edip ezmektir. Konferansımızın çalışmalarını sürdürdüğü günlerde ilk öğeleri açıklanan "Kürt reformu" ve 141-

142. maddelere ilişkin değişiklik planı, bu çerçevede bir anlam taşımaktadır. Bu yeni girişimin en belirgin hedefi, gerek Türkiye genelinde gerekse Kürdistan'da solun reformist ya da reformizme eğilimli kesimleri düzen legalitesi içine alınıp ehlileştirilirken, devrimci çözümlerde ve iktidar perspektifinde, bunun bir gereği olarak da ihtilalci örgütlenme ve yöntemlerde ısrar eden kesimleri tecrit edip ezmeyi kolaylaştırmaktır.

Ehlileştirme planlarının içyüzünü yığınlar önünde açığa çıkarmak, gerçekte baskı ve terör politikalarının tamamlayıcı öğeleri olan bu "reformlar"ı sözde düzenin bir yumuşaması olarak sunma eğilimi ya da çabası içinde olan reformist-legalist odakları teşhir etmek, kendilerini tecrit edip ezmek gerici politika ve çabalarını boşa çıkarmak, komünistlerin ve devrimcilerin bugünkü en önemli taktik görevleri arasındadır.

Bu politikaları boşa çıkarmanın bir boyutu da, ihtilalci örgütlenme ve mücadele biçim, araç ve yöntemlerinde yetkinleşmektir. Devrimin örgütlü militan güçleri, kendilerini acımasız teröre karşı her yönüyle hazırlayabilmelidirler. Bunun için geniş olanaklar sunan kitle hareketliliklerinden en iyi şekilde yararlanmasını bilmeli, tecrite ve ezilmeye karşı militan kitle mücadelelerinin en iyi güvence olduğunu her zamankinden daha çok hatırlamalıdır.

Öte yandan, burjuva legalitesinin tuzaklarını bütün açıklığı ile teşhir etmek çabasını, mücadelenin zoruyla yaratılmış legal olanaklardan, dahası, burjuvazinin solun reformist kesimini ehlileştirmek hesabıyla yarattığı ek olanaklardan, devrimci amaçlarla, devrimci mücadele ve örgütlenmenin hizmetinde, en iyi şekilde ve sonuna kadar yararlanmak çabasıyla birleştirmesini bilebilmelidirler. Gericici "reform" planlarının bazı öğelerini gerisin geri burjuvaziye karşı kullanmak, yalnızca bir devrimci ustalık sorunudur. İhtilalci bir örgütsel temele sahip her örgüt bunda az çok başarılı olabilir. Yalnızca basın alanında değil, fakat olanaklı tüm alanlarda, legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar yararlanabilir. Burjuvazinin yeni girişimlerinin bir amacının da legal alanı icazetçi konumu benimseyenlerle sınırlamak, komünist ve devrimci örgütlerin bu alanı kullanmasını engellemek

olduğu gözönüne alınırsa, legal olanakları ısrarla ve ustalıkla kullanma devrimci taktiğinin önemi daha iyi anlaşılır. Kitle hareketinin baskısı ve yarattığı olanaklar bu açıdan da değ erlendirilebilmelidir.

**Mart 1991**

# Ehlileştirme planları

Körfez savaşının emperyalist galipleri şimdilerde bunun sonuçlarını en iyi şekilde değerlendirmek çabası içindeler. Bu amaçla kendi aralarında ve Ortadoğu'nun gerici-işbirlikçi rejimleriyle hummalı bir diplomatik trafik yürütüyorlar. Peşinen düşündüklerini uygulamaya sokmak, savaşla elde ettikleri üstünlüğü bölgeye yönelik askeri ve siyasal planlarına dayanak yapmak istiyorlar.

Neydi bu planlar? İlkin, istikrarsız, çekişmelere ve kaynaşmalara sahne bir bölge olan Ortadoğu'daki iktisadi ve siyasal çıkarlarına dolaysız askeri bekçilik yapmak, bu çıkarları tehdit edecek devrimci gelişmeleri, bu arada Irak örneğinde görülen türden "aykırı davranış"ları zor kullanarak ezmek üzere, bölgedeki askeri varlıklarını kalıcılaştırmak. İkincisi, bu aynı amaca yönelik olarak bölgenin gerici-işbirlikçi rejimlerini belli örgütler/paktlar içinde birleştirmek ve bunu belli bir biçimde İsrail'in siyonist varlığının

güvencesine de dönüştürmek. Ve üçüncü olarak, bölgedeki emperyalist düzen ve gerici iktidar için ciddi bir tehditken, bölge devrimleri için son derece önemli olanakların ifadesi Filistin ve Kürt sorunlarını denetim altına almak, uzlaşmaya ya da işbirliğine yatkın öğelerin de yardımıyla bu sorunları emperyalizmin çıkarları doğrultusunda gerici sözde çözümlere bağlamak.

Özellikle ABD emperyalizmi bu planları uygulamak için yoğun bir çaba içinde. İlk amaca şimdilik ulaşılmış bulunuluyor. İkincisi için şu günlerde yoğun girişimler var. Fakat gerek emperyalist odakların kendi iç çelişkileri, gerekse bölgedeki gerici rejimlerin kendi aralarında varolan, karmaşık çıkar ve hesaplardan kaynaklanan çelişkiler, belli bir bileşim ve biçimi bulmanın pek de kolay olmadığını gösteriyor. Üçüncüsüne gelince, emperyalistler şimdiki konumlarıyla bu alanda belli bir inisiyatif kazanmış olmakla birlikte, sözkonusu sorunların kapsamı, derinliği, sahip oldukları devrimci dinamikler, yarattıkları devrimci birikim ve gelenek gözönüne alındığında, emperyalist planların başarı şansı kalmıyor. Kürt ve Filistin sorunları bölgenin emperyalist-gerici düzeninden kaynaklanmaktadır. Bu düzen parçalanmadan, sömürgecilik ve siyonizm ile onların gerisindeki emperyalizme darbe vurulmadan az çok tatmin edici bir çözüme kavuşamazlar, sorun olarak kalmayı sürdürürler.

Körfez savaşını kazanan emperyalist-gerici koalisyon böylece eski biçimiyle "Irak sorunu"nu çözmüş oldu. Ama tam da bu yolla çok daha kapsamlı bir yeni "Irak sorunu"nun da önünü açmış oldu. Şu an Irak'ta iki ayrı nitelikte halk ayaklanması var. İslami temeldeki Şii ayaklanması ile ulusal temeldeki Kürt ayaklanması. Özellikle ikincisi üzerine yoğun diplomasiye konu gerici hesaplar olmakla birlikte, emperyalizmin kontrolü elde tutması kolay görünmüyor. Uzlaşmacı-işbirlikçi Kürt örgütlerinin güvence ve yardımları bu kontrolü sağlamaya yetmez. Türkiye Kürdistanı'ndaki hareketin konumu ve etkisi bile tek başına buna engeldir. Irak'taki gelişmeler bölgeyi iyice karıştıracak, mevcut ilişkilerde ve dengelerde yeni sarsıntılar yaratacaktır. Saddam rejiminin belini kırmak emperyalizme bölgede arzuladığı istikrar ve düzeni verecek gibi görünmüyor.

Körfez bunalımı ve savaşından umduklarını bulamayan Türk burjuvazisi, Kürt hareketindeki gelişmelerin ve Batılı emperyalistlerin bu soruna ilişkin politika ve hesaplarının etkisiyle, geleneksel politikasını **biçim** olarak değiştirmek çabasında. İnkâr politikasından "Kürtlerin hamiliği" politikasına geçişin sancıları yaşıyor. Sancılar bu politikanın taşıdığı ağır risklerden geliyor. Burjuva propaganda bu değişimi "Kürt reformu" olarak sunuyor. Bir bakıma öyle. Ama tam da, o bir çok tarihsel örnekte görülen türden, devrimi, devrimci gelişmeyi boğmak amacıyla bu zorunluluk olarak olduğu kadar bir taktik olarak da gündeme getirilen türden bir reform. Burjuvazi bu politikaya Kürtler içinden işbirlikçiler bulmak gayretinde.

Bir çok amacı iç içe taşıyor "Kürt reformu". İlk ve öncelikle, Türkiye Kürdistanı'nda zaman zaman kısmi ayaklanmalara varabilen geniş ve militan bir halk desteğinde gelişen devrimci ulusal hareketi zayıflatmak, bu harekete destek veren halk kitlelerinde tereddütler yaratmak, bu yolla hareketi ezmek için daha uygun koşullar elde etmek. İkinci olarak, Irak Kürt örgütleriyle girilmiş olan ilişkileri bu yolla daha da geliştirmek, bunda başarı sağlandığı ölçüde Irak Kürdistanı'nı vesayet altına almak, böylece hem bu ilişkilerin etkisiyle "içteki" yangını yatıştırmak ve hem de tarihsel rüya Musul-Kerkük'e bir başka biçimde ulaşmaya çalışmak. Üçüncü ve belki de uzun vadede en temel hedef olarak ise, Kürt sorunu bu yöntemlerle yumuşatıp yatıştırıldığı ölçüde, Türkiye işçi sınıfını temel bir müttefiğinden, Türkiye devrimini temel bir dinamiğinden yoksun bırakmak. Tüm bunlar sömürgeci burjuvazi için kağıt üzerinde kuşkusuz güzel hesaplar; Kürt reformistlerinin "Kürt reformu"na sıcak bakmaları da umut verici. Nedir ki Kürdistan'ın en büyük parçasında, bizzat Türk burjuvazisinin elde tuttuğu parçada, reform planlarına sığmayacak toplumsal dinamiklere ve siyasal önderliğe kavuşmuş bulunan Kürt ulusal hareketinin, köklü değişimler geçirmediği sürece, bu hesapları boşa çıkaracağı hemen hemen kesindir. "Kürt reformu"na karşı gerici cephe içindeki tepkiler ve tereddütler bu gerçeği görmekten, hissetmekten geliyor. Kürtler üzerine hesaplar Türk burjuvazisi içindeki çatlakları büyütecek gibi görünüyor. Öte yandan, tüm Cumhuriyet dönemine damgasını

vurmuş inkarcı politikadan bu keskin dönüşün ters tepmesi, Kürt halk kitlelerinin ulusal bilincini daha derinden uyandırması, ulusal haklarını eksiksiz elde etmek için daha kararlı bir mücadeleye itmesi de beklenebilir. Türk burjuvazisinin muhtemel kazancı şu olacaktır: Kürt üst sınıflarının yanı sıra, Kürt orta tabakalarının bir kısmını ve onların reformist örgütlerini kendi planlarına kazanmak. Bu bir kayıp sayılmamalıdır. Zira devrimci işçi hareketinin henüz zayıf olmasının da etkisiyle kısa vadede belli sıkıntılar yaratsa bile, uzun vadede kesin olarak Kürt devrimci hareketini güçlendirecek, onu Kürt burjuvazisinin muhtemel etkisinden koruyacak gerçek müttefiklerine, Türkiye devrimci hareketine ve işçi sınıfına yaklaştıracaktır. Hiç kuşkusuz, Türk burjuvazisinin "Kürt reformu" ile planladığı amaçlara ne ölçüde ulaşabileceği, Türkiye devrimci ve işçi hareketindeki gelişmelere de dolaysız olarak bağlıdır.

Konumunu sağlamlaştırmak ve devrimci gelişmelerin önünü almak için tekeli burjuvazinin gündeme getirdiği bir öteki reform planı, ünlü 141 ve 142. maddelerde tasarladığı değişikliktir. Bu yeni bir girişim değil, ama artık uygulanacağı benziyor. Bir şartla; yeni bir "terör yasası" eşliğinde! Adalet Bakanı'nın bu açıklaması "reform"un sınırlarını ve amacını da veriyor. Reformist solu düzenin içine almak ve yığınlara sahte sol bir alternatif olarak sunmak, ama öte yandan, bu yolla yaratılan sis perdesinin gerisinde, devrimci örgütlere karşı daha acımasız bir savaşı gündeme getirmek ve "terör yasası"yla da bunu meşrulaştırmak. 141-142 tartışmalarına devrimci örgütleri hedef alan yoğun bir terör eşlik etmektedir. Peşpeşe örgüt operasyonları, dozu iyice kaçmış sistematik işkence ve sık sık yaşanan işkencede ölümler, şu "reform" günlerinin kaba gerçekleridir.

Sonbaharda yeni bir kabarma yaşayan işçi hareketi, Körfez savaşıyla gündeme getirilen uygulamaların da etkisiyle geçici ve göreceli bir durulma içinde şu günlerde. Bugüne kadarki gelişme seyrine uygun olarak, yeni ve bir kez daha kendinden öncekini de aşacak bir kabarış beklenmelidir. Bunun şimdiden belirtileri var. Fabrika işgallerinin çoğalması hareketin biçim olarak da yeni bir evreye girmekte olduğunu gösteriyor.

Sermayenin gerici "reform" planlarını bozmak, taktiklerini

ve devrimci hareketleri tecrit edip ezmek politikalarını boşa çıkarmak, komünistlerin ve devrimcilerin işçi hareketinin sunduğu olanakları ne ölçüde değerlendirebileceklerine sıkı sıkıya bağlıdır.

**EKİM**

**Mart 1991**

# Siyasal cephede gelişmeler

Körfez savaşı Türk burjuvazisine hem toplumsal muhalefeti susturmak hem de bu savaşın olası "ganimetlerinden" yararlanarak derinleşen bunalımı bir ölçüde hafifletebilmek açısından bir şans olarak gözükmüştü. Türk burjuvazisinin kraldan çok kralcı tavır takınarak azgın bir savaş çığırtkanlığı yapması onun bu niyetleriyle doğrudan ilgiliydi.

Türk burjuvazisi, soyunduğu Amerika'nın "Ortadoğu'daki bekçiliği" ve "Kürtlerin hamiliği" rollerinden beklediği yararları sağlayamadı. Saddam'ın napalm bombalarından kaçan Kürt sığınmacılara gösterdiği "insanperverlik" bile, "Kürtlerin hamiliği" rolünü üstlenebilmesine yetmedi. Kürtlerin uğradığı katliamı bölgede ABD'nin sağladığı kesin inisiyatifi kırmak için vesile sayan Batı emperyalizminin devreye girmesiyle, Türk burjuvazisi iyice "gölge"de kaldı. Tekelci burjuvazinin akıl hocalığını üstlenmiş burjuva basının köşe yazarları, Türkiye'nin Körfez savaşında

"kullanıldığının" artık iyice açığa çıktığını, Türkiye'nin Saddam'ı bir Irak'a yeniden alması ve ilişkileri düzeltmeye çalışması gerektiğini yazmaya başladılar.

Körfez krizi bunalımı hafifletmek bir yana daha da derinleş-tiren bir etkene dönüşmüştü. Bugün kapitalist ekonominin derinleşen bunalımı artık hükümet tarafından bile açıkça ifade edilir oldu.

\* \* \*

Burjuva çevrelerin ve dahası on yıldır sürekli ekonominin başarılarından sözeden Özal'ın, ekonominin içinde bulunduğu çıkmazlardan dem vurmaya başlaması kuşkusuz boşuna değil.

Körfez krizinin hayal kırıklığının ortaya çıktığı anlarda, Özal, Avusturalya ve Yeni Zelanda'ya bir gezi yaptı. Bu gezinin sürdüğü sıralarda burjuva basın Özal'ın Türkiye'ye dönüşünde ekonomi kurmaylarıyla bir toplantı yapacağını ve muhtemelen yeni "istikrar tedbirleri" alınacağını kamuoyuna duyurdu. Kamuoyu yeni bir "kemerleri sıkma" dönemine hazırlanıyordu .

Nihayet, Özal Pasifik seyahatinden döner dönmez, IMF temsilcilerinin de katıldığı sözkonusu toplantı yapıldı ve beklenildiği gibi bu toplantıdan, yeni bir "kemerleri sıkma" paketi çıktı.

50 milyar dolara varan dış borç, 10 milyar dolara varan dış ticaret açığı, azalan döviz rezervleri, 30 trilyonu bulan bütçe açığı, işçi sınıfının artan eylemleri karşısında sermayenin yüksek kar oranlarının tehdit edilmeye başlanması vb., tüm bunlar kapitalist ekonominin sıcaklığının arttığını gösteriyor.

İçinde bulunduğumuz dönemde iç borç ödemeleri, maaş ödemeleri ve tarımsal ürünlere yönelik ödemelerin üst üste çakışması, kaynak sıkıntısı içindeki ekonomiyi zorlayan ek etkenler olarak ortaya çıkıyor.

Sermaye çevreleri ise krizin hafifletilebilmesi için daha sert önlemlerin uygulanmasını talep ediyor. TÜSİAD genel başkanı Eczacıbaşı, DPT'nin düzenlediği bir toplantıda yaptığı konuşmada alınacak iktisadi tedbirlerin yeterli olacağını sanmadığını, ayrıca bugünün siyasal koşullarında gerekli tedbirleri uygulamanın

oldukça zor olduğunu ifade ediyordu.

Türk burjuvazisi kısa vadede ekonomik bunalımın hafifletilemeyeceğini biliyor ve önlemlerini buna göre almaya çalışıyor. İşçi sınıfı ve emekçi halk için daha çok yoksulluk ve baskı anlamına gelen ekonomik istikrar tedbirlerinin uygulanmasını kolaylaştırmak için de bir dizi manevraya başvuruyor. Bu manevraların artık "klasikleşmiş" olanı, TRT ve burjuva basın aracılığıyla kitleleri sahte sansasyonel gündemler yaratarak oyalamaktır. Özal'ın birden bire Oniki Adaları fethetmekten, başka ülkelerde yaşayan Türk azınlıkların çektiği "ızdıraplar"dan sözetmeye başlaması önümüzdeki dönemde "dış düşman" edebiyatına hız verileceğini, toplumdaki şovenist duyguların arttırılmaya çalışılacağını göstermektedir.

Bir yandan reform paketleri hazırlanarak TBKP, SBP, SP ve reformist Kürt solu aracılığıyla toplumsal muhalefetin öncü kesimi dizginlenmeye çalışılmakta, öte yandan ise toplumsal muhalefetin ve özellikle devrimci örgütlerin açık şiddet yoluyla ezilmesinin hesapları yapılmaktadır. Hazırlıklar geçmişten beri uygulanan "sopa" politikasının dozajını daha da artırmaya yöneliktir. Bu politikanın yanına "düzen içi bir komünistlik" ve "düzen içi bir Kürtlük" eklenerek toplumsal muhalefete ve devrimci örgütlere yönelik devlet terörüne belirli bir "meşruluk" sağlanmaya çalışılıyor.

Türk burjuvazisi işçi hareketinin ve Kürt hareketinin birleşmesinin anlamını çok iyi kavırıyor ve bu iki hareketin birleşmesinin kesinlikle önlenmesi, son dönemdeki politik manevralarının temel amaçlarından birini oluşturuyor.

\* \* \*

Burjuvazi bir yandan da işçi hareketlerini dizginlemek amacıyla sendika bürokrasisinin desteğini daha etkin kullanmaya çalışmaktadır.

'89 Bahar Eylemini yaratan işçilerin toplu sözleşme dönemi içindeyiz, fakat toplu sözleşme sürecinin uzatılması ve farklı sözleşmelerin tek tek imzalanması ya da greve çıkılması nedeniyle bu dönemde aynı kitlesellikte bir eylem yaşanmıyor.

Gerek Körfez krizi boyunca yüzbinlerce işçinin işten atılmasına, gerekse 3 Ocak pasif kitle grevi nedeniyle binlerce işçinin iktisadi ve cezai saldırıyla karşı karşıya kalmasına sendika bürokrasisinin tavrı tam bir suskunluk oldu.

THY grevinde ise mücadelenin zayıflatılması ve başarısızlığa uğratılması için sendika bürokrasisi, burjuva basınla birlikte Hava-İş Sendikasına karşı büyük bir kampanya açtı. Son olarak benzer bir senaryo Erdemir’de gerçekleştirilmek istendi. 2 bini aşkın işçinin işine son verilerek işçi sınıfına gözdağı verilmeye çalışıldı. Gericici Türk-Metal sendikasının etkisiyle de yıllardır suskunluğa alıştırılmış Erdemir işçisinin buna büyük bir tepki gösteremeyeceği hesaplanıyordu. Umulan gerçekleşmedi. Zonguldak eyleminin sarsıcı havasını yakından teneffüs eden Erdemir işçisi, halkın aktif desteğini de alarak gerçekleştirdiği kitlesel eylemleri ile bu saldırıya karşılık veriyor bugünlerde. Erdemir olayları burjuvazinin işçi hareketini ve toplumsal muhalefeti sindirmeye yönelik manevralarının ters teperek kitle hareketinin militanlaşması sürecini kolaylaştırabileceğinin de bir göstergesi oldu.

\* \* \*

Geçtiğimiz bir kaç ay, işçi hareketi açısından nispeten durgun bir dönem oldu. Nitekim 1 Mayıs da beklendiği gibi son iki yıla göre daha sönük geçti. Sermayenin başlattığı çok yönlü saldırının, özellikle de son dönemde yoğunlaşan toplu işten çıkarmaların işçi hareketini nispeten geriletliği görülmektedir.

Sermayenin saldırısı, hareketin politikleşme konusundaki genel zaaflarıyla da birleşince işçi hareketindeki genel durgunluğun ve 1 Mayıs’ın alanlara çıkarak kutlanması yönündeki çabaların zayıf kalmasının da nedenleri olmaktadır. Fakat öte yandan her geçen gün, yaşadığı kısmi geri çekilmelere rağmen işçi hareketinin yükselişini sürdüreceğinin yeni kanıtları da ortaya çıkmaktadır.

Nitekim işçi hareketinin nispeten durgun olduğu bugünler, aynı zamanda Tersane, Türk Hava Yolları, Tekel, İETT, Şişecam işçilerinin grevine, Petkim işçilerinin açlık grevine ve son

olarak da Erdemir işçilerinin eylemine tanık oldu.

Zonguldak eyleminin ardından Erdemir eyleminin de gösterdiği gibi, işçi sınıfının dün nispeten hareketsiz kesimleri canlanabilmekte ve üstelik eylem biçimleri açısından da daha militan bir çizgi tutturabilmektedir. Bu gerçek aynı zamanda işçi hareketini besleyen dinamiklerin ne denli güçlü olduğunu da göstermektedir.

**EKİM**

**Mayıs 1991**

# Öncüsüz bırakma politikası

İşçi hareketi ile ulusal demokratik istemlere dayalı Kürt halk hareketi, Türkiye'nin bugünkü devrimci sürecini besleyen hareket halindeki iki temel toplumsal dinamiktir. Gitgide güç kazanan bu iki hareket, bugün için ne engellenebiliyor, ne ezilebiliyor ve ne de düzenin politik güçleri tarafından denetim altına alınabiliyor. Dahası bu bugün için başaramadığı gibi, görünür bir gelecekte de başarılabilir görünmüyor.

Burjuvazi bu durumda, kendisi bakımından isabetli bir tutumla, dikkatini öncelikle bu iki toplumsal hareket zemininde güç kazanabilecek olan, ya da Kürdistan'da olduğu gibi bu gücü zaten kazanmış bulunan örgütlü devrimci kuvvetleri tecrit etmek ve ezmek sorununa yönelmiş bulunuyor. Bunu başarmak, ilk planda her iki toplumsal hareketin muhtemel bir tehlikeli rota kazanmasını engelleyebilmenin, ardından ise düzen kanalları içinde eritebilmenin önkosuludur. **Sınırsız bir gerici siddet**, 12 Eylül'den

beri bunun uygulanagelen temel bir aracıydı. Şimdilerde devreye sokulan yeni "reform"larla hem şiddet yeni yöntemlerle tamamlanmak isteniyor, hem de şiddetin kendisine yeni bir yasal temel kazandırılıyor.

Kürdistan'da, örgütlü ve gözüpek bir mücadeleyle uzun yılların devrimci ulusal birikimini açığa çıkarmayı başaran PKK şahsındaki devrimci önderlik, bu sayede halk hareketinin de tam desteğini elde etmiş bulunuyor. Halk hareketiyle devrimci önderlik arasında, mücadelenin ateşi içinde, büyük emekler ve fedakarlıklar pahasına kurulmuş güçlü bir siyasal, örgütsel ve manevi bağ var. Burjuvazinin öncelikli hedefi bu baği koparmak, hiç değilse zayıflatmak, devrimci önderliği tecrit etmek, böylece daha kolay ezebilmektir. Kürt devrimci dinamiğini felç etmenin, halk hareketini düzen için bir tehlike olmaktan çıkarabilmenin yolu öncelikle bundan geçiyor.

Kürdistan'da yıllardır devrimci önderliği ezmek ve halk hareketini sindirmek için şiddetin ve vahşetin her türlüüne başvuruldu. Sonuç bugün tam bir başarısızlıktır. Halk hareketi ve onunla birlikte devrimci önderlik, sürekli güç ve yeni mevziler kazandı.

Devrimci bir Kürt hareketini Türkiye'deki ve bölgedeki çıkarları için ciddi bir tehlike olarak gören emperyalist dünya, Türk burjuvazisinin bu şiddet politikasına her zaman tam destek verdi. Bununla birlikte, tarihsel deneyimi ve uzun vadeli çıkarlar konusunda daha soğukkanlı düşünebilme yeteneği sayesinde, bunun tek başına yeterli olamayacağını, sorunu çözemeyeceğini önceden gördü ve Türk burjuvazisine, şiddeti bir "Kürt reformu"yla birleştirmesini sürekli telkin etti.

Bütün bir Cumhuriyet dönemine egemen resmi inkarcı politikanın taşıyıcısı olan Türk burjuvazisi, bunda epey bir süre zorlanmakla birlikte, hareket karşısında düştüğü çaresizliğin zoruyla ve Körfez krizinin yarattığı sarsıntı ortamında ani bir "Kürt reformu"yla ortaya çıktı. Bugün artık açıkça ifade edildiği gibi, bu "Kürt reformu", öncelikle "PKK terörü"nü ezme amacına dönüktür. Elbette PKK'da ifadesini bulan devrimci önderliğin şahsında asıl taşıfıye edilmek istenen, Türkiye devriminin temel

**bir toplumsal dinamîğidir.**

Hareketin devrimci önderliğinden rahatsız durumdaki Kürt üst ve orta sınıfları "Kürt reformu"nın toplumsal dayanakları olmaya aday. Irak Kürdistanı'nda kaderini Batılı emperyalistlere bağlamış uzlaşmacı-işbirlikçi önderliğin siyasal desteği ise "hamilik" ilişkileri içinde şimdiden kazanılmış bile.

İşçi hareketinde ise durum nispeten farklıdır. Zira işçi hareketi henüz kendi devrimci önderliğini bulabilmiş, onunla birleşebilmiş değil. Bunun zaaflarını ve zayıflıklarını yaşıyor. Fakat bu önderlik boşluğuna rağmen, birbirini izleyen ve her yenisi bir öncekini aşan dalgalar halinde, sürekli bir gelişme çizgisi izliyor. Burjuvazi bugün için bu hareketi dizginleyebilecek bir "reform" olanağına sahip değil. Bunu harekete iktisadi ve kısmi siyasi tavizler vererek yapabiliirdi. Fakat iktisadi durumu buna hiç elvermiyor.

Hareketin durdurulamadığı bu koşullarda, ona önderlik potansiyeli taşıyan, birleşmek istek ve çabası içinde olan örgütlü devrimci güçleri ezmek, önem taşıyor. Zira bu birleşme gerçekleştiği takdirde işçi hareketi hızla politikleşecek ve rejim için ilk kez gerçekten tehdit edici bir kimlik kazanabilecektir.

"141-142 reformu" ve buna eşlik eden "anti-terör yasası" bu kaygının ürünü. Sol hareketin halihazırda reformist ya da potansiyel olarak buna yatkın kesimi düzen içine alınırken, devrimci örgütler yasal dayanaklara kavuşturulmuş keyfi ve vahşi bir terörle ezilecektir.

Burjuvazinin hesap ve politikaları genel hatlarıyla böyle.

Şüphe yok ki, gerek Kürdistan'daki devrimci önderlik, gerekse bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketi bu hesap ve politikaların açıkça bilincindedir. Fakat esas sorun bu hesap ve politikayı boşa çıkarabilmektedir. Buna uygun bir politik güç, yetenek ve faaliyet sergileyebilmektir.

Kendi burjuva sınıflarıyla bağıni keserek Türkiye işçi ve emekçi hareketiyle mücadele bağlarını kuvvetlendirmek, Kürt devrimci hareketinin karşı karşıya bulunduğu sorumluluğun en kritik alanıdır. Kendisini tasfiyeden koruyabilmenin, Kürdistan devriminin sağlıklı ve başarılı gelişimini güvenceye alabilmesinin yolu

buradan geçmektedir.

Türkiyeli komünistler ve devrimciler içinse bütün sorun, tam da ulaşmasınlar diye ezilmek istendikleri alana bir an önce kuvvetle uzanabilmektir. İşçi hareketiyle az çok birleşmiş bir devrimci hareketi ezmek bir yana, tecrit etmek bile olanaklı olmayacaktır. Zira sınıf zeminini yakalayabilmek, yalnızca öteki emekçi katmanlarla değil, yanısıra Kürt halk hareketiyle de bir güç ve mücadele birliğini karşı konulmaz bir biçimde kurabilmek olanağı demektir. Bu noktaya ulaşıldığında, devrimci hareket için, kendini savunmaktan, temel toplumsal dinamiklere oturmuş olmanın gücüyle rejime saldırı konumuna geçmek de olanaklı olabilecektir. Zira devrimci yükselişe devrimci önderliğin kesiştiği yerde bir devrim saldırısı için geniş olanaklar var demektir.

Devrimci saflarda bugün, birbirine zıt gibi görünen ama aynı sonuçta birleşen ikili bir zaaf var. Bazıları mevcut ve potansiyel devrimci olanakları yeterli düzeyde kavrayamamanın zayıflığını ve umutsuzluğunu yaşıyorlar. Bu olanakların az çok bilincinde olan başka bazıları ise, onları değerlendirebilmekteki gecikmişliğin ve güçsüzlüğün paniği içindeler. Her iki durumda sonuç aynıdır; güçsüzlük duygusu ve bunun yolaçtığı atalet. Hem olanakların bilincinde olabilmek ve hem de müdahale için hiç bir aşamanın geç sayılamayacağı inancıyla hareket etmek, iyi devrimci olmanın bugünkü en önemli kriterlerinden biridir. Devrimci hareketin tecrit edilmek ve ezilmek istendiği bir evrede ise bunun ayrı bir önemi var.

Komünistler olayların seyri, sunduğu olanaklar, düzen politikalarının amaç ve hedefleri gibi sorunlarda bugüne dek hemen hemen hiç yanılmadılar. Değerlendirmeleri, tespitleri ve öngörülerini olaylar tarafından genellikle doğrulandı. Fakat yazık ki, bu bilinci pratik müdahale gücü ve enerjisi olarak değerlendirmede aynı başarıyı gösteremediler. Eldeki güçlerin yetersizliği atalet ve misyon duygusunda zayıflamaya yolaçabildi. Oysa sağlam devrimciler için tersi olmalıydı. Güçlerin sınırlılığı, misyon duygusunun kamçılayıcı gücüyle, bu gücün yartacağı hırs ve enerjiyle telafi edilebilmeliydi.

*“İşçi hareketine ve bu hareket ekseninde sürmekte olan devrimci*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*yükselişe, olayların seyrini ve yönünü etkileyecek bir müdahaleyi başarabilmek inancı ve çabasıyla ortaya çıkabilmeliyiz. Hareketimizin misyonu ve geleceği buna bağlıdır.“*

Bunlar, ‘91’e girerken, EKİM kendisini yeni bir dönemin eşiğine getiren Konferansı’na başlamak üzereyken, dile getirilmişti. Şimdi çok daha büyük bir önem ve anlama sahiptirler.

EKİM misyonunun hakkını vermek zorundadır.

**EKİM**

Haziran 1991

# Düzen ve terör

Sermaye düzeni ekonomik, politik ve ideolojik olarak bir tıkanma ve çaresizlik içine sürüklenmektedir.

24 Ocak kararlarında ifadesini bulan iktisadi programla, sermaye sınıfı, rekabet edebileceği alanlarda ihracata yönelerek iktisadi krizi hafifletmeye çalışacaktı. İhracatı arttırma amacıyla, düşük ücret, düşük taban fiyat, sübvansiyonların kaldırılması, vergi indirimleri, teşvik kredileri vb. önlemlerle geçici bir ilerleme sağlanmasına karşın, bugün ortaya çıkan manzara, sermaye sınıfının bu alanda da ciddi bir tıkanma ile karşı karşıya kaldığını gösteriyor.

İhracatın arttırılamaması, ekonomide büyük boyutlara varan iç ve dış borçlanmanın yanı sıra, sermayenin kendini yeniden üretmesi için ciddi bir kaynak sıkıntısıyla da birleşince, kapitalist ekonominin sıcaklığı iyice artıyor. Bir yandan TÜSİAD ve bir yandan TOBB, ANAP hükümetine ultimatolar göndermeye

başladılar. Kaynak sıkıntısının giderilmesi sermayenin önemli bir talebidir. ANAP hükümetinin ilk elde yönelebileceği iki kaynak var. Biri uzun zamandır cesaret edemediği KİT'leri elden çıkarmak, ikincisi yine işçi sınıfının mücadelesi nedeniyle gittikçe gerçekleşmesi daha zor olan ücretlerin düşürülmesi...

KİT'leri özelleştirmek ve reel ücretleri düşürmek bugün işsizliğin daha da arttırılmasını zorunlu kılmaktadır. Öte yandan sermayenin, bazı sektörlerde rekabet edebilmek için modernizasyona gitmek zorunda olması işsizlik artışının devam edeceğinin bir diğer göstergesi. Bir yandan enflasyon aracılığıyla, bir yandan da toplu sözleşmelerden sonra toptan işçi çıkarıp yerine düşük ücretle işçi alınarak ücret seviyesi düşürülmeye çalışılmaktadır. Ayrıca özelleştirme hem işçi çıkarmayı hem de sendikasılaştırmayı zorunlu kılmaktadır.

\*

Sermaye düzeni, kitleleri yönlendirmek ve pasifize etmek amacıyla kullandığı ideolojik argümanların da hızla aşındığını görüyor. Kemalizm devrini çoktan tamamladı ve artık Türkiye'de *Cumhuriyet*'in yaşlı yazarları dışında kemalist bulmak mümkün değil.

Türk-İslam sentezi hem komünizme, hem de Kürt ulusal savaşına karşı bir ideolojik barikat işlevi görecekti. Tutmadı. Dahası hem radikal islamcı akımları besleyen bir öğeye, hem de islamcı eğilimlere karşı geniş kitlelerde bir karşı tepkiye dönüştü.

Kürdistan'da yaygınlaştırılan islamcı ideolojik kampanya ise, Kürt ulusal hareketince boşa çıkartıldı ve hatta PKK bu silahı kendi tarzıyla bir ölçüde tersine döndürdü.

Sermaye düzeni özellikle 12 Eylül'den bu yana bir başka ideolojik kampanya ile pragmatizmi toplumun her köşesine yaymaya çalışmış ve yakın dönemlere kadar bu saldırısında bir hayli de başarılı olmuştu. Toplumda "köşe dönmeçilik", bireysel kurtuluş umutları yaygınlaştırılmış, bunun yanında mücadele fikrini dışıtalayan bir "birlik-beraberlik" ruhu aşılanmıştı. Kitle mücadelesi yükseldikçe, düzenin bu "ideolojik hamuru" da toplumu denetlemeye yetmedi. İşçiler "İşçi-memur elele genel greve" sloganıyla

sokaklara çıkmaya başladı. Artık "birlik ve beraberlik" ruhu toplu davranma bilinciyle kendini ifade etmektedir.

\*

Düzen politik alanda da belirgin bir krizle karşı karşıyadır. Siyasi istikrarı sağlamak amacıyla düşünülmüş olan "güçlü yürütme" modeli tıkanmış ve bir toplumsal muhalefet nedenine dönüşmüştür. Cumhurbaşkanı ve ANAP'ın şahsında ortaya konulan tepkiler, aynı zamanda "yetkilerin merkezileştirilmesi" karşısında kitlenin duyduğu hoşnutsuzluğun ifadesidir.

Üstelik, ANAP'ın yıpranmışlığı, diğer burjuva partileri bir alternatif olarak öne çıkarmamakta, burjuva muhalefetine karşı da yığınlarda büyük bir güvensizlik bulunmaktadır. *Ekim*'in daha önceleri de vurguladığı gibi, burjuva muhalefetin krizi düzenin krizinin boyutunu göstermekte ve Türkiye'de sorunların devrimci tarzda çözümünün dayattığına işaret etmektedir.

Kapitalist ekonominin içinde bulunduğu kriz ve bununla paralel olarak burjuva muhalefetinin alternatif olarak kitlelerin önüne çıkamaması, burjuvazi açısından, yürütmenin daha da güçlendirilmesini ve terörün dozajının daha da arttırılmasını zorunlu hale getiren bir faktör olmaktadır.

12 Eylül rejimi (YÖK, YHK, TRT vb.) bütün kurumlar üzerinde Cumhurbaşkanı, Hükümet ve MGK'nın kesin inisiyatifini sağlamış ve meclisin yasama yetkisi, KHK'ler aracılığıyla ortadan kaldırılmıştı. Bugünlerde gündeme getirilen yeni Anayasa tartışmaları, yetkinin merkezileştirilmesinin daha bir üst boyuta çıkacağını göstermekte, meclis, anayasa mahkemesi vb. tamamen devre dışı bırakılmaya çalışılmaktadır. Bu amacın ilk adımı ise yeni "yetki yasası"nda ifadesini bulmaktadır. Bu yetki yasası ile bürokrasinin bütün konulardaki yönetimi tek elde toplanmaktadır.

\*

Kapitalist ekonominin tıkandığı, işçi sınıfı ve emekçilerin muhalefetinin denetlenemediği ve ne burjuva partilerin, ne de

askeri bir cuntanın kitleler nezdinde bir seçenek olamadığı böylesi bir dönemde, burjuvazi yürütmeyi güçlendirerek ve şiddeti arttırarak nefes almaya çalışıyor.

Düzen kitle muhalefetini manüple edebilecek iktisadi ve siyasi tavizler verebilecek bir durumda değildir. Gündeme getirilen "reform" paketlerinin ise kendi başına kitle muhalefetini dizginleyemeyeceği açıktır ve zaten bu niyetle de gündeme getirilmektedir.

Reform paketleri aracılığıyla bir yandan yoğunlaşan devlet terörünü meşrulaştırmak amacı güdülüyor, öte yandan ise hem kitle muhalefetinde bir şaşkınlık ve ayrışma yaratılmaya, hem de terörle yıldırılan kitlelerin ehven-i şeri tercih etmesi sağlanmaya çalışılıyor.

Son on yıldır bütün temel hedef ve açılımlarda başarısızlığa uğramış olan düzen, yakın vadede tıkanıklığını aşabilmesinin ABD ile daha sıkı bir ilişkiye girerek ve "yeni dünya düzeni"nin Ortadoğu'daki politikalarında temel bir rol üstlenerek mümkün olabileceğini düşünmekte ve hesaplarını bu plana göre yapmaktadır. ABD'nin "yeni düzen" politikası ile Türk burjuvazisinin istikrar ve yayılma emelleri birbirine paralel düşmektedir. Türkiye'nin, ABD adına bölge jandarmalığını üstlenmesi şu ya da bu yolla içerde istikrarı sağlamasıyla mümkündür. Bugün için istikrarı sağlamanın tek yolu ise devlet terörüdür.

\*

Devrimci harekete, işçi hareketi ve diğer toplumsal muhalefet hareketlerine, Kürt halkına ve PKK'ya karşı uygulanan politika ortaktır; baskı ve terör. Farklılık yalnızca, bu terörün farklı kesimlere farklı biçim ve dozajlarda uygulanıyor olmasıdır.

Düzen, devrimci hareket ile işçi hareketinin ve işçi hareketi ile Kürt ulusal hareketinin henüz ayrı noktalarda bulunuyor olmasından hareketle, her bir hareketi diğerlerinden yalıtıp o noktada ezmeyi planlıyor. Bu durumun kendisi burjuvaziye terörün dozajını öncü konumda olanlar üzerinde yoğunlaştırarak, diğerlerini yıldırma imkanı vermektedir. Dolayısıyla öncülere uygulanan

şiddet ne kadar azgın ve korkunç olursa, diğer kesimleri pasifize etmenin o denli kolay olacağı hesaplanıyor.

Bugün terörle sağlanmak istenen ana amaç işçi hareketi ile Kürt ulusal hareketinin birleşmesini önlemektir.

Kürt ulusal mücadelesinde, Kürt halkı ve PKK büyük ölçüde bütünleşmiş durumdadır. PKK'yı etkisizleştirmek için doğrudan Kürt halkına yönelik bir terör zorunlu hale gelmektedir.

İlk başta kitleler içerisindeki dayanak noktaları yok edilerek PKK yalıtılmaya çalışılmaktadır, öte yandan Kürt halkına Irak'taki soydaşlarının akibeti hatırlatılarak, devrimci çözümün imkansızlığı inancı yayılmak istenmektedir. Talabani'ye gösterilen büyük bir ilgi ve Talabani'nin "Türkiyeli bir Kürt olmak isterdim" sözlerinin ardından, Kürt halkına karşı Kontr-gerilla terör çetelerinin başlattığı kıyım yalnızca bir trajediyi değil, aynı zamanda burjuva politikasının amacını da göstermektedir. Devletin PKK tipi çözüme karşı acımasızlığı ile Talabani tipi çözüme karşı hoşgörüsü birbirini tamamlıyor. Bunun gibi birbirini tamamlayan bir başka gelişme Güney Kürdistan'daki Kürtlerin ve Kürt örgütlerinin "hamisi" ABD'nin Kuzey Irak'ta temel amacı PKK'yı yoketmek olan Çevik Kuvvet'in yerleştirilmesinin önderliğini yapıyor olmasıdır. ABD'nin Ortadoğu'da "Yeni Düzen'i" oturtması bütün devrimci alternatifleri devre dışı bırakmasıyla mümkündür. Bugün devre dışı bırakılması gereken özel "düşman" ise PKK'dır. Bu politikanın bir diğer uzantısı daha var; "Çevik Kuvvet'e" PKK'nın saldırısını tahrik etmek ve böylece Güney Kürdistan'daki Kürt örgütleriyle PKK arasındaki gerginliği bir çatışma noktasına tırmandırmak. Bu gelişmenin kendisi bölgeye doğrudan müdahalenin ve PKK'nın tasfiyesinin imkanlarını sağlayabilecektir. PKK'nın Silopi'de "çok uluslu güçlere" saldırdığı söylentisi ve ABD helikopterlerinin PKK'lı avına çıkması bu ihtimali güçlendiren olaylardır.

Kürtlere yönelik terörün bir diğer amacı ve uzantısı, Kürt ve Türk halkları arasında gerginliğin arttırılmasıdır. Bu gerginlik bir yandan devlet terörünü meşrulaştırma amacına hizmet edebilecek, diğer yandan işçi hareketini dizginlemenin bir aracı olabilecektir. Burjuvazi işçi hareketi ile Kürt hareketini birbirinden yalıtmanın ilk yolu olarak şoven duyguların kışkırtılmasını kullanıyor.

Düzenin bu planını tersine çevirebilecek öğelerse, devrimci hareket ve öncü işçi kuşağıdır. İşçi hareketinin sağladığı toplumsal meşruluk çizgisi bu harekete uygulanan baskının dozajını ve biçimini farklılaştırdığı gibi, bizzat işçi hareketi ile Kürt hareketini birbirinden ayrı tutmak amacı bunu zorunlu da kılmaktadır. Şiddet devrimci hareket üzerinde yoğunlaştırılmakta, devrimciler fiziken yok edilerek ters yönde gelişmeler önlenmeye çalışılmaktadır. Devlet Terörü yasası devrimci illegalite ve legaliteye karşı yoğun bir saldırının yasalaştırılmış ifadesi olmaktadır. 141-142'nin kaldırılmasının ve şartlı tahliyenin, devlet terörü yasasını ciddi bir toplumsal muhalefet ortaya çıkmadan yasalaştırabilmek için gündeme getirildiği son derece açıktır. Bu reformlar rejimdeki bir yumuşamanın değil, aksine terörize olmanın göstergeleridir.

Şartlı tahliyede 146/1 ve 125. maddelerden hüküm giymiş devrimci tutsaklar (ki çoğu devrimci örgütler bu maddelerden yargılanmıştır) kapsam dışı tutulmuş, müebbet mahkumiyetin cezası 45 yıla çıkarılmış ve devrimcilerin koşullardan hücrelere aktarılması sağlanmıştır vb. 141 ve 142'nin kaldırılması ise muhalefeti Demirel'den bile uysal olan TBKP, SBP vb. partilere ve solculara daha önce sağlanan fiili serbestliğin eksik olan hukuksal görüntüsünü de tamamlamıştır yalnızca.

Talabani ve PKK'ya karşı farklı tavır, TBKP ve devrimci örgütler şahsında da yaşanmaktadır. Operasyonlarda "ölü ele geçirmeler", sokakta kurşuna dizmeler, işkencede ölümler artarken, TBKP vb. düzen içinde "saygın" bir yere oturtulmaktadır. Memur maaşlarını protesto eden bazı memur sendikaları cop ve işkenceyle karşılaşırken, Adnan Kahveci Eğitim-İş temsilcilerini kabul ederek memur örgütlenmesine ne denli sıcak baktıklarını anlatmakta, Eğitim-İş temsilcileri ise sokaktaki eylemlere ilgisiz olduklarını anlatarak düzene güvence vermektedir vb.

Düzen, işçi hareketine ise terörü bu denli azgın ve doğrudan uygulayamamakta, işçi sınıfının mücadele azmini kırmak için her toplu sözleşme döneminin ardından toplu işten çıkarmalara başvurmakta, sendikasılaştırma politikasına hız vermektedir. Ayrıca grevlerde büyük zararlara katlanmayı göze alarak işçilerde mücadeleyle kazanım elde edilemeyeceği fikrini yagınlaştırmaya

çalışmaktadır. Öte yandan burjuvazi sendika bürokrasisinin iplerini daha sıkı tutmaya çalışarak, sendika bürokrasisi aracılığıyla işçi hareketini frenlemeyi her dönem olduğu gibi bugün de gündemde tutmaktadır. Özal'ın %10 barajını kaldırma tehdidinin içerdiği mesajı sendika bürokrasisi çok iyi kavramış gözüküyor.

\*

Türk burjuvazisi büyük bir sıkışıklık içinde ama disiplinli ve sınıf bilinçli bir şekilde hareket ediyor.

Devrimci güçlerin, işçi hareketinin ve Kürt ulusal hareketinin hazır olmadığı bir ortamda iç savaş görüntüsü yaratmaya çalışıyor. Bu iç savaş görüntüsü içinde toplumsal muhalefetin bir kısmını tarafsızlaştırarak devrimci hareketi ve Kürt hareketini ezmeye ve ehlileştirmeye çalışıyor.

Bu silah tersine çevrilebilir.

Devrimci hareket ve Kürt ulusal hareketi, burjuvazinin Türk-Kürt kamplaşması yaratma politikası karşısında, bu planı gözetmek ve boşa çıkarmak göreviyle karşı karşıyadırlar.

Komünistler açısından ise, her şeyden önce kazandıkları mevzileri sağlamlaştırarak işçi hareketi ile bütünleşme çabalarını sürdürmek, Kürt hareketiyle işçi hareketinin birbirinden yalıtılmaya çalışıldığı bu dönemde, işçi sınıfında Kürt ulusal savaşına karşı duyarlılığı arttırmak özel bir önem kazanmaktadır.

Burjuvazinin kendini yeniden üretebilmesi için işsizliği daha da arttırmak zorunda olması, işten çıkarmalarda burjuvazinin her şeyden önce öncü işçileri sınıf dışına çıkarmaya özel bir önem vermesi, sınıf mücadelesinin ilerleyebilmesi ve politikleşmesi açısından bu sorunun önemini arttırmaktadır. Öncü işçiler sınıf mücadelesinin bu gerçeklerinden kalkarak, sınıfın genel grev eğiliminin bizzat örgütleyicileri olarak inisiyatif koyabilmelidirler. Gerek sendika bürokrasisinin boyunduruğundan kurtulmak, gerekse de burjuvazinin sendikasızlaştırma politikasına karşı durmak, sınıf hareketinin önündeki görevlerden bir diğeri olmaktadır.

Devlet terörü yasasına ve Kontr-gerilla faaliyetine karşı şiarların sınıf içinde yaygınlaştırılması, sınıf hareketinin politikleşmesi ve

burjuvazinin "yalıtma" politikasının etkisizleştirilmesi açısından kritik bir görevdir. Devlet terörüne ve Kontr-gerilla faaliyetlerine karşı mücadele, devrimci hareketin, işçi hareketinin ve Kürt hareketinin burjuva düzen karşısındaki ortak çıkarlarının güncel siyasal ifadesidir ve bugün için işçi hareketi ile Kürt hareketinin çıkar birliğinin bilince çıkmasını sağlayacak en somut yoldur.

\*\_\_\_\_\_

49 yıl sonra bir ABD Başkanı Türkiye'yi "ziyaret" ediyor. Bu ziyaret ABD önderliğinde emperyalist güçlerin Ortadoğu'yu "ziyaret" ederek Irak'a bomba yağdırmalarının kısa bir süre sonrasında gerçekleşmekle beraber aynı sürecin parçalarını oluşturuyor.

ABD, "yeni dünya düzeni" adını verdiği haydutluk strateji-siyle, şimdiye dek Kore'den Guetamala'ya, Grenada'dan Libya'ya dek dünya halklarına yönelik saldırılarını daha pervasızca ve sınır tanımayarak uygulamayı hedeflemektedir.

"Yeni dünya düzeni" dünya halklarının emperyalist saldırı-ganlığa ve kapitalist sömürüye başkaldırışını terörle ezerek baskı, tahakküm ve sömürünün arttırılması demektir.

Bugün bu stratejinin uygulanmasının en güç olduğu coğraf-ya ise Ortadoğu'dan Balkanlar'a uzanan kuşaktır ve Bush'un der-in bir korku ve büyük güvenlik önlemleri altında ayak basabil-diği Türkiye ise bu coğrafyanın merkezinde yer almaktadır.

Yıllar önce ABD'nin Türkiye'ye biçtiği rol anti-komünist savaşta bir alt karakol olmasıydı. 49 yıl önce Türkiye'yi ziyaret eden Eisenhower Ankara'da 400 bin kişilik bir kalabalıkla karşılanmıştı. Bugün Bush'a halkın ilgi göstermesini sağlamak için yöntemler aranmaktadır. Türk burjuvazisinin ABD'ye ilgi-siyse Menderes dönemini geride bırakıyor. Türk burjuvazisi "yeni düzen"in ve ABD'nin İsrail'le birlikte Ortadoğu'daki vurucu gücü olmayı hararetle istiyor.

Özal, burjuva politikacıları için son derece önemli protokol kurallarını bir yana bırakarak Bush'u uçak merdivenlerinde karşı-lıyor.

ABD ise Türk burjuvazisinin Körfez savaşındaki sadakatiyle ifade ettiği bu görev talebine soğuk bakmıyor ve sadakatin dolar olarak ödemekte isteksiz olduğu karşılığını, tamamen siyasi destek mesajı taşıyan bir başkan ziyaretiyle ödüyor.

Kuşkusuz ABD az verir, çok ister. İncirlik'ten sonra Silopi'ye askeri olarak yerleşti ve Kıbrıs'ta da bir hava üssü olsun istiyor. Türkiye tam anlamıyla ABD'nin bölgedeki devrimci çıkışları önleme amacıyla yerleştiği bir askeri üs görüntüsü kazanıyor.

"Yeni dünya düzeni"nde her devrimci çıkış ABD'yi de karşısında bulacak ve her devrim ABD'yi de yenmek anlamına gelecektir.

**EKİM**

Temmuz 1991

# Devrim ülkesi ve devrimci misyon

Her yıl işçi sınıfının eylemliliğinin bir önceki yıla göre daha yüksek boyutta gerçekleşmesi ve kitle grevlerinin olağan bir olay haline gelmesi, ulusal mücadelenin kitle tabanını genişleterek geniş Kürt emekçi yığınlarını Türk devletine karşı açık sokak savaşlarına kanalize etmesi, memur hareketi başta olmak üzere toplumsal muhalefetin işçi sınıfının pratik inisiyatifi altında yaşakları çiğneyen bir eylem düzeyi tutturmuş olması ve tüm bunlar karşısında düzenin saldırganlaşmaktan öte başka bir davranış gösterememesi vb., Türkiye'nin devrim toprağı olduğu yönündeki saptamanın doğruluğunu yeniden ve yeniden gösteren olgular olmaktadır.

Düzen geniş yığınlar içinde meşruiyetini "ben devletim ezirim" anlayışını hakim kılarak sağlamaya çalışıyor ve ancak yıkılmaz-sarsılmaz olduğunu gösterebildiği ölçüde yükselen eylemlilik dalgasının önüne geçebileceğini ve böylece geniş emekçi

yığınlar ve Kürt halkı için yoksulluğun ve baskının artmasından öte bir anlam ifade etmeyecek yeni "önlemler" almak fırsatı elde edebileceğini düşünüyor.

Türk devleti, her geçen gün artan bir "meşruluk" krizi ile yüzyüzedir. Kürdistan topraklarında devletin hiçbir meşruluğunun kalmadığı ve düzenin ülkenin bu coğrafyasında savaşı kaybettiği son Diyarbakır olaylarıyla çarpıcı bir biçimde gözler önüne serildi. Ulusal mücadele dayanıklı ve uzun soluklu bir karakter taşır. Eğer bu mücadele, Kürdistan'ın en büyük şehirlerinde kitleleri militan bir tarzda sokaklara taşırebiliyorsa, geçici suskunluklar, soluk almalar bir yana, Kürt halkı ile Türk devleti arasında artık sürekli bir savaş hali var demektir. Bunun bir başka ve çok önemli anlamı da Kürt ulusal sorununun proletarya devrimi açısından hazır bir müttefik haline gelmiş bulunduğuudur. Proletarya, iktidar mücadelesine atıldığında, yanında burjuva devlete kin ve öfke yüklü Kürt emekçilerini hazır bulacaktır.

Burjuvazi, proletarya karşısında "sınıf bilinçli" olmanın avantajını kullanıyor. Kürt halkına karşı yoğun bir şiddet uygularken, işçi hareketi karşısında şimdilik yalnızca şiddet uygulama tehditleriyle yetiniyor ve harekete açıktan bir fiziki saldırıda bulunmamaya özel bir önem gösteriyor.

Kitleler nezdinde sarsılan prestijini korumak, her geçen gün bir önceki düzeyini daha da aşarak yükseleceğini kestirebildiği eylem dalgasının önünü kesebilmek için büyük bir "zafer"e ihtiyacı olduğunun bilinciyle hareket ediyor.

ABD emperyalizminin tam desteği ve Çekiç Güç'e ait helikopterlerin edildiği istihbarata dayanarak, uygun bir konjonktürde, Kuzey Irak'taki PKK kamplarına yönelik bir "sınır ötesi hareket" ile bu "zaferi" sağlamaya çalışıyor. Bu 8 yıl içinde gerçekleştirilen ve daha öncekileri başarısızlıkla sonuçlanmış 4. sınır ötesi hareket olduğu için; muhtemel yeni bir başarısızlığı asgariye indirme telaşı ile onbinlerce asker ve onlarca uçağı ile havadan ve karadan büyük bir operasyon gerçekleştiriyor. Kuşkusuz uşak burjuva basını da bu harekattaki geleneksel yerini almamazlık edemezdi ve daha ilk günden "eşkiyayı ezdik" nidalarıyla görevini ifaya başladı.

Ne ki, TC'nin sınır ötesi operasyonu hakkında Türk devleti-  
nin yaptığı ilk resmi açıklamalar dahi, bu operasyonun Diyarba-  
kır'da ilan edilen yenilginin yalnızca tescil edilmesi anlamına  
geldiğini gösteriyor. Aynı dönemde Kürdistan'da gerçekleşen ke-  
penk kapatma eylemleri ve kitlesel protesto yürüyüşleri ise Kürt  
halkının Türk devletinin gözdağıma çektiği bir "ti li li" oluyor.

Böylece, devletin sadık köpeği *Milliyet* yazarı Coşkun Kırca'nın  
"operasyon, Kürt halkına Türk devletinden ayrılmanın imkan-sız  
olduğunu gösterecektir" sözleriyle attığı sevinç çılgılığı kursağın-  
da kalıyor. Öte yandan, burjuva kalemşörler arasında adı "Köşk  
yazarına" çıkmış olan Güneri Civaoglu, Irak topraklarına girilmesi-  
nin Musul ve Kerkük üzerindeki tarihsel emellerle olan ilgisini  
ima ediyor. Nitekim, aynı günlerde Irak sınırından 20 km. içeride  
bir "tampon bölge", "güvenlik kuşağı" oluşturulacağı yönündeki  
açıklamalar, Türkiye'nin Irak topraklarında kalıcı olarak askeri  
güç bulundurma hevesinde olduğunun işaretlerini veriyor.

Sınır ötesi hareket ile paralel bir biçimde gündeme gelen  
"erken seçim" tartışmaları ise, TC'nin "meşruiyet" arayışının bir  
diğer parçasını oluşturuyor. TUSİAD ve TOBB burjuvazinin bir  
erken seçimden yana olduğunu sıklaştıran benzer yönde açıklamala-  
rıyla gösteriyor. Gerek burjuvazinin uzun süren bir "seçim  
ekonomisi"ne tahammül göstermeye hiç niyetli olmaması, gerek-  
se toplumsal muhalefeti dizginlemek açısından seçimle taze kan  
almış bir hükümetin daha avantajlı olacağının düşünülüyor ol-  
ması, seçim olasılığını arttırıyor.

ANAP oylarının her geçen gün daha fazla eridiği biliniyor,  
ama daha da önemlisi bu süreç içerisinde yalnızca ANAP'ın değil,  
muhalefet partilerinin de oyları yükselmek yerine gittikçe gerili-  
yor. Yapılan seçim anketleri bütün burjuva partilerinin aşağı yu-  
kari eşit bir oy oranında seyrettiğini gösteriyor.

Göstergeler, seçim gecikmesinin, burjuvazinin hala destek  
verdiği ANAP'ın seçimdeki şansını tümünden yitirmesi anlamına  
geleceğini ve zaten bugünden yapılmakta olan "parlamentonun  
meşruluğu" tartışmalarını da yeniden ve yoğun bir biçimde gündeme  
getireceğini göstermektedir. Henüz burjuva partiler açısından  
demagojik bir manevradan öte bir anlamı olup olmadığı muğlak

olmakla beraber, düzene yeni bir soluklanma getirmesi açısından "erken seçim"ın güçlü bir olasılık olarak gündeme girdiği söylenebilir.

\* \* \*

Bütün uygulanan politikalar burjuvazinin gittikçe daha fazla "günü kurtarma" anlayışına yöneldiğini gösteriyor. Kapitalist ekonominin göstergeleri ise enflasyon ve işsizliğin giderek daha da artacağı yönünde; bu aynı zamanda düzene karşı mücadelenin değişik boyutlar alarak süreceği anlamına da gelmektedir. Henüz Temmuz itibariyle enflasyon oranı %70'lere ulaşmıştır ve yıl sonunda hemen herkes enflasyonun üçlü rakamlarla ifade edileceği konusunda hemfikirdir. Daha bugünden işçi sınıfında zamlara ve özellikle işten çıkartmalara karşı yoğunlaşan tepkiler, mücadelenin alacağı yeni boyutlar hakkında fikir vermektedir.

Erdemir'de işçilerin işten atılmaya karşı gösterdikleri ilk kitlesel tepkiyi, bugün Paşabahçe'de, İzmit Sümerbank'da, Sinop Cam'da, Ceyhan Garipoğlu İplik Fabrikası'nda, Çorlu Karakaya Madeni'nde, İstanbul Profilo ve İzmir Metaş'ta işçilerin işten çıkarmalar karşısında giriştikleri eylemler izlemeye başladı.

Henüz önemli sayılabilecek bir düzeyde olmamakla birlikte pek çok fabrikadan bu eylemlere destek gelmesi, sermayenin giriştiği bu yeni saldırıya işçi sınıfında genelleşen bir karşı koyma eğiliminin varlığını gösteren ilk işaretlerdir.

İşçi sınıfı, toplu sözleşme ile elde edilen ekonomik hakların gerek peşpeşe gelen zamlar ve gerekse yoğun işten çıkarmalar aracılığıyla burjuvazi tarafından çok geçmeden geriye alındığının farkındadır, artık sorun iyi ücret almak için mücadelenin dışına taşmakta ve zamlar ve işsizlik karşısında da işçi sınıfının kitlesel militan bir tepki göstermesini zorunlu kılmaktadır.

Mücadelenin muhtemelen yakın gelecekte kazanacağı bu boyut, işçi hareketinin politikleşmesi açısından da yeni bir aşamayı temsil edecektir.

\* \* \*

Hareketin ulaşmış bulunduğu yüksek düzeye karşın, devrimci hareketlerin ve özelde komünist hareketin sınıf mücadelesine müdahale alanında bilinen ve sık sık yinelenen zayıflıklarını aştık-

ları söylenemez.

Bu müdahale zayıflığının her önemli fabrikada onlarca öncü-sosyalizm sempatizanı işçinin bulunduğu, devrimci hareketlerin tamamen bir kadro hareketi olduğu bir devrim ülkesinde gerçekleşiyor olması, sorunun taşıdığı vehameti daha açık gösteriyor.

Devrim ülkesi, aynı zamanda iradenin etki sınırlarının genişlediği, değiştirme gücünün arttığı bir ülkedir.

İşçi hareketi ile sosyalist hareketi birleştirme görevi, mücadeleye müdahalenin yöntem ve araçlarında bir açıklığı ve yaratıcılığı zorunlu kılmaktadır. Mücadelenin her düzeyinde uygun taktikleri geliştirebilmek, sınıf mücadelesinin her somut sorununda taraf olabilmek, propaganda ve ajitasyon faaliyetini yaygınlaştırabilmek; öte yandan, komünist hareketin faaliyetlerinin bir süreklilik kazanabilmesi ve elde edilen mevzilerin korunabilmesi açısından düşman saldırıları karşısında gereken esneklik ve uyanıklığı gösterebilmek, bugün artık her günkünden daha kritik bir öneme sahiptir.

Daha sağlam ve insiyatifli yerel örgütlere, daha fazla fabrika hücrelerine, kısaca *"kitlenin hareketlerini destekleyebilmek ve yaygınlaştırabilmek için örgütlenmeye, daha fazla örgütlemeye ihtiyacımız var."*

\* \* \*

İçinden geçilmekte olan tarihsel kesit, karşı-devrimci liberal rüzgarların kuvvetle estiği, sosyalizmin ciddi bir prestij kaybına uğradığı, dolayısıyla devrimciler açısından zor bir dönemdir.

Zor dönemin devrimcisi, sağlam bir tarih ve sınıf bilincinin ve sarsılmaz bir irade gücünün simgelediği bir tipolojidir. O, tarihin büyük yenilgilere olduğu kadar büyük zaferlere de tanıklık ettiğini; karşı-devrimci dalganın iyiden iyiye dibe vurduğu bir dönemi, kısa ya da daha uzun vadede ama kaçınılmaz olarak bir devrimci yükselişin izleyeceğini bilir; ancak ömrü ve tarihe bakışı yalnızca bir gündüz ve bir geceden ibaret olan küçükburjuva hamam böcekleri gündüzün bitip gecenin başladığı anda bir daha hiç gündüz olmayacağına inanırlar.

Komünistlerin en büyük gücü, kendi misyonunu, içinde yaşadığı coğrafyayı ve dünyayı kavrayabilmelerinde, bütün bu verileri

kendi devrimci amaçları doğrultusunda yeniden üretebilmelerindedir. Türkiye toprağı komünistleri bu göreve zorlamaktadır. Bugünün Türkiyesi kapitalizmi sorgulamayı ve sosyalizm deneyimlerinin yaşadığı kilitlenmeleri bilince çıkararak sosyalizmi yeniden güncelleştirmeyi adeta teşvik etmektedir. Marksist klasikerin ve yaşanmış sosyalizm deneyleri üzerine yazılmış bulunan kitapların hızla Türkçeye çevrilmesi ve önemli bir okuyucu kitlesi bulması bile bunun önemli bir göstergesidir.

Komünistler açısından zor bir dönemde Türkiyeli bir komünist olmak özel sorumluluk ve görevler gerektirmektedir. Türkiye, kapitalizmin kendini bütün çelişkileriyle orta yere serdiği, bu nedenle ve üstelik bütün karşıdevrimci saldırılara karşın sosyalizmin ne denli gerekli ve kaçınılmaz bir gelecek olduğunun en kolay görülebildiğı bir coğrafyadır. Bu nedenledir ki, Türkiye hala devrim ve sosyalizm uğruna insanların kaygısız ve çıkarsız ölüme yürüyebildikleri, kapitalizme ve emperyalizme nefretini haykırdıkları ülkelerin başlarında gelmektedir.

Düzenin içinde bulunduğu kriz, işçi sınıfı ve Kürt halkının yalnızca Türk devletinin değil, bir dizi emperyalist kapitalist ülkenin özel gayretine karşın, dinmek bir yana gittikçe yükselen ve militanlaşan mücadelesi, Türkiye'yi rüzgarın tersine döndürüleceğı bir ülke haline getirmekte, Türkiye işçi sınıfına ve komünistlerine de bu tarihsel davanın taşıyıcılığı misyonunu yüklemektedir.

Bu gerçekler aynı zamanda Türkiye'de devrimcilik kriterlerini de netleştirmekte, bir ayağı düzende, bir gözü kendi kişisel geleceğinde olanların devrim mücadelesinden ayıklanmasını ve safların her zamankinden daha sağlam tutulmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu toprakta umutsuzluğa yer yok; bir devrim ülkesinde umutsuzluk olsa olsa perspektifi ve ömrü bir geceden ibaret olan küçük-burjuva hamam böceklerinin ruh halidir.

Aksine şimdi safları daha fazla sıkıştırmanın ve eskisinden bin kez daha fazla cesaret ve moralle sosyalizm davasına sarılmanın zamanıdır.

**EKİM**

Ağustos 1991

# Çözüm mücadelededir

Seçimler, burjuvazinin kendi sınıfsal egemenliği üzerine örttüğü bir meşruluk şalıdır; o kendi egemenliğinin sınıf karakterine ve zora dayanan özüne, Marks'ın ifadesiyle, "*genel oydan çıkan ve genel oyun sonucu ... halkın iradesinin ifadesi olarak*" gerçekleşen bir egemenlik görüntüsü vererek meşruluk kazandırmaya çalışır.

Türkiye'de genel oy mekanizmasının burjuvazi açısından yerine getirdiği bu işlev önemli ölçüde yıpranmış bulunuyor; onun, burjuva devletin sınıf karakteri bugün olduğu kadar hiç bir dönem kendini kitleler nezdinde bu kadar açık bir biçimde ortaya koymamıştı. Burjuva devlet, sınıf mücadelesinin kızgınlaştığı ve gittikçe "yönetememe" krizine yuvarlandığı dönemlerde son derece şeffaflaşır ve onun üzerindeki şu "kutsal" demokratik biçimler, tıpkı şimdi Türkiye'de yaşandığı gibi, egemenliğinin çıplak zora, teröre dayandığı gerçeğini saklayamaz. Meşruluk krizini yaşayan burjuva iktidar, kitlelere, yönetebilme kudretinde olduğunu

ancak "zor" ile anlatmaya çalışır.

Devrim ülkesi, sınıf mücadelesi önündeki sis bulutlarının hızla kaybolduğu bir coğrafyadır. Burjuva seçim mekanizmasının "halkın iradesini" ne denli yansıttığı en çarpıcı bir biçimde bu coğrafyada görülür.

Türkiye'de insanlar, bu sonuncusu ile birlikte son 8 yılda 8 kez sandık başına gitmiş ve "iradeleri" ile ülke yönetimine "katılmış" olacaklar. Ne ki seçimlerin hiç biri gelişen muhalefeti dizginleyemedi ve düzenin aradığı "siyasal istikrarı" sağlamayı başaramadı. Her bir seçimi, kısa bir süre sonra gündemin başlıca maddeleri arasına yerleşen "erken seçim" tartışmaları izledi.

Düzenin istikrar arayışı ve buna bağlı olarak güçlü bir yürütme yaratma isteği ile hiç bir burjuva partinin geniş yığınlar açısından "alternatif" olarak görülmemesi arasındaki çelişki, %20'lik oy oranı ile bir partinin çoğunluğu elde etmesin' sağlayan seçim yasaları ile giderilmeye çalışıldı; bunun kendisi ise siyasal istikrarı sağlamak bir yana giderek düzen için ek bir istikrarsızlık öğesine dönüştü.

\* \* \*

Gündemdeki erken seçim, herşeyden önce düzenin siyasal temsil düzeyinde bir "meşruluk" krizi yaşadığını gösteriyor. Meşruluğu geniş emekçi kesimlerce tartışılır hale gelen, öte yandan politik ve iktisadi alandaki manevra açısı daralan burjuvazi için, erken seçim, kısa süreli bir soluklanma ve bunun ardından, seçimin emekçi yığınlarda yaratacağı beklenti ve durgunluktan da yararlanarak yeni bir iktisadi ve siyasi saldırıyı başlatabilme fırsatıdır.

Burjuvazinin manevra açısının daralması, iktisadi-siyasal tercihlerinin geniş bir yüzeye yayılmaması, tüm burjuva partilerini aynı programatik çerçeve içinde toplamaktadır. Bu çerçeve ise, ihracata dönük ekonomi, sübvansiyonların, destekleme alımlarının, sosyal güvenlik harcamalarının, eğitim ve sağlık harcamalarının kısılması ve giderek son iki hizmet alanının özelleştirilmesi, KİT'lerin özelleştirilmesi, işsizliğin yaygınlaştırılması, reel ücretlerin düşük tutulması vb.dir. Sosyal-demokratların şu ünlü

"önce bölüşümün adaletli hale getirilmesi" sloganının pek duyulmaması, her seçimden önce TÛSİAD'da "görücüye çıkan" burjuva partilerin tümünün özelleştirmeden, serbest piyasa ekonomisinden, kamu kesimini daraltmaktan, istikrar sağlamaktan vb. söz etmesi ise rastantı değil, yalnızca bu gerçeğin teyid edilmesidir.

Burjuvazinin dış pazarlara dönük bir iktisadi politika uygulayarak bunalımı aşma programıyla, işçi sınıfı ve emekçilerin güncel talep ve çıkarları arasında önemli hiç bir kesişme noktası yoktur. İşçi sınıfı ve diğer emekçi katmanlar, hemen bugün ücretlerin yükseltilmesini, işten atılmalara son verilmesini, yasal hak ve güvencelerin genişletilmesini, baş fiyatların artırılmasını vb. talep ederlerken, düzen partilerinin iktisadi programlarında dile gelen uygulamalar ise bu taleplerle taban tabana zıtlık taşımaktadır. Eczacıbaşı, Yüce vb. temsilcilerinin ağzından sermaye çevreleri seçimden sonra şimdiye dek uygulananlardan daha "acı bir reçete"-nin zorunlu olduğunu ısrarla vurguluyorlar. Burjuva partilerin tümü gelecek bir kaç yılın "çok zor yıllar" olacağını ifade ederek, sermayenin reçetelerini uygulamadaki kararlılıklarını beyan ediyorlar vb.

\* \* \*

Türk burjuvazisi, gelişen toplumsal muhalefeti düzen içine kanallı edebilecek, dizginleyebilecek yöntemlerin gittikçe tükendiğini hissediyor. Daha düne kadar kitlelerin gündemini kendi tercihleri doğrultusunda ve son derece rahat bir biçimde belirleyebilen burjuvazi, son dönemlerde Körfez savaşı, 141-142, Kürtçe serbestisi, sınırötesi operasyon vb. gibi çok önemli araçlara sahip olmasına karşın "siyasal nabızı" elinde tutamadığını somut olarak görüyor. İçinden geçilen son yıllar işçi sınıfının eylemleriyle tüm emekçi kesimlerin (bazen de aktif olmak üzere) desteğini yanına alarak toplumda bir karşı gündem oluşturmaya başladığına işaret ederken, Kürt ulusal mücadelesi ise kazandığı kitlesellik ve radikallik boyutuyla, siyasi arenayı burjuvaziye rağmen şekillendiren bir diğer önemli karşı güç olarak ortaya çıkıyor.

Süreğenlik kazanmış eylem çizgisini her geçen gün de-

rinleştirerek toplumda bir karşı inisiyatif odağı haline gelmeye başlayan işçi sınıfının ve "haklarını" ancak sokaklara taşarak alabilecekleri yönündeki eğilimleri artan diğer emekçi kesimlerin, kendi eylemlerinde yaşadıkları heyecan ve politizasyona rağmen, seçimler karşısında apolitik bir tavır göstermelerini ancak bu veriler ışığında anlayabiliriz.

Bu göstergeler, artık kitleler tarafından düzen partilerinden herhangi birinin umut olmak bir yana, neden "kötüler içinde en iyi" olarak dahi değerlendirilmediğini ortaya koyuyor.

İşçi sınıfı başta olmak üzere toplumun emekçi kesimlerinde "hakların" şu ya da bu burjuva partiyi destekleyerek parlamento aracılığıyla alınabileceğine duyulan "inanç" tükenmeye başlar-ken, hakların kazanılmasının mücadeleden geçtiği inancı derinleşmektedir.

İşçi sınıfının seçimler karşısındaki apolitik tavrının bir diğer önemli nedeni, seçimleri kendi tarihsel-siyasal programı doğrultusunda kullanma bilincinden, ve bu bilincin billurlaşmış ifadesi olan partisinden yoksunluğudur. Sosyalistlerle sınıf hareketi henüz birbirinden farklı noktalardadır ve dolayısıyla sosyalist hareket, sınıfın öncüsünü birleştirmiş bir siyasal parti olarak toplumun gündemini belirleyebilmek imkanından henüz çok uzaktır.

\* \* \*

Sosyalistlerin etkin bir siyasal güç olarak politika sahnesine çıkamaması, aynı anlama gelmek üzere sınıfın siyasal eyleminin önderliğini stlenememesi, yıllardır, reformcu siyasal akımların, seçimlerde burjuva fraksiyonlarından "en iyisi"ni desteklemenin "yarar sağlayacak" tek politika olduğunu savunmalarının gerekçesi de olmuştur. Bu anlayış doğrultusunda "SHP'nin desteklemesi" ya da "ANAP'a oy verilmemesi" hiç olmazsa demokrasi yolunda "bir adım" atabilmenin bir yolu olarak gösterilmiştir.

Gelinen noktada bu politikaların kendi dar amaçlarını gerçekleştirme yeteneği açısından dahi tutarsız ve yararsız olduğu net olarak görülebilmektedir. Mevcut burjuva partilerin burjuva demokrasi normları, iktisadi politikalar vb. açısından birbirlerin-

den ciddi hiç bir farklılıkları olmadığı her geçen gün kitleler nezdinde daha açık bir olgu haline gelmiştir. Burjuvazinin çıkarı ise aksine, bu partilerin kitleler nezdinde birbirinden farklı almasıklar olarak değerlendirilmesinin sağlanması ve böylece seçim mekanizmasının etkin kullanımı aracılığıyla kendi sınıf egemenliğinin üzerindeki "meşruluk" örtüsünün daha da kalınlaşmasıdır. Reformizmin, "SHP'ye evet" ya da "ANAP'a hayır" biçiminde özetlenen politikasının, burjuvazinin bu farklı "seçenek" yaratma amacına "soldan" verilen destekten öte bir anlamı yoktur. Yaşanan süreç burjuva "muhalefet"in güçlenmesine rağmen reformistlerin iddia ettiklerinin aksine kutsal "demokrasi"nin "bir adım" dahi ilerlemediğini, aksine işçi sınıfı ve Kürt halkı üzerindeki baskının, terörün gün geçtikçe daha da koyulaştığını göstermektedir.

Kuşkusuz önümüzdeki erken seçim de, işçi sınıfının burjuva programı reddettikleri ve kendi tarihsel-sınıfsal programları doğrultusunda tavırlarını belirledikleri bir siyasal olay olmaktan uzaktır. Ne ki, sosyalist siyasal önderlikten yoksun olduğu böylesi bir konjonktürde dahi, işçi sınıfı, kazanımlar elde etmek için burjuva partileri "umut" görmek yerine, ağırlıkla kendi özgücüne ve kendi sınıfsal eylemine güvenmektedir. Yitirdikleri itibar nedeniyle artık kitlelerden ancak "ödünç oy" isteme cesareti gösterebilen burjuva partilerden herhangi birini desteklemek, yalnızca ve yalnızca burjuvazinin kitleleri kendi seçenekleri içinde manüple etme amacına verilmiş bir destek anlamı taşıyacaktır.

\* \* \*

Ne sosyalistlerin henüz güçsüz oldukları ne de boş oy vermenin zaten işçi sınıfında varolan "apolitik" tavrı güçlendiren bir politika olacağı vb., herhangi bir burjuva partinin desteklenmesi için gerekçe yapılamaz.

Belirttiğimiz gibi, işçi sınıfı ve emekçi kesimlerin burjuva partileri karşısındaki "apolitik" tavrı sınıfın politikadan uzaklığının göstergesi değil, aksine anlamı yeterince bilinci çıkarılamamış olsa da, bir sınıfsal tavidir.

Sosyalistlerin gündemi etkileyebilen etkin bir siyasal güç

olabilmesi ise herşeyden önce işçi sınıfının bu burjuva almaşıklar karşısında bağımsızlaşabilen bir eylem çizgisi tutturabilmesini zorunlu kılar. İçine girilen süreç, manevra açısı daralan burjuvazi ile, talepleri genişleyen ve acilleşen işçi sınıfı arasındaki mücadelenin daha da gerginleşeceğinin işaretlerini veriyor. Dolayısıyla, sosyalistler açısından bugünkü güncel görev, işçi sınıfının, burjuva partileri ve sendika bürokrasisinin inisiyatifini parçalayan ve kendi özgücüne güvenen bir mücadele çizgisi tutturmasını teşvik etmek, bu süreç içerisinde sınıfın öncü kesiminin ilk başlarda en azından ileri unsurlarıyla birleşebilmek ve bu kadroların sınıfa taşıyabileceği teorik-pratik açılımları yapabilmektir.

Komünistler önümüzdeki seçimleri bu bakış açısı ile;

\* Sınıfsal ayrımların silikleştirilmeye çalışıldığı bir dönemde, bir yandan burjuva partilerin programlarının sınıf karakterini ve tüm olarak burjuva düzeni teşhir etmek, diğer yandan ise işçi sınıfının bağımsız ve özgücüne dayanan eylemini teşvik etmek;

\* İşçi sınıfının kendi bağımsız sınıfsal amaçları doğrultusunda mücadelesinin yetkinleştirilmesi ve iktidar mücadelesine dönüştürülmesi için ihtilalci bir sınıf partisinin yaratılmasının güncel bir görev olduğunu vurgulamak;

\* Burjuvazinin „sosyalizm öldü“ çılgınlıklarının karşısına tok bir „Yaşasın sosyalizm“ şiarını çıkarabilmek;

\* Kürt ulusal mücadelesinin meşruluğunu savunmak ve sınıfa enternasyonalist görevleri doğrultusunda seslenebilmek;

\* İşçi sınıfı içinde ekonomik-demokratik hakları kazanmanın burjuva partilerden "umut" beklemekle değil; aksine bu uğurda özgüce dayalı bir mücadele yürütmekle mümkün olabileceğinin propagandasını yapmak için bir fırsat sayarlar.

Marksist-leninistler taktiklerini, anti-kapitalist hedeflerine bağımlı ve uyumlu bir tarzda saptarlar. Onlar için anti-kapitalist özden koparılmış ve burjuva demokrasisinin kendi içinde ilerletilmesi amacına vb. indirgenmiş bir siyasal tutum söz konusu olamaz. Bu bakış doğrultusunda komünistler seçimleri de, kapitalist düzen karşısında sosyalizm programının bağımsız, sınıfsal, devrimci karakterinin kitlelere ulaştırılması açısından önemli bir im-

kan olarak değerlendirirler.

Komünistler ve öncü işçiler; bu perspektif çerçevesinde burjuva adaylar karşısında bağımsız sosyalist adayların çıkarılabil-diğı yerlerde, bu adaylar aracılığıyla işçi sınıfı ve emekçi halka dönük propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütecek ve kitleleri sosyalist adayları desteklemeye çağırarak; bu adayların olmadığı her yerde ise sosyalist hareketin bağımsız siyasi tavrının bir ge-reğı ve sınıf hareketinin burjuva partilerin etkisinden bağımsızlaşabilmesinin güncel taktiksel yolu olarak, "çözüm düzen partilerinde değıl mücadelededir" şiarını yükseltecek ve kitleleri bu şiar etrafında boş oy kullanmaya çağıracaklardır.

**EKİM**

Eylöl 1991

# EKİM beşinci yılında

Komünistler, kuşkusuz bütünyle objektif gerçeklerden hareketle, Türkiye'nin devrimci olanakları, olayların bu olanakların gerçekliğini doğrulayan seyri üzerinde bugüne dek belki biraz da fazlasıyla durdular. Yenilgi döneminden arta kalan ve Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa'daki gelişmelerden beslenerek yeniden güç kazanan umutsuzluğa ve karamsarlığa karşı mücadele ihtiyacı, bir dönem için bunu gerektirmekteydi. Bu dönem artık geride kalmıştır. Türkiye devrimci hareketi büyük bir bölümüyle zor dönemlere ve dünya ölçüsündeki ters gelişmelere dayanıksız küçük-burjuva demokratik öğelerden oluşan güçlerinin bir kısmını da bu son liberal dalgaya kaptırdıktan sonra, nihayet ileriye bakmanın önplana geçtiği yeni bir döneme girmiş bulunmaktadır. Hareketin ayakta kalmayı başaran ve bugün mücadeleyi iyi-kötü sürdüren kesimleri, belli vurgu farklılıklarıyla bu aynı gerçek, Türkiye'nin devrimci olanakları, üzerinde birleşmektedirler.

Kendi başma alındığında bu gelişme kuşkusuz önemli olmakla birlikte, dünya ölçüsündeki gerici liberal cereyanın hız kestiği bir dönemde ve Türkiye’de olayların ulaştığı bugünkü aşamada, artık çıplak gözle algılanabilir hale gelmiş bu nesnel gerçek üzerinde bir fikir birliğine varmak pek bir güçlük taşımadığı gibi çok anlamlı da olmamaktadır. Her zaman için asıl sorun bu olanakları değerlendirebilmekte odaklaşmaktır. Buna uygun bir ideolojik ve örgütsel donanım içinde olabilmek, bunun gerektirdiği enerji, kararlılık ve politik inisiyatifi gösterebilmektir.

Devrimci hareketimizin gerçek gücü ve çehresi tam da bu alanda bütün açıklığı ile ortaya çıkmakta ve yazık ki durum pek de parlak görünmemektedir. Kağıt üzerinde Türkiye devrimci hareketi çok sayıda parti ve grup örgütlenmesinden oluşmaktadır. Oysa gerçek politik yaşam içinde bunu görmek mümkün değil. Politik müdahale pratiği içinde bulunanların, gelişmeleri şu veya bu ölçüde örgütlü bir politik faaliyet ile etkilemeye çalışanların sayısı bir elin beş parmağını zar zor geçmektedir. Hızlanan olaylar ve kendini dayatan pratik görevler, bazı siyasal yapıların gerçek politik yaşam içinde hiç bir şey ifade etmediklerini, bazı grupların gerçekte artık tasfiye olduklarını, öteki bazılarının ise kendi sınırlı güçlerini örgütlemek ve seferber etmek yeteneğinden yoksun bulunduklarını daha açık görülür hale getirmiştir. İstanbul işçi hareketinin ve devrimci potansiyelin merkezidir; fakat siyasal yaşamın yoğunlaştığı şu günlerde, ciddi bir politik işlevi olmayan legal dergiler platformu olmasa, bazı grupların siyasal varlığını farketmek tümüyle olanaksız olabiliyor. Devrimci süreçlere müdahale ihtiyacı yakıcılığını artırdığı ölçüde, bir dizi devrimci çevre ve grubun ne ifade edip etmediği daha iyi görülür hale gelecektir. Komünistler görüntüyü aşip politik gelişmelerin giderek daha net algılanabilir hale getirdiği devrimci hareketin pratik gerçekliğini yerli yerine oturtmalıdırlar. Bunun siyasal önemi büyüktür. Böylece kendi görev ve sorumluluklarını daha kapsamlı ve derinlemesine kavrama olanağı bulacaklar, bunlara daha enerjik bir biçimde sarılabileceklerdir.

Dünya ölçüsündeki son gerici-liberal cereyanının çürütüp tasfiye ettiği bazı gruplar ile Devrimci Sol gibi gençlik ve şehrin

küçük-burjuva katmanları içinde devrimci demokrat bir radikal çizgide az çok istikrar bulan bir hareketi bir yana bırakalım. Komünistler de ayrı tutulursa, devrimci hareketin geriye kalan kesimlerini iki ana kategoride toplamak mümkündür.

Birinci grup, aydın öğelerin ağırlıkta bulunduğu, entellektüel bakımdan az çok gelişmiş, varlıklarını legal platformlarda ve legal dergiler aracılığıyla sürdüren, görüşleriyle devrimci bir kategoride yeralan, fakat pratikleriyle güçlü bir legalist-reformist geleneğin uzantıları olarak kaldıklarını da son dört-beş yıllık deneyimleriyle daha belirgin gösterenlerden oluşmaktadır. Bu gruba girenler teorik etkinlikleriyle belli bir ilgi konusu olmaktadır. Kendilerini devrimci politik faaliyet ve bunun taşıyıcısı olarak ihtilalci bir örgütlenme alanında üretmek konusunda ise, hem yeteneksiz hem gönülsüz olduklarını göstermiş bulunmaktadırlar. İçlerinden bir kesim bunu geline yerde açıkça kabullenmek durumunda kalmıştır. Bir kaç çevreden oluşan öteki bir kesim ise, yıllardır bir sonuca bağlayamadığı legal bir sözde devrimci işçi partisi fikri ile hala oyalandığı ölçüde bununla teselli bulmakta, politik iddiasızlığını kabullenmekte zorlanmaktadır. Komünistlerin temel zayıflıklarından hareketle aydın oportünizmi olarak nitelediği bu devrimci aydın potansiyeli, öte yandan işçi sınıfının devrimci iktidar mücadelesi içinde değerlendirilebilecek önemli bir entellektüel birikimin de ifadesidir.

İkinci grubu oluşturanlar ise, geçmişlerinden gelen bir politik-örgütsel varlığa ve birikime sahip bulunan, dar bir alanda olsa bile politik mücadeleye pratik olarak katılan, örgütsel etkinlikler gösteren, fakat öte yandan geçmişin halkçı ideolojik platformunu ve politik-örgütsel çizgisini aşamamanın yarattığı sıkıntılardan bir türlü kurtulamayan gruplar toplamından oluşuyor. Bu kategoriye girenler bugün genel olarak bir "sınıf yönelimi" içindedirler. Fakat tam da bunun kendisi bu grupların geçmişten gelen ideolojik ve örgütsel şekillenmeleriyle bir uyumsuzluğu açığa çıkarıyor. Bu gruplar tabandan gelen yenilenme ve ileriye sıçrama basıncı ile örgüt yönetimlerinin eskiyi sürdürme direnci arasında sürekli bir iç huzursuzluğa mahkum kalıyorlar. Üstü ne kadar örtülmeye çalışılırsa çalışılsın bu hareketler bir ideolojik dağılma

içindedirler. Kendilerine olan güvenlerini yitirmişlerdir. Proleter sınıf mücadelesinin stratejik ve taktik ihtiyaçlarına karşılık verecek bir perspektif ve ideolojik donanımdan yoksunluk, bu hareketlerin sınıfa yönelik politik ve örgütsel etkinliklerini bir darlığa ve kısırlığa mahkum ediyor. Teorik gerilik örgütsel kısırlık ile eleledir bu gruba giren kesimlerde. Devrimci hareketin bu kesimi, ancak halkçılığı aşan bir ideolojik ve örgütsel yenilenme platformunda değerlendirilebildiğinde son derece verimli ve yararlı olabilecek ve bugünün ölçüleri içinde önemli bir kadrosal birikime sahiptir.

Devrimci hareketin bu iki kategorik kesimindeki en diri ve sağlam öğelerinden oluşan entellektüel ve kadrosal birikimi tek bir kanalda, proletaryanın devrimci sınıf partisi kanalında birleştirebilmek, komünistlerin partileşme çabalarının temel boyutlarından birini oluşturmaktadır. Devrimci örgüt ve çevreler yıllardır bir bunalım yaşamaktadırlar. Bu özünde bir kendini yenileyememe ve üretememe bunalımıdır. Gelişmelerin hızlandığı, varolmanın giderek politik faaliyet ve mücadele yeteneği ve kapasitesine bağlandığı bir dönemde, olayların buna uygun bir ideolojik ve örgütsel donanımdan yoksun olanları bir kenara itip tasfiye edeceğini kestirmek hiç de güç değil. Devrimci örgütlerin geçmiş sorunlarından gelen bunalım, şimdi artık bir de bu etkenden beslenmekte, derinleşmektedir. Şu dönemde iç huzursuzlukların artması, arayışların çoğalması bu etkenle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Öte yandan uzayan ve kendi içinden bir çıkış ve çözüm olanağı yaratamayan bir bünyesel bunalım, bir hareketi kaçınılmaz bir biçimde bir iç çürüme ile yüzyüze bırakır. Dünyanın bir kısım devrimci çevreleri böyle bir çürüme içinde bugün neredeyse tükenme noktasına gelmişlerdir.

Tüm bunlar birarada komünistlerin karşı karşıya bulunduğu sorumluluklara da işaret ediyor. Komünist hareketin her cephede başarılı bir gelişme sergilemesi ileriye dönük arayışlar için bir toplanma kanalı oluşturacaktır. Bulundukları bünyelerdeki iç imkanları zorlayarak ileriye çıkmak isteyen, ama tam da bu iç imkanların sınırlılığı nedeniyle bunu başaramayan öğelerin, ileriye, proleter sosyalizme yönelmeleri üzerinde de bir basınç ve motivasyon unsuru olacaktır bu.

Komünistler için başından itibaren bütün sorun, altını özenle çizdikleri devrimci olanakların değerlendirilebilmesi oldu. Stratejik bir kavrayış içinde, bu, devrimci süreçlere müdahale etmek, bunun için de öncelikle ve bir an önce partileşmek, proletaryanın devrimci sınıf öncüsünün ideolojik ve örgütsel temellerini yaratmak demektir. Ne ölçüde başarılı olduklarından bağımsız olarak, komünistler, bugüne kadarki tüm ideolojik, politik ve örgütsel çabalarını bu amaç etrafında odaklaştırdılar. Parti bugün de yalnızca tüm dikkatlerin üzerinde yoğunlaşacağı bir sorun olarak kalmamalı, çözümü hız faktörüyle birlikte ele alınmalıdır. Hız faktörünü gözden kaçırmak ya da yeterince değerlendirememek, parti sorununun çözümünde belli belirsiz bir kendiliğindenci eğilimle kol kola giden bir rehavete yolaçabilmektedir. İçinde bulunduğumuz **özgün** koşullarda hızımızı koşullayan olayların hızı olmalıdır. Bugünün Türkiye'sinde süreçler gitgide hızlanmaktadır. Bu hızı bir ölçüde olsun yakalayamadıktan sonra Türkiye'nin devrimci olanakları üzerine söylenenler anlamsız söz yığını olarak kalacaktır.

Komünistler için en büyük şanssızlık, Türkiye'nin yeni bir devrimci yükseliş dönemine girdiği bir evrede, ideolojik ve örgütsel bakımdan son derece hazırlıksız bir siyasal akım olarak ortaya çıkmış olmasıdır. Bu, hem olayların çok gerisinde kalmaya yolaçmış ve hem de devrimci hareketin bünyesindeki sosyalizm potansiyeliyle tek kanalda birleşmeyi geciktirip güçleştirmiştir. İşçi hareketine henüz son derece sınırlı bir müdahaleyi gerçekleştirebilecek bir örgütsel düzeye bile şimdilerde ancak ulaşmış bulunuyoruz. Kaldı ki, bu örgütsel düzey dahi üzerinde az sonra duracağımız gibi bugün ciddi sorunlarla yüzyüzedir. Sınıf partisi yaratmanın en kritik halkası olan teorik gelişme alanında ise henüz ciddi görevlerle yüzyüzeyiz. Kısaca, olayların nesnel akışıyla komünistlerin öznel hazırlığı arasında, bu ikincisinin aleyhine olarak, bugün büyük bir uçurum var ve bu mesafe gitgide büyümektedir.

Olayların ivmesi günbegün artmaktadır. Yıllardır sürekli bir gelişme ve genişleme çizgisi izleyen işçi hareketi, bugün artık kendini rejimle politik çatışmalar içine sürükleyen bir yeni gelişme aşamasının sancılarını çekmektedir. Böyle bir döneme örgütsüz

ve politik bir önderlikten yoksun giriyor olması işçi hareketini ciddi sorunlar, kolay yenilgilerle yüzyüze bırakacak, uzun yılların mücadele birikimini zaafa uğratacaktır. Şehrin yarı-proleter kitleleri ile küçük-burjuvazinin alt katmanlarının da politik aktivite kazanacağı bir yeni döneme giriyoruz. Öncü kesimi örgütlü bir politik kimlik kazanmış bir işçi hareketi, bu katmanları kolaylıkla kendi politik etki alanına sürükleyebilir. Oysa bugünkü durumuyla işçi hareketi bu konumdan hemen tümüyle yoksundur. Kürdistan'daki devrimci süreç de ilerlemektedir. Kürt ulusal devrimci hareketi büyük mesafeler katetmiş bulunmaktadır. Geline yerde kazandığı mevzileri korumak ve gelişmesini sürdürebilmek için girdiği arayışların taşıdığı bozucu risklerle yüzyüzedir. Bir süredir sergilediği tutarsızlıklara son olarak bir yenisini eklemiş, seçimlerde SHP-HEP burjuva reformist blokunu desteklemiştir. Türkiye devrimci ve işçi hareketinden gerekli desteği bulamadığı sürece, bu tutarsızlıkları yenilerinin izleyeceğinden kuşku duyulmamalıdır.

Öte yandan, Türkiye'yi kuşatan bölgeler zincirinde de olaylar hızlanmaktadır. Bir bunalım ve devrim ülkesi olan Türkiye, dıştan dünyanın şu gün için belki de en bunalımlı bölgelerini içeren bir coğrafya ile çevrilidir. Karmaşık çelişkiler ve devrimci kaynaşmalar bölgesi olan Ortadoğu'da bugün hummalı bir emperyalist faaliyet vardır. Emperyalist dünya, çelişkileri kontrol altına almak, Filistin ve Kürt halklarının devrimci birikimlerini bir tehdit olmaktan çıkarmak istemektedir. Balkanlar "balkanlaşmakta", böylece derin bir iktisadi-toplumsal bunalımın kitlelerde yarattığı hoşnutsuzluk Yugoslavya örneğinde olduğu gibi ulusal boğazlaşmalara kanalize edilmektedir. Benzer olaylar Kafkasya'da yaşanmaktadır. Emperyalizmin Ortadoğu'daki siyasal-askeri etkinlikleri bölgedeki devrimci birikimi tehdit etmekte, Türkiye devriminin geleceğini ise çok yakından ilgilendirmektedir. Balkanlar, Kafkasya ve Sovyetler Birliği'nin öteki bölgelerindeki ulusal hareketler ve boğazlaşmalar çevreye, bu arada Türkiye'ye, olumsuz bir hava yaymaktadırlar. Oysa Türkiye'de odağında işçi hareketinin bulunduğu bir devrimci toplumsal hareketlilik, tüm bu bölgeler üzerinde tersten ve devrimci bir cereyana dönüşebilir. Örgütlü bir gelişme seyri kazanmış bir devrimci mücadele süreci, emperyalizmin

Ortadoğu'daki etkinliklerine büyük bir darbe vurabilir, bölgedeki devrimci akımlar için olumlu bir güç ve etki kaynağına dönüşebilir.

Komünistler görev ve sorumluluklarını belirlerken, bu görev ve sorumlulukları gerçekleştirmek çabası gösterirlerken, olayların bu kapsamını ve hızını hesaba katmak zorundadırlar. Hızlanan devrimci süreçlere hazırlıksız yakalanmak bir şanssızlık olsa bile, bu süreçlerin aynı hızla çoğalttığı olanaklarla açığı mümkün mer-tebe azaltmak gibi bir şansa sahip bulunduğumuzu da unutmamak gerekir. Bir süre önce yine bu sütunlarda dile getirilen bir düşüncayı yinelemek istiyoruz: *"Hem olanakların bilincinde olmak ve hem de müdahale için hiç bir aşamanın geç sayılamayacağı inancıyla hareket etmek, iyi devrimci olmanın bugünkü en önemli kriterlerinden biridir."*

\*

EKİM, beşinci mücadele yılına I. Genel Konferansını gerçekleştirmiş olarak giriyor. Kendisi ideolojik ve örgütsel gelişme düzeyimizin bir ifadesi olan Konferansımız, değerlendirme ve kararlarıyla, hareketimizin yeni döneme ilişkin gelişme perspektiflerini, görev ve hedeflerini açıklıkla tespit etmiş bulunmaktadır. Bu görev ve hedeflere, içinden geçmekte olduğumuz dönemde komünistlerin önünde çözülmesi en acil sorun olarak duran partileşme görevi çerçevesinde belli bir bütünlük de kazandırılmıştır.

Hareketin genel gelişme süreci içinde biriktirmiş bulunduğu güçleri en iyi şekilde düzenleyerek, somut olarak, proleter kitle hareketini geliştirmeyi ve bu çaba içinde sınıfın ileri kesimlerini kazanıp örgütlemeyi hedefleyen bir örgütlü çalışma içinde seferber edebilmek, tespit edilmiş görevlerin temel bir boyutudur. Sınıf hareketine politik müdahale ve sınıfın ileri ögelerini sosyalizme kazanma çabası içinde örgütlenmek, bugün tüm dikkatlerimizi yoğunlaştırmamız gereken bir pratik-örgütsel görev olarak durmaktadır önümüzde.

Konferans'tan bu yana geçmiş bulunan 7 aylık çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, özellikle İstanbul'da gelecek vaadeden belli adımlara rağmen, genel olarak alındığında ciddi yetersizlikler ve zaafarla yüzyüze olduğumuz görülmektedir. EKİM,

Örgütsel oluşum ile politik faaliyetin gelişmesini her zaman karşılıklı ilişki ve kopmaz bağlar içinde ele aldı. Örgütsel gelişmenin somut politik faaliyetten ayrı gerçekleşemeyeceğini, sağlıklı ve amaca uygun bir örgütlenmenin militan bir politik çalışma içinde gelişip serpileceğini hep gözönünde tuttu. Bununla birlikte, bugünkü durumumuza somut olarak bakıldığında, uygulamada bu bağın zayıfladığını, örgütsel yetersizliklerin, örgüt yaşamı ve işleyişindeki kusurların, çalışma tarzındaki ciddi zaafların, politik faaliyet kapasitemizi önemli ölçüde kullanılamaz hale getirdiği görülmektedir. Örgüt ilişkilerine ve faaliyetimize çeki düzen vermek, çalışma tarzımızı düzeltmek, bir bütün olarak örgütsel yaşam ve gelişmenin sorunlarına hızlı çözümler bulmak, şu dönem için hareketimizin en acil sorunu durumundadır.

Öncelikle örgütsel sorunlarımızın özünü ve genel çerçevesini iyi tespit etmek gerekiyor. Bizim sorunlarımız, hiç de belli bir ideolojik çizginin doğasına ve ihtiyaçlarına göre şekillenmiş bir örgütsel yapıda pratik faaliyet süreci içinde sık sık ortaya çıkması kaçınılmaz olan gelip geçici türden aksaklıklardan oluşmamaktadır. Böyle olsaydı eğer sorunun kendisi sınırlı, çözümü ise nispeten kolay olurdu. Bizde sorun çok daha temelli ve kapsamlı nedenlere dayanmaktadır. Konferansımız EKİM'i "yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür" olarak tanımladı. Bu yeniliğin örgüt anlayışımıza ve politika pratiğimize henüz yeterince nüfuz edememiş olması gerçeği, örgütsel sorunlarımızın asıl kaynağını vermektedir. EKİM, ideolojik konumuna ve sınıf yönelimine uygun bir örgütsel yapı ile çalışma tarzı ortaya koymakta henüz zorlanmaktadır. Hareket geliştikçe, faaliyetinin kapsamı genişledikçe bu uyumsuzluk ve zorlanma daha açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Sorunlarımızın özü ve esası bu çelişkide düğümlenmektedir. Bugün, EKİM'in ideolojik gelişmesi ile örgütsel gelişmesi arasında yalnızca birincisi lehine bir mesafe değil, aynı zamanda bu iki gelişme alanı arasında deyim uyuşmazlığı da var. Yeni ideolojik konumun siyasal-sınıfsal doğasına uygun bir örgüt anlayışı ve uygulaması yeterince geliştirilemediği ölçüde, doğan boşlukta, geçmişten miras küçük-burjuva anlayış ve alışkanlıklar yeni örgüt yaşamımızın üstüne bir ağırlık olarak

çökebilmektedir. Önderlik anlayışında, ilişkilerde, işleyişte, çalışma biçimi ve yöntemlerinde, iç demokrasi ve disiplin anlayışlarında, bu eski zihniyetin sayısız örneğini görmek ve göstermek hiç de zor değil. Bu son derece ciddi bir durumdur. Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel-pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM'in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına da neden olmaktadır. İdeolojik çizgimize, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı politik-örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, pratik bir farklılığı sergileyememek ölçüsünde, bizzat içimizde, proleter sosyalizmi ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek bir liberal eğilime de zemin olmak tehlikesini taşımaktadır.

EKİM'in elinde bugün son derece önemli bir kadro birikimi var. Bu büyük bir kazanç, çok önemli bir ilk birikimi ifade etmektedir. Sınıf öncüleri ile ileriye çıkmayı başarmış geçmişin birikimi devrimcilerden oluşan bu kadro kendi şahsında bir dizi üstünlüğü taşımaktadır. Hareketimizin çizgisi üzerinde bir ideolojik birlik; hareketin konumuna ve misyonuna ilişkin açık bir görüş ve kesin bir inanç; görev ve sorumluluk bilinci ile büyük bir mücadele isteği ve enerjisi; ve en önemlisi, örgütümüzün şimdiki yetersizliklerine ve zaaflarına haklı ve devrimci temellere dayalı kesin bir tahammülsüzlük var bu kadrolarda. Elbette bu kadroların ciddi ideolojik ve örgütsel yetersizlikleri de var. Fakat bu son derece doğaldır; çözümü bir örgüt ve önderlik sorunudur. Aksayan ise budur. Bu kadronun ideolojik konumumuzla uyumlu sağlam bir örgütsel yapı içinde politik görevlerimize seferber edilebilmesi bütünüyle bir önderlik sorunudur. *Ekim*'in örgütsel ve politik çalışmaya ilişkin sorunlarımızı irdeleyen eski bir yazısında yer alan şu görüşler bugün hala tümüyle geçerlidir:

*"...Sorun tek tek yoldaşların değil bir bütün olarak hareketimizin sorunudur. Yeni bir çalışma tarzına intibakta zorlanan bir bütün olarak hareketimizin kendisidir. Çözümü de doğal olarak bir önderlik sorunudur. Geçmişten devralınan mevcut kadrolarda her yönüyle bir dönüşümü gerçekleştirebilmek, leninist çizgimizin*

*ruhuna ve ihtiyaçlarına uygun leninist bir örgüt yapısı ve yaşamı kurmak, bu örgütü devrimci sınıfa yaraşır bir politika pratiğı içine sokabilmek, tüm yoldaşların aktif katılımını ve katkısını gerektirse de, temelde bir önderlik sorunudur. Dolayısıyla mevcut durumun sorumluluğı da herkesten çok hareketimizin önderliğinin omuzlarındadır."* (Sayı:30, s.15)

Teori ile pratik arasındaki uyumun ilkesel önemine, ideolojik gelişme ile örgütsel gelişmenin organik bütünlüğüne çıkışından itibaren özel bir önem vermiş bir hareketin dört yıllık bir sürecin ve bir örgüt konferansının ardından bu düzeyde ve kapsamda örgütsel sorunlarla yüzyüze kalması ciddi bir tutarsızlığın ifadesidir. Ortada koşullarla ya da güçlerin yetersizliği ile izah edilebilir bir durum yoktur. Ortada zayıf kalan bir önderlik fonksiyonu vardır. Örgüt sorunu salt pratik değil, ideolojik-politik çerçevesi olan temel bir sorundur. EKİM, örgüt sorununu bu asıl çerçevesi içinde ve pratik gelişmelerle sürekli somut bağııı kurarak incelemek ve irdellemek, kadrolarını yalnızca programatik ya da taktik sorunlarda değil, aynı zamanda örgüt sorununda da ideolojik bir kavrayışla ve pratik deneyimle donatmak konusunda yeterli çabayı sarfetmemiştir.

Sorunun bir başka boyutu daha var. Örgüt politik müdahale ve önderlik aracıdır; bu tür bir çaba içinde kendi gerçek yapısını, işleyişini, kadrolarını bulur, geleneklerini ve değerlerini oluşturur. Ne var ki örgütün politik müdahale faaliyeti, bu faaliyetin sorunlarında ideolojik ve politik bakımdan tam bir açıklık gerektirir. Örgütün önüne sınıf hareketine müdahale ve sınıf öncüsünü kazanmayı görev ve hedef olarak koymak, kendi başına yeterli ve anlamlı değil. Bu çabaya ışık tutacak somut politika ve taktikler geliştirmek, bu tür bir çabanın ortaya çıkardığı ve çıkaracağı sorunları sürekli irdellemek, örgüt kadrolarını ve birimlerini bu alanda donatmak da gereklidir. Yürüteceğı faaliyetin somut sorunları konusunda donanımsız kalan örgüt birimleri ya atalet içinde kalırlar, ya da verimsiz ve sonuçsuz bir çaba içinde çırpınır dururlar. Bu alandaki önderlik boşluğunu kendi kavrayışlarıyla gidermeye çalıştıkları ölçüde ise, bu, bir dizi sağlıksız sonuçla birlikte örgütün pratik faaliyet hattında birliği yokeder. Her birim ya da mahalli

alan kendine göre bir pratik faaliyet hattı saptar ve uygular. Sonuç kaçınılmaz olarak bir amatörlük ve kargaşa olur. Aynı şeyleri, örneğin legal araç ve olanakların daha etkin kullanımı ile ilgili ya da örneğin gençlik alanında birikmiş güçleri inisiyatifli bir çalışmaya yöneltme niyetiyle ilgili de söyleyebiliriz. Hareketimiz, bugün legal alanı daha geniş kullanmaya başladığı ölçüde, bunu illegal örgütlenme ve faaliyete tabi, onu geliştirip güçlendirerek yapmak konusunda ciddi yetersizlikler taşıdığını da ortaya koymaktadır. Buna ilişkin bir örgütsel eğitim ve donanım sağlanamadığı takdirde, legal yöntem ve olanakların kullanımı hareketimizi görünürde güçlendiren, gerçekte ise legalize olma riski ile yüzyüze bırakan bir sürece dönüşebilecektir. Aynı şekilde gençlik alanındaki güçlere geniş bir inisiyatif tanımak, fakat bunu, komünist bir gençlik örgütlenmesinin ilkesel ve pratik sorunlarından bugünün gençlik hareketinin sorunlarına dek uzanan bir dizi konuda ideolojik-politik bir donanımla birleştirmeksizin yapmak, gençlik kadrolarını altından kalkamayacakları sorunlarla yüzyüze bırakmak demektir. Amatörlüğe ve kendiliğindencilığe bile bile kapı aralamaktır.

Örgütsel alandaki sorunlarımızın bir başka kaynağı ise tam da budur. Hareketimiz yalnızca örgütsel şekillenmenin sorunlarında değil, pratik faaliyetin politik sorunlarını işlemede de zayıf ve yetersiz kalmış, bu da örgütsel gelişmemizi ve oturmuşluğumuzu sınırlayan, geciktiren ve zedeleyen bir faktöre dönüşmüştür. Bu, önderlik fonksiyonunun aksadığı bir diğer temel alandır.

Hareketimiz gelişmesini sürdürmektedir. Gözden kaçırılması gereken bir temel nokta, bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorunların tam da yaşamakta olduğumuz gelişmeyle birlikte ortaya çıkıyor olmasıdır. Bu yönüyle sorunlarımız aynı zamanda bir büyüme zaafiyeti olarak görülmelidir. Hareket geliştikçe, örgütsel faaliyete alanı ve kapsamı genişledikçe, bu gelişmenin ihtiyaçlarına özellikle önderlik düzeyinde yeterince yanıt verilememektedir. Bu, çözücü sorumluluğa da kendiliğinden işaret ediyor: EKİM önderliği ve, önderliğin taşıyıcısı olarak Merkez Yayın Organı (*Ekim*). Fakat öte yandan, tüm bu sorunlar ve ihtiyaçlar, bütün bir örgütsel birikimimiz, tüm kadrolarımız harekete geçirildiği ölçüde çözülebilir ve karşılanabilir. Bu ise, sorunlarımızın tüm

örgüte maledilmesini, tüm örgütü kucaklayan bir çözücü tartışmanın başlatılmasını, çözüm doğrultusunda tüm örgüt güçlerinin seferber edilmesini gerektirir. Tüm bu çabaların yönlendiricisi ve taşıyıcısı olması gereken Merkez Yayın Organı'nı, *Ekim*'i etkili bir silah olarak kullanmayı gerektirir.

\*

Örgütsel sorunlarımızın ve taktik önderlik ihtiyaçlarımızın bugün için kendini acil olarak dayatan önceliği ne olursa olsun, komünistler kendilerini bekleyen sorumlulukların genel kapsamını ve önemini hiç bir biçimde gözden kaçırmamalıdır. EKİM I. Genel Konferansı; içinden geçmekte olduğumuz genel gelişme evresinde, komünistlerden acil çözüm bekleyen sorunun kapsamını, "*Parti: Proletaryanın Devrimci Öncüsü*" başlıklı değerlendirme ve karar metninde ortaya koymuş bulunmaktadır. Burada görevlerin ideolojik, politik ve örgütsel boyutları bir bütünlük içinde ifade edilmiştir. Bu görevler bütünü hareketimiz için bağlayıcı bir hareket hattıdır. Bu nedenle tüm örgüt birimlerimiz ve tüm yoldaşlarımız tarafından tekrar tekrar incelenmeli, tartışılmalı ve uygulanmalıdır. EKİM, bu görevleri her düzeyde gerçekleştirmek için üzerine düşeni yapmak sorumluluğu ile yüzyüzedir.

İlgili karar metninde bu görevlerin ilki şöyle özetlenmektedir:

*"Teorik gelişme partileşme sürecinin esas ve tayin edici halkasıdır. Zira parti herşeyden önce sağlam bir marksist-leninist teorik temel ve bu temel üzerinde beliren net bir ideolojik kimlik demektir. Parti programı bu çabanın özlü, şüzülmüş ve yetkin bir ifadesinden başka bir şey olmayacak, aynı şekilde, partinin taktik ilkeleri de bu çabanın bir ürünü olarak netleşecektir. Devrimci teorinin anlamını ve işlevini doğru kavrayan ve teorik gelişme kavramını da bu kavrayış içinde ele alan her marksist-leninist için, partileşme süreci içinde teorik gelişmenin taşıdığı tayin edici önemi anlamakta bir güçlük yoktur. Teorik gelişme, eşlik ettiği ve yolunu açtığı politik ve örgütsel gelişme süreçlerinin sağlıklı ve başarılı olabilmesinin güvencesidir. Aynı şekilde teorik gelişme, tüm marksist potansiyeli tek bir parti çatısı altında birleştirebilme-*

*nin etkili bir yolu ve zorunlu bir önkoşuludur."*

Kendini pratik olarak dayatmış bulunan acil örgütsel sorunlara rağmen, orta vadede bakıldığında, EKİM'in taşıdığı sorumluluğun kritik halkası teorik gelişme ihtiyacıdır. Bugüne kadar bu yükü hareketimizin tek yayın organı olarak *Ekim* taşıdı ve doğal olarak bunda zorlandı. *Ekim* artık bu yükü, teorik ağırlıklı bir dergiyle paylaşacak bir aşamaya gelmiştir. Bu, bir Merkez Yayın Organı olarak *Ekim'in* asıl işlevi olan politik ve örgütsel önderliği daha uygun koşullarda gerçekleştirebilmesi olanağı demektir. İçinden geçmekte olduğumuz şu günlerde buna özellikle ihtiyacımız var.

**EKİM**

**Ekim 1991**

# **Teröre meşruluk zırhı:**

## **Erken seçim**

**Türkiye bugünlerde parlamento seçimleri nedeniyle sıcaklaşan bir siyasal atmosfer teneffüs ediyor. Her seçim döneminde olduğu gibi, kuşkusuz bugün de kitlelerin politizasyonunda belirli bir artış var. Ne ki, bu seçim döneminin belirgin özelliği kitlelerdeki politizasyondaki artıştan ziyade, seçimler vesilesiyle kitlelerin politizasyonundaki farklılaşmadır.**

**İşçi sınıfı siyasal tercihler alanındaki bölünmüşlüğü kendi eylemliliğine yansıtmayarak birleşik bir mücadele sürecine girdiği ölçüde, burjuva muhalefetin sınırlarını daha ilk adımda görebilmek imkanına kavuştu. Bu nedenle burjuva muhalefet partilerine karşı gittikçe belirginleşen bir hoşnutsuzluk duymaya başladı. Bu birbirini etkileyen süreçler sonunda işçi sınıfı, ekonomik-demokratik hakları kazanmanın, herşeyden önce sınıfın genelini kapsayan ve kendi özgücüne dayanan bir eylemsellikle mümkün olduğu yönünde önemli bir bilinç biriktirdi.**

Yeni dönem işçi hareketinin, burjuva partilerin, peşinden sürüklenme ya da sınıfı bölebilme biçimindeki etkilerine önemli ölçüde kapalı olmasıyla simgelenen bu çarpıcı özelliği, mücadele düzeyi yükseldiği ve hareketi kitleselleştiği ölçüde, işçi sınıfının toplumsal muhalefetin odağına yerleşmesini sağladı. İşçi sınıfı toplumun diğer emekçi kesimlerinin desteğini giderek daha fazla kazanıyor ve hareketin taşıdığı kendiliğinden özeleliğe karşın politik gündeme belirli bir ağırlık koymaya başlıyordu. İşçi sınıfı genel siyasal etkilenme düzeyinde burjuva muhalefetin ve reformizmin etkilerini henüz aşmaktan, dolayısıyla düzensiz militan bir mücadele anlayışından uzak olmasına karşın; pratik mücadelede önemli ölçüde bağımsız bir çizgi tutturabiliyor ve kendini burjuva muhalefetin bir parçası olarak görmekten ziyade, burjuva muhalefetin desteğini kazanmayı, mücadelesini kolaylaştıracak bir ek unsur olarak değerlendiriyordu.

İşçi hareketine yön veren bilinç hala belirgin olarak burjuva sınırlar içinde kalmakta; yalnızca bölüşüm mücadelesi ekseninde ifadesini bulan sendikal bilincin en tutarlı ifadesi olmaktadır. Sürecin devrimciliğini artıran faktör işçi hareketinin mevcut bilincinden değil, Türkiye kapitalizminin mevcut kapasitesinde ve sermaye düzeninin kendini yeniden üretebilmek için yöneldiği yeni birikim tarzı koşullarında, tutarlı bir sendikal hak mücadelesinin dahi bir dizi sert mücadeleyi zorunlu kılmasından, dolayısıyla da hareketin mevcut düzen kurumlarını kısa bir sürede fiili olarak karşısına almak zorunda kalmasından kaynaklanmaktadır.

Bu saptama, eğer kendiliğinden mücadelenin istikrarlı bir çizgide süreklilik taşıyarak devam edeceği ve eninde sonunda düzenin yıkımını doğuracağı biçiminde bir safsata ile birleşmiyorsa, yalnızca ve yalnızca sınıf hareketiyle sosyalizmin birleşmesi ve öncü partinin yaratılması görevinin kazandığı güncel önemi ifade eder.

İşçi hareketinin kendiliğinden yükselmesinin komünistler açısından anlamı budur; kendiliğinden mücadele, yalnızca komünistlerle sınıf hareketinin birleşmesi açısından en uygun koşulları yaratan bir eylemsel doruk. bir dalgalanmadır.

Hiç kuşku yok ki; eğer komünistler sınıfın öncüsüyle birleşmek ve ihtilalci sınıf partisini yaratmak olarak tanımlanan tarihsel önemdeki görevlerini gerçekleştirmek için gereken yaratıcılıkta ve enerjiyle bir siyasal faaliyet yürütmüyorlarsa, sınıf hareketinin kendiliğinden kazandığı yüksek ivme kendi başına büyük bir anlam ifade etmeyecektir.

Komünist hareket, işçi sınıfının yükselen kendiliğinden hareketi üzerinde sınıfla organik bağ kurma görevini yerine getirebiliyor, ihtilalci sınıf partisi sınıfın genelini ve toplumsal muhalefetin diğer bileşenlerini kendi siyasal doğrultusunda yönlendirmeyi başarabiliyorsa, ancak bu şartlarda iktidar mücadelesi muzaffer olabilecektir.

Aksi takdirde; salt başına kendiliğinden hareket, ya bir dönem sonra enerjisini tüketerek ya da burjuvazinin gereken iktisadi-siyasal açılımları gerçekleştirmesi sayesinde sönecektir; ya da eğer sönmüyor da belirli bir kararlılıkla sürüyorsa, gerici akımların-iktidarın terörüyle ezilecektir.

\* \* \*

Bugünkü erken seçim, sermaye düzeninin kısa vadede baskı ve terör yoluyla işçi sınıfının ve hatta (başarılması nispeten daha zor olmakla birlikte) Kürt ulusunun mücadelesini ezmek ve bu sayede de, orta vadede kendi gündemindeki iç ve dışa dönük açılımları yapabilmek hedefi doğrultusunda gündeme getirilmiştir.

İçteki açılımlar, tıkanan kapitalist ekonomiye işsizliği artırarak ve yeniden düşük ücret politikasına dönerek nefes aldırma amacına dayanıyor. Özelleştirme ve sermayenin modernizasyonu için uluslararası tekellerle entegrasyon çabaları, işçi sınıfına yönelik bu saldırıların ek bir nedeni olmaktadır. Düzen bu açılımları yerine getirebilmek için siyasal istikrarı sağlamak zorundadır. Siyasal istikrarı sağlamak ise, işçi hareketini ve bir politik kitle hareketine dönüşmüş bulunan Kürt ulusal hareketini ezmek anlamına gelmektedir.

Dış açılımları ise, AET ile entegrasyon umudu iyice azalan

burjuvazinin ABD emperyalizminin çıkarları doğrultusunda bölgesel jandarmalık rolünü üstlenmesi oluşturunyor. TC yalnızca içte değil, dışta da şiddet uygulayan bir terör devleti olarak reorganize edilmek istenmektedir.

\* \* \*

Burjuvazi, işçi sınıfının yükselerek devam eden eylemleriyle kazandığı politizasyonu geriletmek amacındadır. O, işçi sınıfını yeniden yalnızca burjuva partilerden umut bekleyen bir güce dönüştürmenin, bugünün Türkiye’inde ancak kısa süreli bir başarı şansı olduğunu hesaplıyor. Esas hesabını, işçi sınıfı üzerinde iktisadi ve siyasi baskıyı yoğunlaştırarak, orta vadede kendini bunalımdan çıkarabilecek açılımları gerçekleştirmek üzerine kuruyor. İşçi ücretlerinin reel olarak düşürülmesini ve işsizliğin artışı zorunlu kılan bu açılımların işçi hareketini daha militan eylemlere sürüklenme riski, burjuvazi açısından yine tek bir yöntemle azaltılmaya çalışılacaktır; baskı ve terör...

Bu şartlarda burjuvazi açısından erken seçim, işçi sınıfını belirli bir dönem yeni hükümet karşısında sessiz bir bekleyişe sürükleyebildiği ölçüde işlevini yerine getirmiş olacaktır. Böyle bir işlevi en iyi görebilecek bir hükümet ise, parlamentoda her kararı rahatlıkla çıkarabilecek denli büyük bir çoğunluğa sahip tek bir parti ya da bir koalisyon hükümetidir.

Tekelci burjuvazinin örgütü TÜSİAD’ın son 4-5 aydır koalisyonun “yararından” sözeden açıklamaları ve ardından ANAP ve DYP lehine ortaya koyduğu ağırlık sermaye kesiminin tercihi hakkında da ipuçları veriyor.

Sermaye çevreleri, “koalisyon” seçeneğine soğuk bakmadıklarını bu yöndeki açıklamalarıyla ifade ediyorlar, bu tüm burjuva partilerinin çeşitli nüanslar bir tarafa bırakılırsa “TÜSİAD programı”nı savunmaları nedeniyle, onların güçlü hükümet arayışlarına da ters düşmüyor. Daha da önemlisi düşük oy oranlı hükümetlerin yolaçtığı meşruluk tartışmasını devreden çıkarak ve toplumun genelini temsil eden bir hükümet görüntüsü yaratarak, sermayenin toplumsal muhalefet dalgasını geriye çek-

me amaçlarına uygun bir zemin de sağlıyor.

Kapitalist ekonomi ciddi bir kaynak sorunuyla karşı karşıyadır; dış borçların ulaşmış bulunduğu yüksek rakamlar, burjuvaziye bu borçların faizlerini ödemek konusunda dahi ciddi sorunlarla karşı karşıya bıraktığı için, burjuvazi daha çok dış borçlanmaya gidemiyor. Ülkeye çekmek istediği yabancı sermaye konusunda ise hala önemli bir mesafe katedebilmiş değil. Türkiye, bütün “ucuz işgücü cenneti” propagandalarına karşın, yabancı sermaye tarafından uygun “yatırım iklimine” sahip ülkeler arasında değerlendirilmiyor.

Özelleştirme adı altında KİT’lerin, yabancı ve yerli tekellere bu aşamada ve son derece ucuz fiyatlar biçilerek satılmak istenmesi, hem bu satışın yabancı sermaye açısından cazip hale getirilmesi isteğinden, hem de kaynak sıkıntısının ekonomi üzerindeki yarattığı basıncın belirgin bir biçimde artıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Burjuvazi aynı zamanda bu yöntemle, KİT’lerde yığınsal işten çıkarmalara başvurarak ve bunların yerine düşük ücretli yeni işçiler alarak, hem işçilik maliyetlerini düşürmek hem de bu işletmeleri sendikasıylaştırmak istemekte ve bu sayede de özelleştirmenin daha cazip hale getirilmiş olacağını düşünmektedir. Aynı zamanda, sermayenin “kaynak sıkıntısını” gidecek en önemli unsur olarak ücretlerin düşürülmesini görmesi de, toplu işten çıkartmaları ve sendikasıylaştırmayı zorunlu kılmaktadır.

Seçimi izleyen dönemde, hangi partinin ya da partiler koalisyonunun hükümet olmasından bağımsız olarak, işçi sınıfı üzerindeki iktisadi ve siyasi baskının daha da yoğunlaşacağı görülüyor.

Komünistler, işçi sınıfının yoğunlaşacak iktisadi saldırı karşısında hazırlıksız yakalanmaması ve direniş dalgasını yükseltebilmesi için daha bugünden sınıfı uyarmak ve hazırlamak göreviyle karşı karşıyadırlar. Erken seçimi izleyen günlerde sınıfa hakim olabilecek olan belirli bir tereddüt ve beklenti havası, sınıfın öncü işçi kuşağının sermayenin saldırıları karşısındaki görevlerini daha da önemli hale getirmektedir.

Düzenin Kürt sorununun “çözümü” konusundaki tavrı da,

seçim ertesi dönemde baskı ve terörün tüm dizginlerinin serbest bırakılacağını gösteriyor. Düzen partilerinin, Kürt ulusunun özgürlük mücadelesi hakkındaki görüşlerini, en özlü şekilde, burjuvazinin ve emperyalizmin sadık ve tecrübeli uşağı Demirel şu şekilde ifade ediyor; *“Güneydoğu Anadolu sorununu eşkiyayla pazarlıkla değil, eşkiyayı ezerek çözeceğiz.”* “Kürt” sözcüğünü dahi ağzına almamaya özen gösteren bu azgın şovenist bakış, esasen bu sorunda tüm burjuva partilerinin yaklaşımlarının ortak paydasını oluşturmaktadır. ANAP sekiz yıllık uygulamalarından biliniyor; Ecevit’in yaklaşımıyla faşist Türkeş’in yaklaşımı arasında bir farklılık olmadığı bizzat Türkeş tarafından ifade ediliyor. SHP, Kürt sorunu hakkındaki şoven yaklaşımını bizzat “Kürt Konferansı”na katıldıkları için Kürt kökenli milletvekillerini partiden ihraç ederek ve her vesileyle “üniter devlet”in, “Misak-ı milli”nin nasıl taviz verilmez iki temel ilke olduğunu dile getirerek gösteriyordu.

HEP ise, devletin Kürt politikası doğrultusunda ve açık devlet desteği altında kurulmuştu. İşlevi, Kürt ulusal özgürlük mücadelesini ulaşılmış bulunduğu radikal çizgiden geriye çekmek, mücadeleyi reformcılaştırarak düzene entegre etmektir. Ne ki, burjuva düzenin bu politik manevrası amaca ulaşamadı, dahası PKK’ya legaliteyi etkin bir tarzda kullanma olanağı sağladı. Son Diyarbakır olayları HEP üzerinde devlet denetiminin zayıfladığını ama PKK’nın yönlendiriciliğinin arttığını gösteren bir sinyal oldu ve HEP erken seçime sokulmadı.

SHP-HEP ittifakının ardından, PKK’nın, ayrı bir hükümetten ve “ikili iktidar”dan sözettiği böylesi bir dönemde, bu amaçla çelişik bir tarzda seçimlerde SHP’yi destekleyeceğini açıklaması ile, bu seçimlerde, Kürt halkının mevcut siyasal düzene karşı tutumunun gösterilmesi şansı kayboldu. SHP programının açık şovenist karakteri bir yana SHP’nin HEP ile ittifaktan sonra vurgularında dahi değişiklik yapmadığı “Misak-milli” yönündeki propagandası gözetildiğinde, PKK’nın taktik manevrasının, kendi dar amaçlarını gerçekleştirmekten dahi ne denli uzak olduğu görülecektir. Bu taktik, tüm bu nedenlerle Kürt özgürlük mücadelesinin ulaştığı düzeyin ifadesi olabilecek bir siyasal tutum

olmaktan çok uzaktır. PKK'nın bu taktiği; mevcut burjuva partilerden büyük ölçüde kopmuş Kürt halkını geri bir tutuma kanallı edebilecek ve kitlelerin parlamentoya yönelik beklentilerini arttıracaktır. Bu ise önümüzdeki dönemde Kürt halkı üzerinde yoğunlaşarak uygulanacak devlet terörünün, kitleleri psikolojik açıdan daha hazırlıksız yakalayabilmesine neden olabilecektir.

\* \* \*

Türk burjuvazisi, AET kapılarının kendine iyice kapandığını gördükçe, kendini daha çok ABD emperyalizmine bağlamaktadır. Doğu Bloku'nun çözülüşünden sonra SSCB'nin de çözülüşüyle, AET'e katılmak isteyen bir dizi gelişmiş "hristiyan" cumhuriyet ortaya çıktı ve bu Türkiye'nin AET umudunu gerilettil. AET umudu gerileyen Türkiye, yeni dünya düzeni çerçevesinde Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'ya uzanan alanda ABD çıkarlarının jandarmalığı rolüne daha fazla angaje oldu.

Türkiye burjuvazisinin dışa dönük açılımlarında da "terör devleti" olmak özel bir önem taşıyor.

CIA destekli ve ABD'nin resmi tutum ve politikalarını yansıtmakla görevli *Yeni Forum* dergisinde Aydın Yalçın, önümüzdeki dönemde ABD'nin Türkiye'ye biçtiği rolü kendi "düşünce süzgecinden" geçirerek şu şekilde ifade ediyor; "*Araplar arası ihtilaflara karışmama, Yurtta sulh, cihanda sulh, NATO'nun bölge dışı hareketlerine bulaşmama gibi klasik diplomasi kurallarını bir tarafa bırakmak gerekir*" (*Yeni Forum*, Ağustos 1991)

Türkiye ile ABD arasındaki "stratejik işbirliği"nin Balkanlar'dan Orta Asya'ya uzanan bir coğrafyada geçerli olacağı; Türkiye'nin, bu stratejik işbirliği çerçevesinde ve kuşkusuz ki emperyalizmin çıkarları doğrultusunda, bu bölgedeki gelişmelere doğrudan taraf olacağı gerek ABD emperyalizminin temsilcilerince gerekse de Türk devletinin temsilcilerince bazen doğrudan, genellikle de dolaylı olarak ifade ediliyor.

Bu doğrultuda çeşitli girişimler ise daha şimdiden yoğunlaştırılmış durumdadır.

TC, SSCB'deki Türk cumhuriyetlere çeşitli heyetle gönder-

mekte, bu konuda raporlar düzenlemekte ve bu cumhuriyetler ile Türkiye arasındaki diplomasi trafiği son dönemde belirgin şekilde yoğunlaşmış bulunmaktadır.

Türkiye, özellikle SSCB'deki müslüman cumhuriyetlerde, İran'ın etki sahası yaratma çabaları karşısında bir sübap rolü de üstleniyor. İran, etki alanı elde etme faaliyetlerini özellikle mezhep birliğine sahip olduğu Azerbeycan ve Farsi kökenli Tacikistan üzerinde yoğunlaştırmış durumdadır. Emperyalizmin çıkarları ise bu ülkelerin yüzünü "Batı alemine" dönmelerini gerektiriyor ve emperyalist dünya adına bu görevi de Türkiye üstlenmektedir.

Türkiye, Balkanlar'da da Amerikan emperyalizminin çıkarları doğrultusunda benzer çabalara yönelmektedir. TC, Yugoslavya'daki müslüman azınlık konusunda taraf olabilmekte ve bu "aktif" tutumun bütün Balkanlar için geçerli olacağı resmi çevrelerce açıkça ifade edilmektedir

Türkiye'ye biçilen rolde Kafkasya ve Balkanlar'da yürütülecek etkinlik, daha ziyade emperyalizm ile cumhuriyetler arasında diplomatik ve ticari trafik olmakla sınırlanmaktadır.

Oysa, Türkiye'nin Ortadoğu ile ilişkilerinin, kelimenin tam anlamıyla "bölge jandarmalığı" olarak biçimlendirildiği görülüyor. Türkiye son Ortadoğu Barış Konferansı ve Su Konferansı girişimlerinde net bir biçimde görüldüğü gibi İsrail ile ilişkilerini geliştiriyor ve İsrail lehine diğer Arap ülkelerine ağırlık koymaya çalışıyor

Türkiye ve İsrail, Mısır ve Suudi Arabistan'ın da katıldığı bir "isimsiz" pakt oluşturmaktadır. Bu dört ülke emperyalizm tarafından silahlandırılıyor. Emperyalizm tarafından bunların içinden özellikle İsrail ve Türkiye, bölgedeki "ihtilaf"larda askeri müdahalede bulanabilecek ülkeler olarak değerlendiriliyor.

Dünyada, emperyalizmin yeni dünya düzeni planına karşı merkezkaç eğilimlerin en yoğun olduğu bu coğrafya aynı zamanda yerel-bölgesel savaşların en muhtemel olduğu alandır da.

TC ordusu bu doğrultuda, gerek merkezkaç eğilimlerin bastırılması gerekse bölgesel savaşlarda etkin müdahale gerçekleştirebilecek tarzda reorganize edilmek isteniyor. TC devletinin

PKK ile “hesaplaşma” zorunluluğu hissetmesi ve PKK ile hesaplaşmasını sınırötesine taşıma konusundaki arzusu ise bu projeyi daha cazip hale getiren bir faktördür. Sık sık yinelenmeye başlanan ve aynı zamanda PKK’yı İran ve Bekaa’da vurmak gerektiği yönünde demeçlerle pekiştirilen sınırötesi operasyonların bir yönü de, Türkiye’nin bu yeni rolü açısından bir deneme ve alıştırma mahiyeti taşımasıdır.

Bugünlerde sıklaşan TC ordusunun “profesyonelleştirilmesi”, “modernizasyonu”, “asker sayısının azaltılması”, “caydırıcılıktan saldırgan orduya geçmesi”, “tümen sistemi yerine tugay sisteminin yerleştirilmesi” vb. üzerine yapılan açıklama ve uygulamalar bu yeni rolle doğrudan bağlantılıdır.

\* \* \*

Seçimlerin ardından burjuva düzen içte ve dışta bu birbirine bağlı açılımları gerçekleştirmek amacındadır ve bu açılımların gerçekleştirilebilmesinin yolu yoğunlaşmış bir baskı ve terör uygulamaktan geçmektedir.

Sermaye düzeninin orta vadede kendini krizden kurtaracağını ve hatta belirli bir iktisadi ivme ve siyasal etkinliğe kavuşmasını sağlayacağını düşündüğü bu açılımları gerçekleştirebilmesi kısa vadede işçi ve emekçiler ile Kürt halkı üzerindeki baskıyı arttırmadan mümkün değildir. Bizzat sermaye sözcüleri seçimleri izleyen dönemi “acı reçetelerin” devreye sokulacağı, “zorlukların ve fedakarlıkların” artacağı bir dönem olarak tanımlamaktadırlar.

*Ekim* tarafından daha önceleri “öncüsüz bırakma politikası” olarak tanımlanan, düzenin devrimcilere yönelik şiddeti ise hiç kuşkusuz daha pervasız biçimlere bürünerek sürecektir. Aynı zamanda önümüzdeki dönem, bugün Kürt halkına doğrudan şiddet uygulamaktan çekinmeyen Türk devletinin, işçi hareketi başta olmak üzere, toplumsal muhalefet hareketleri karşısında da (dün uygulamaktan kaçındığı) fiziki şiddeti devreye sokmasına sahne olabilecektir. Korku duvarını kalınlaştırmak ve kitleleri sindirmek burjuvazi açısından sözkonusu açılımları yapabilmek için zorunludur. Ne ki bu silahın tersine tepebildiği ve kitle hareketlerini

daha militan ve düzeni hedefleyen bir konuma sürükleyebildiği de aynı gerçeğin bir diğer boyutudur.

Gerek öncüsüz bırakma politikasını etkisizleştirmek, gerekse de burjuvazinin kitle hareketini sindirme hedefini tersine çevirebilmek, komünistlerin sınıfın öncü kuşağını bu saldırılar konusunda hazırlıklı ve uyanık kılabilmesi ve bu halkadan tutarak sınıf hareketiyle birleşebilmesiyle olanaklıdır.

Sınıfın öncü kuşağını somut sorunlardan kalkarak fabrika düzeyinde, yerel ve bölgesel düzeyde (sınıf eyleminin koordinasyonu hedefini kapsayan) çevreler aracılığıyla biraraya getirmek, fabrika hücreleri oluşturma perspektifine bağlı siyasal faaliyeti yoğunlaştırmak, hem saldırı dalgasını karşılayabilmemizin hem de giderek bunu bir karşı saldırı dalgasına dönüştürebilmemizin imkanlarını sağlayacaktır

**Ekim 1991**

# Erken seçimin gösterdikleri

20 Ekim erken genel seçimi, öncesi ve sonuçlarıyla, komünistlerin tespitlerini doğrulamış, burjuva-siyasal yaşamın çürümüşlüğü ile çözümsüzlüklerini birarada sergilemiştir. Seçim kampanyaları politik çürümüşlüğün vardığı boyutların sergilenmesine vesile olurken, seçimlerle birlikte ortaya çıkan parlamento tablosu ise politik istikrarsızlığın parlamento düzleminde de devam edeceğini göstermektedir.

Öncesinden başlayalım. Düzen partilerinin seçim kampanyaları, farklı fikirleri ve programları olan partilerin yığınların önüne bunlarla çıkabildiği bir siyasal mücadele olarak değil, reklam ve pazarlama şirketlerinin yarıştığı bir politika panayırı olarak cereyan etti. Pazarlanan partilerin kendileri, özellikle de liderleriydi. Yaş, tip, fiziki, mizaç, pazarlamada önemli rekabet öğeleri olarak öne çıkabildiler. En ilkel demagoji, en ölçsüz vaatlere eşlik etti. Bir kısım devrimci örgütlerin "iş, ekmek, özgürlük" platformu

ANAP'tan SHP'ye tüm partiler arasında paylaşılamadı. Demirel ANAP'a karşı, „ne vaadederlerse bir misli fazlası“ dedi. Özal, HEP'i yedeğine alıp Kürt sorununa üniter devlet içinde sözde "demokratik çözüm" öneren SHP'nin karşısına, federasyon da tartışılabilir vaadiyle çıktı. İşin ayarı ve ölçüsü öylesine kaçtı ki, Amerika'ya ve düzene göbekten bağlı bir gerici dergi "*Seviyesizliğin Egemen Olduğu Bir Seçim*" başlığı altında "*Demagoji, şarlatanlık, sorumsuzluk ve seviyesizliğin bu derece yaygınlaştığı bir seçim Türk demokrasi tarihinde enderdir*", diye yazabildi; çürümüşlüğü bu düzeyi karşısında en arsız Amerikancıların bile olmayan fazilet duyguları kabarmıştı.

Tüm bu demagojiye, ölçsüz vaadlere, reklam şirketlerinin olmadık şaklabanlıklarına, kitle iletişim araçlarının sınırsız çabalarına rağmen, bir kısım iktidar adayı partiler büyük kentlerde miting düzenlemeye bile cesaret edemediler. Geçmişte yüzbinleri sokaklara döken partilerin bu seçimlerde gerçekleştirebildikleri en büyük miting bir kaç onbini nadiren buldu. Politikaya ilginin en çok arttığı bir dönem olması gereken seçim öncesi, büyük kalabalıkları sürükleyen bir heyecan dalgasının yaratılamadığı az çok sıradan bir dönem olarak geride kaldı. En büyük parti, son ana kadar tercihte kararsız kalan "kararsızlar partisi" oldu. Seçmenin "kötüler içinde en az kötü olana" oyunu vereceği burjuva basın organlarınınca yazıldı.

*"Burada bir noktayı önemle belirtmek gerekiyor. Bugün Türkiye kapitalizmi öyle bir iktisadi çıkmazın içindedir ki, uygulanacak çözüm reçetelerinin çerçevesi bellidir. Demirel, İnönü, ya da Ecevit, her kim olursa olsun, bu çerçevenin dışına çıkamaz. Özal'ın sözünü çok ettiği 'alternatıfsızlık' yalnızca bir demagoji değil, bu gerçeğin de dile getirilişidir. Yığınlara dönük sözleri ne olursa olsun, tüm diğer burjuva partileri de bu gerçeğin bilincindedirler. Ve zaten bu çerçeveye bağlı kalacaklarına dair başta TUSİAD olmak üzere tüm sermaye çevrelerine güven aşılama çalışmaktadırlar.*

*"Ekonomide kriz ve çıkmazın belirlediği bu zorunlu çerçeve, burjuva muhalefet partilerinin, özellikle SHP'nin yığınlar nezdindeki manevra olanaklarını sınırlamakta, buysa onların inandı-*

*ricı bir alternatif olmalarını güçleştirmektedir. Bu açmazın kendisi, Özal'ın burjuva siyaset sahnesinde önemli bir oy gücünü korumasının başlıca etkenlerinden biridir."*

*"Burjuva muhalefet partileri sermaye düzeninin yalnızca iktisadi değil, siyasal zorunluluklarının da bilincindedir. İnönü, Ecevit, Demirel-tümü de 12 Eylül'ün getirdiği siyasal-hukuksal çerçevenin esasına ilişkin bir itiraz ortaya koymuyorlar. İnönü, burjuvazinin siyasal istikrar kaygısını fazlasıyla gözetmekte, üstüne düşeni fazlasıyla yapmaktadır. Demirel ile Ecevit, referandumun hemen sonrasında Kenan Evren'in huzuruna çıkmışlar ve genel hukuksal-siyasal çerçeveye bağlılıklarını bildirmişlerdir. Her ikisi de, bu vesileyle yaptıkları açıklamalarda, kendileri için önemli olanın 'rejimin oturması' olduğunu önemle ve özenle belirtmişlerdir."*

*"Bütün bunlar, sermaye düzeninin yığınlar nezdinde inandırıcılığı olan bir iç siyasal alternatifi bugün neden yaratamadığını da açıklıyor. Bir çok kimse bunu gerici ve reformist burjuva muhalefetine bunalımı sayıyor. Oysa bu, sorunu tersten koymaktır. Gerçekte sözkonusu olan, içinde bulunduğu kriz ve çıkmazdan dolayı düzenin, uygulanacak politikaların esneklik alanını daraltması, tüm gerici burjuva partilerini sınırlı bir iktisadi ve siyasal çerçevede politika üretmeye zorlamasıdır. Bu da yığınlara değişik alternatif sunamamak, onlar nezdinde inandırıcı olamamak anlamına gelir." (İstikrar Olanaklı mıdır?, Siyasal Gelişmeler ve İşçi Hareketi içinde, Eksen Yayıncılık, s.22-23)*

Bu tespitler sanılabileceği gibi bu erken seçim öncesinde değil, dört yıl öncesinin bir öteki erken seçimi öncesinde yapılmıştı. (Ekim, sayı:2, Kasım 1987) Bu erken seçim için de tüm canlılığını olduğu gibi korumaları, burjuva siyasal yaşamdaki tıkanıklığın kalıcılığını kanıtlamaktadır. Bu değerlendirmelerin ışığında bakıldığında, TÜSİAD'ca Özal'a alternatif olmak için önce TÜSİAD ön seçiminden geçen bir SHP'nin, 12 Eylül icraatlarının bugüne kadarki taşıyıcısı yıpranmış bir ANAP'ın bile gerisinde bir oy oranında kalmasına şaşırarak için çok bir neden kalmaz.

Seçim sonuçları neyi göstermektedir? Temel ve gündelik işlevi en kaba gerçeklerin bile yığınlara çarpıtılarak sunulması olan burjuva basın yayın organlarına bakılırsa, "solun yenilgisi"ni!..

SHP kendisini Demirel'in solunda gösteren ne savunmuştur ki, SHP yenilgisi solun yenilgisi olsun. Bu seçimlerde en "sol" vaatlerin, "iş, ekmek, özgürlük" programının en hararetli savunucusu SHP değil, tam da sağın simgesi Demirel olmuştur. Vaatlerinden gidilerek bakıldığında, bu seçimin "sol" partileri DYP ve RP, özellikle de bu ikincisi idi. Emekçi yığınlar ve toplumun ezilen katmanlarına karşı sosyal-demagojiyi en ileri düzeyde bu iki parti kullandı. Demirel kendini Özal'a karşı emekçilerin "kurtarıcı baba"sı olarak sundu. RP ise kendisini baskı, sömürü ve adaletsizliğe dayalı bu düzene karşı "yeni bir adil düzen"in kurucusu olarak sundu. Emekçi katmanların geleneksel değerlere nispeten bağlı kesimlerin nezdinde sosyal-demokratlardan daha büyük bir inandırıcılık sergilediler. Sosyal demokrasinin ise Ecevit kanadı MHP'ileşirken, SHP kanadı Erdal İnönü'nün "sempatik" çehresiyle işi idare etti.

Seçim sonuçlarının devrimci kesimlerde nasıl değerlendirildiği henüz bilinmemektedir. Bununla birlikte sola "SHP solculuğu"ndan bakmayan kesimler bu seçimlerin ortaya çıkardığı olgulara şaşırarak bir yana, bu olgularda kendi tespitlerinin yeni bir doğrulanmasını bulmakta güçlük çekmeyeceklerdir.

Burjuvazi seçimlerden siyasal istikrar arayışına katkıda bulunabilecek bir parlamento bileşimi umuyordu doğal olarak. Oysa hükümeti kurmaya aday partinin kullanılan oyların yalnızca %27'sini, toplam seçmen oylarının ise yalnızca %22'sini almış olması, hangi koalisyon bileşimi gerçekleşirse gerçekleşsin, seçimlerin ortaya çıkardığı parlamento tablosunun umulanın tersine siyasal istikrarsızlığı artıracak olduğunu göstermektedir. Yeni bir erken seçim şimdiden tartışılmaktadır. Seçimden beklenen hiç değilse nispi bir istikrardır, seçimden çıkan bir kez daha istikrarsızlık oldu.

Fakat bu gerçeğin gerisindeki asıl olgu çok daha önemlidir. Kendi şahsında 12 Eylül döneminin bütün bir icraatını simgeleyen ve yığınlar için yaşamı çekilmez hale getiren oldukça yıpranmış bir iktidarın karşısında, düzen, yığınlar için umut ve güven veren, onları peşinden sürükleyen güçlü bir alternatif hükümet partisi çıkaramamaktadır. Seçmen tercihlerinin uzun yılların icraatı ile yıpranmış bir partisinin oy oranını ötekilere eşitlemesinin gerisinde,

burjuva partilere duyulan toplam bir güvensizlik vardır. Bu hep vurguladığımız gibi aslında düzenin bir zaafıdır, onun sıkışmışlığının göstergesidir. Düzenin manevra alanları öylesine daralmıştır ki, bu durum, öteki burjuva partilerinin bugün gündemde olan temel iktisadi ve politik sorunların hiçbirinde hükümet partisinden farklı bir değerlendirme ve çözüm önerisine sahip olamamasında ifade bulmaktadır. Rejimin bu zaafı, partilerin kişiliğine, politik konumlarına, politika yapış tarzlarına sinmiş bulunduğu için, yığınlar nezdinde inandırıcılık kazanmak, onlar tarafından hükümet partisinin alternatifi olarak görülebilmek son derece güçleşmiştir. Düzenin sıkışmışlığı tüm partileri "TÜSİAD Programı"nda ifadesini bulan tek bir payda altında eşitlemiştir. Son seçim, Refah Partisi'nin islamcı konumunda ifadesini bulan kendine özgü demagojisi dışında tutulursa, tüm öteki burjuva partilerinin kullandıkları sosyal demagojinin, içerik ve temel unsurlarıyla, çakıştığını da gösteriyor. Geriye yalnızca kimin bunu daha iyi pazarladığı ile (pazarlama şirketlerinin buradaki rolü önem kazanıyor), muhalefettekiler için hükümet partisinin yıpranmışlığının en iyi istismarı kalıyor. Bunda ise nispi bir başarıyı Demirel sağlamıştır; fakat bu bile ona toplam seçmenlerin oyunun yalnızca %22'sini (kullanılan oyların %27'si) kazandırabilmiştir.

ANAP için başarı sayılması gereken oy oranı da bu çerçevede kavranabilir. Tüm partilerin piyasa değerleri ve TÜSİAD Programı etrafında bütünleştikleri bir durumda, bu değerlerin en kararlı savunucusu ve bu programın en tutarlı ve pervasız uygulayıcısı olarak ANAP, burjuva katmanlarının büyük bir bölümü ile 24 Ocak politikalarının büyük kentlerdeki sayılarını alabildiğince çoğalttığı rantie kesimlerin hemen tümünün desteğini almıştır. Bu partinin işçi sınıfının geri kesimlerinden bile oy alamadığını tahmin etmek güç değil. Ama büyük kentlerin burjuva ve rantie kesimlerinin, küçük-burjuvazinin belli kesimlerinin oy desteğini de bu partiye çektiği anlaşılıyor:

Özellikle büyük kentlerin orta burjuva katmanlarının politik desteklerini ANAP üzerinde yoğunlaştırmaları, artan toplumsal kutuplaşmanın siyasal bir ifadesidir. '80 öncesinde solun ve sosyal demokrasinin genel popülist söylemi içinde alt sınıflarla CHP

şahsında politik ilişkiler kurabilen ve daha çok rantiyelerden oluşan kentli orta burjuva katmanlar, şimdi artık kapitalist düzenin ve liberal burjuva ideoloji ve politikaların en iyi savunucusu partide odaklaşıyorlar. Emekçi kitlelerin, özellikle işçilerin, burjuva ara katmanların politik vesayetinden kurtulması süreci olarak algılandığında, bunun son derece önemli bir gelişme olduğu görülecektir. SHP için bir kayıp olan bu gelişme, devrimci kitle mücadelesinin geleceği için gerçekte önemli bir kazanımdır.

20 Ekim erken genel seçimlerinin en çok tartışılan bir sonucu olarak sosyal demokrasinin hezimetini de yine bu genel çerçevede kavranabilir. Düzenin sıkışmışlığı kitleler nezdinde sosyal demokrasiyi öteki burjuva düzen partilerine eşitlemiş bulunmaktadır. SHP DYP'ileşmiş ve tersinden DYP SHP'ileşmiştir. SHP TUSİAD Programında DYP'ileşmiş, DYP sosyal-demagojinin kullanımında SHP'ileşmiştir. Demirel "iş, ekmek, özgürlük" platformunu SHP'den daha inandırıcı savunmuş, dahası bunu Özal'dan hesap sormak gibi bir "militan" vaatle birleştirerek, emekçilerin hoşnutsuzluğuna daha çok tercüman olabilmıştır. Bu nedenle, ANAP hükümetine karşı büyük bir hoşnutsuzluk duyan büyük kentlerin işçi kitlelerinin en az SHP kadar, belki de daha yüksek bir oranda DYP'yi destekledikleri bir gerçektir. Bu bir gerileme olmak bir yana, tersine SHP'yi DYP'ye eşitlemede ifadesini bulan bir politik olgunlaşmanın ifadesidir bile.

Erken seçimin en önemli sonucu kuşku yok ki sosyal demokrasinin seçimlerdeki çöküşüdür. Ve bu çöküş toplumdaki toplumsal-siyasal kutuplaşma eğilimi ile tutarlıdır. Büyük kentlerin burjuva katmanları ağırlıklı olarak ANAP'a kayarken, emekçi katmanları ise sosyal demokrat partileri ötekilerden farklı görmeyecek oylarını SHP'den RP'ye geniş bir yelpazeye dağıtmışlardır. Bu gelişme sosyal demokrasinin bunalımını derinleştirecektir. Bunun belirtileri şimdiden var. Komünistler hep vurgulayageldiler; sosyal demokrasinin yığınlar nezdinde inandırıcı bir alternatif olamamasının nedeni bu akımın aşılamayan bunalımı değil, tersine, gitgide müzminleşen bu bunalımın asıl nedeni, bu akımın geniş emekçi yığınlar için inandırıcı bir alternatif olamamasıdır. Bu nedenle ki yığın desteğinin gitgide azalması ölçüsünde bu bunalım

da derinleşmektedir.

Son seçimlerin ortaya çıkardığı bu önemli olgu, sınıf hareketinin politik bağımsızlık kazanma süreci için olduğu kadar, devrimci kitle hareketinin gelişimi bakımından da önemli bir olanaktır. Zira burjuva reformizmi, hem işçi hareketinin bağımsız bir sınıf kimliği kazanmasının, hem devrimci kitle mücadelesinin en büyük engelidir. Burjuva reformizmi; *"Hoşnutsuzlukla düzenden kopan yığınlar için yeni bir tuzaktır. Reformist hareketin gücü, devrimin maddi ve potansiyel güçlerini emip eritmesinden kaynaklanır. Reformist hareketin güçlenmesi devrimci hareketin güç kaybetmesidir. Aradaki ilişki ters orantılıdır."* (Ekim, sayı:14, Eylül 1988)

Bizzat tekelci burjuvazi bu gerçeği çok iyi bilmektedir. Bu nedenledir ki, "solun yenilgisi" üzerine kurulan ve yığınları sersemletmeyi amaçlayan propaganda saldırısının gerisinde ve gerçekte, sosyal demokrasinin çöküşünden en çok büyük sermaye çevreleri kaygı duymaktadırlar. Sosyal demokrasinin, işçi sınıfının ve ona en yakın emekçi katmanların çok açık bir olgu olan hoşnutsuzluğunu kendi bendine hapsedememesi ölçüsünde, bunun mücadele kanallarına akacağını, kitleleri gitgide kendi özgücüne ve eylemine daha çok güvenme eğilimine götüreceğini burjuvazi iyi bilmektedir. Seçim yenilgisinin gündeme getirdiği "zamansız" iç hesaplaşmaya burjuva basının gösterdiği tepki bu açıdan anlamlıdır. Zira seçimde yaşanmış bir iflasın üstüne gelen bu tür bir kapışmanın bunalımı artırıcı etkisi SHP'yi kitleler nezdinde iyice itibarsızlaştırmaktadır. Halbuki tersine SHP'nin seçim çöküşünün şokundan ve itibarsızlaştırıcı etkisinden kurtarmak, toparlanmasına yardım etmek en acil sorundur. Bu ara tekelci burjuva basının SHP'ye akıl hocalığı etmesi, ona şefkatli yaklaşması boşuna değil.

Sosyal-demokrasinin seçimlerdeki hezimetini komünistler için şaşırtıcı bir sonuç değildir. Komünistler 1990 Temmuzunda ve *"Reformizm ve Devrim"* başlığı altında, şunları yazmışlardı: *"Genel olarak söylemek gerekirse, içinde bulunduğumuz zaman kesitinde uluslararası gelişmeler reformist akım için güç kazanma ve etki alanını genişletme kaynağı iken, Türkiye'nin kendi iç dinamikleri tersine onun etki alanını daraltacak yönde gelişmektedir. ... İş*

*gelişmeler artık onun aleyhine işliyor. Türk burjuvazisinin karşı karşıya bulunduğu sorunlar her zamankinden ağır, manevra alanı ise son derece dardır. Bu nesnellik, bugün kendini artık sosyal demokrasi olarak adlandıran akımın oynayabileceği rolü de geçmişe göre hayli sınırlamaktadır. Bugün artık yığınlara geçmişteki gibi heyecan veren bir 'umut' olunamamaktadır."* (Ekim, sayı:34, başyazı)

20 Ekim erken genel seçimi, komünistleri bu alanda da doğrulamış bulunmaktadır.

Kapitalist düzende seçimler işçi sınıfının ve emekçilerin politik olgunluk düzeylerinin ölçüldüğü bir araç hizmeti görmektedirler bir ölçüde. Komünistler bugünün Türkiye'sinde bu olgunluğun düzeyi konusunda herhangi bir hayale kapılmış değillerdir. Kürdistan'daki mücadele süreçlerinin devrimcileştirdiği Kürt emekçilerinin belli bir kesimi dışında tutulursa, emekçi kitlelerin en gelişmiş kesimleri büyük kentlerin sanayi işçileridir. Yazık ki, yıllardır yaşadıkları eylemliliklere rağmen onlar bile politik yönden henüz düzeniçi bir bilincin dışına çıkabilmiş değiller. Hayli sınırlı istemleri uğruna mücadelede kendi güçlerine güvenmeleri ve öte yandan sorunlarının çözümünde sosyal demokrat olanları da dahil tüm burjuva partilerine güvensizlikleri, denebilir ki şimdiki durumuyla en önemli kazanımlarıdır. Büyük kentlerin bu sanayi işçileri ağırlıklı olarak sosyalist eğilimli bir öncü kuşağa sahipse de, bu öncü kuşağın öncü bir partiden, ortak ve sağlam bir politik tutum ve çabadan yoksunluğu, örgütsüzlüğü ve dağınıklığı, bu gücün sınıf kitlesinin devrimci bir temel üzerinde politikleştirmeye yöneltilmesini olanaksız kılıyor. Son yılların eylemliliklerini yaşamış işçi kitlelerinin nispeten gelişmiş kesimlerinin, bu son seçimlerde bir şey umdukları için değil fakat ehven-i şer mantığı içinde, oylarını daha çok SHP'ye ve DSP'ye verdikleri kesindir. ANAP'ın ve gerici partilerin nispi başarısı ile sosyal demokrasinin hezimetini bir arada, burjuva propagandasının "solun yenilgisi" teması ile de birleştğinde, muhtemelen bu kesim üzerinde olumsuz bir moral etki de yaratacaktır. Fakat bu etki geçicidir. Sosyal demokrasinin bir alternatif kimlik ve konumdan yoksun olduğunu göstermesi, bu kesimleri gitgide daha kuvvetli bir biçimde kendi güçlerine ve eylemlerine güvenmeye yöneltecektir. Seçimin he-

men ardından gelecek kapsamlı iktisadi saldırılar bunu bir bakıma kendiliğinden ve çok geçmeden zorlayacaktır.

Toplam olarak oyları düzen partileri içinde dağılmış olsa da, bu seçimlerin en önemli sonucu, emekçi katmanların sorunlarının çözümünde bu aynı düzen partilerine olan güvensizliklerini sergilemiş olmalarıdır. Bu düzen için ciddi bir zaafıdır. Fakat bu aynı kitlelerin buna rağmen hemen tümüyle düzenin ideolojik-politik çerçevesi içinde kaldıkları da bir gerçektir. Bu çerçeveyi ancak mücadele parçalayabilir. Özellikle işçi kitlelerini politik mücadeleye çekmek için geniş potansiyel olanaklar vardır. Bu olanakları gerçeğe dönüştürmek, devrimci politik çalışmanın asıl amacıdır. Yazık ki seçim dönemi, bu tür bir çabanın sözü edilme-yecek ölçüde cılız ve etkisiz olduğunun görülmesine de vesile olmuştur.

Devrim ülkesinin devrimcileri henüz bu isimlendirmeye la-yık olmaktan çok uzaktırlar.

**EKİM**

Kasım 1991

# Erken seçim ve bazı sonuçlar

Burjuva düzen açısından kendi sınıf egemenliğine bir toplumsal meşruluk kazandırmanın klasik aracı olan seçimler, aynı zamanda, yığınlar üzerinde yoğun bir ideolojik basınç uygulamanın da bir aracıdır.

Düzen; kendi sınıfsal egemenliğini idame ettirebilmek için yeni açılımlar gerçekleştirmeye daha fazla zorunlu olduğu ölçüde, seçimler aracılığıyla ideolojik basınç uygulama yöntemini çok daha sık ve etkin uygulamak zorunluluğu hisseder.

Sermayenin tekelleşmesi ile burjuva fraksiyonlar arasındaki farklılıkların hemen tümüyle ortadan kalkması ve bu fraksiyonların, düzeniçi iktisadi-politik yönelimler konusunda dahi tek bir çizgi üzerinde toplanması arasında belirleyici bir paralellik vardır. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki iki partili ama tek programlı “partiler düzeni” bu eğilimin somutlaşmış şeklidir. Söz konusu kapitalist ülkeler, iktisadi-siyasi alanlardaki kuvvetlerinin üzerinde

yükselen ve “medya ağı”nın etkin kullanımıyla beslenen bir ideolojik hegemonyayı toplum üzerinde zorluk çekmeden uygulayabilmektedirler. Bu avantajlar nedeniyle de, apolitikleştirilmiş kültürsüzleştirilmiş geniş yığınların düşük oranlı katılımıyla gerçekleştirilen seçimler, düzenin ideolojik hegemonyasının güçlenmesine yaramaktadır yalnızca.

Türkiye burjuvazisinin sürekli gündemde tuttuğu “siyasal istikrar” istemi; dönüp bakıldığında, esasen bu tip bir “partiler düzeninin” yaratılması isteğinden farklı bir nitelik taşımamaktadır. Ne ki; Türkiye’nin kapitalist sisteminin gücü, sınıf mücadelesini “manöple” edebilecek iktisadi, siyasi ve ideolojik araçları yaratmaktan uzak olduğu içindir ki, parti programlarının tekleşmesine ve yüksek barajlı seçim sistemlerine rağmen, düzenin, bu amaca görünüşte dahi yaklaşması mümkün olamamaktadır.

İşçi sınıfının ve toplumun yoksul katmanlarının taleplerine cevap vermek konusunda herhangi bir esnekliğe sahip olamayan partiler, bu nedenle de kitle hareketini denetleyebilmek konusunda sermayenin kendilerinden beklediği başarıyı gösterememektedirler. Bu koşullarda ise burjuva fraksiyonlarının aynışması siyasi istikrarı sağlamak bir yana, aksine siyasal istikrarsızlığı ve düzenin yönetememe krizini derinleştiren bir unsura dönüşmektedir. Bunun kendisi de “meşruluk” krizini hafifletmek için sık sık seçimlerin gündeme getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

20 Ekim erken seçimi, işte, düzenin tüm bu nedenlerle içinden bir türlü kurtulamadığı “yönetememe krizinin” etkilerini hafifletmek ve kitle hareketinin militanlaşmasını hiç değilse bir dönem için dizginleyebilmek amacıyla gündeme girmiştir.

Yeni bir “acı” iktisadi reçeteyi gündeme getirmek ve gelişen Kürt ulusal hareketini dizginleyebilmek için terörü daha yaygın bir biçimde uygulamak zorunda olan burjuvazi, bu politikaları daha rahat gündeme getirebilmek için “seçim oyununu” yeniden devreye sokmak zorundaydı.

\* \* \*

Seçim sonuçları, seçim öncesinde yaygınlaşarak gelişen işçi

hareketinin ve toplumsal muhalefetin bilinç düzeyini, eksikliklerini, zaafalarını ve ihtiyaçlarını kavrayabilmek açısından bazı çarpıcı sonuçları ortaya koymuş bulunuyor. İlk elde göze çarpan sonuçlar arasında, kitleler açısından sefalet, sömürü ve baskının sembolü olan ANAP'ın bu seçimlerden %24 gibi bir oyla ikinci parti olarak çıkması, dinsel-gerici akımların canlı, kitlesel bir destek yaratması ve oy oranında küçük de olsa bir artış sağlaması ve hiç kuşkusuz diğer sonuçlardan daha da önemli olarak sosyal-demokrasinin belirgin bir çöküş yaşadığının ortaya çıkması vardır.

Bu tabloyu anlamayı ve doğru sonuçlar çıkarmayı kolaylaştıracak bir diğer önemli sonuç ise; iletişim araçları başta olmak üzere her türlü propaganda aracının etkin kullanımına karşın, seçimlerin, geniş kitlelerde yaygın bir canlılık ve heyecan yaratamaması ve bununla bağlantılı olarak da oyların partiler arasında birbirine yakın bir biçimde dağılmasıdır.

\* \* \*

Kapitalist düzenin savunucuları burjuva liberal yazarlar tarafından dahi, tüm Cumhuriyet döneminin burjuva sınıfın çıkarını en dolaysız ve pervasız savunan partisi olarak değerlendirilen ANAP'ın, parlamento seçimlerinde %24 oy alarak ikinci parti olması, ilk bakışta (belki de bir ölçüde karamsarlık yaratan) bir sürpriz olarak görünebilmektedir.

ANAP'ın beklenenin üzerinde oy aldığı doğru olsa da, bu olay, Ekim'in, *"sürecin yalnızca hükümet partisini değil, aynı zamanda ve daha önemlisi muhalefet partilerini de yıprattığı"* yönündeki saptamasıyla birlikte düşünüldüğünde, ortaya çıkan sonuç yine de önemli bir sürpriz sayılmamalıdır. Burjuva düzenin "yönetememe krizi" demek, her şeyden önce "yedek at" politikasının etkisizleşmesi demektir. Burjuva düzen, yıpranmış hükümet partisinden yerine, yıpranmamış ve "umut" olabilen bir diğer düzeni seçeneği çıkarmakta zorlandığı takdirde, ancak o zaman, "yönetememe krizine", "meşruiyet krizine" yuvarlanmış demektir.

Demek ki; burjuva düzenin bugün "siyasal istikrar" arayışlarında başarılı olamamasının ve "istikrarı" terörün dozajını arttırarak

sağlamaya çalışmasının en önemli nedenlerinden biri de, bu “muhalefet krizi”nin bizzat kendisidir.

Düzen, gelişen toplumsal muhalefeti kendi peşinde sürükleyerek eritebilecek bir düzeniçi alternatif yaratamamakta; bu ise bir yandan toplumsal muhalefetin dizginlenememesine neden olurken, diğer yandan da ilk bakışta paradoksal gözükten bir şekilde ANAP gibi bir partinin %24 oy oranıyla ikinci parti olabilmesine yolaçabilmektedir.

Bu çelişkili görüntüyü düzeltebilmek için hemen ilk elde şu unsurları da belirtmek gerekli;

Seçimlerin ortaya koyduğu bir gerçek de, Türkiye’de, ANAP gibi bir partinin istikrarlı oy tabanı sayılabilecek toplumsal kesimlerin ortaya çıktığıdır. Sözü edilen kesim, son on yıldır uygulanan iktisadi politika ile yaratılan birrantiye tabakadır. Herhangi bir programatik bakışı ve arayışı olmayan bu kitlenin, ANAP’ın reel-pragmatik iktisadi politikalarıyla tam anlamıyla bir uyuma sahip olduğu söylenebilir. Bu kesim, rüşveti, yolsuzluğu “meşru”, spekülative kazancı “erdem” sayacak bir bakış açısına sahiptir ve bu anlamda tekelle burjuvazinin ürettiği toplumsal değer çürümesinin, asalaklığın tüm toplum katına yayılmasının etkin bir taşıyıcısı da olmaktadır.

ANAP’ın bu tabaka dışında daha önceki dönemlerde sosyal demokrat partilerin oy tabanı olan geleneksel kent orta tabakasından ve küçük-burjuvazinin üst kesimlerinden de oy aldığı görülmektedir. Bu kesimlerin SHP yerine ANAP’a oy vermesinde etkili olan unsurlar hakkında şunlar söylenebilir.

Uygulanan iktisadi politika toplumun bu kesimlerinde önemli bir gelir kaybı yaratmamıştır. Ayrıca bu kesimler, köklü, radikal değişiklikler yerine, yüzü Batı kapitalizmine ve “modernleşmeye” dönük tedrici değişimden yanadırlar. Geçmiş dönemlerde, esen sol rüzgarların da etkisiyle, kemalist, modernleşmiş, batıcı sosyal demokratların, hatta devrimci akımların etkisine açık olan bu toplumsal kesimlerin; 12 Eylül’ün baskısıyla düzene bağlılıkları artmıştı. Bu düzene bağlanma sürecinin sağ rüzgarların kuvvetinin artmasıyla daha da hızlandığı söylenebilir. Kuşkusuz bu unsurlara ek olarak sosyal demokrasinin “muhalefet krizi”,

tüm partilerin aynı programı savunuyor olmaları vb. nedenler “toplumsal bilinç ve kavrayışı” kuvvetli olan bu kesimleri, sözkonusu tekleşmiş programı en iyi temsil eden ANAP’a yöneltmiştir.

Tüm partilerin tek bir çizgi üzerinde toplanması ve bununla bütünleşen içinde yaşadığımız döneme hakim ideolojik “amorfluk”, aynı zamanda ANAP’ın oy tabanının bu kesimler dışına, küçük-burjuvazinin alt kesimlerine taşmasının da önemli bir nedenidir. Özellikle, Kürt sorunu, 141-142 ve 163’ün kaldırılması, ceza indirimleri vb. konularda titrek ve bazen ise açıkça gerici tutumlar alan muhalefet karşısında, ANAP’ın “cesur” sayılabilecek adımlar atması, başta SHP olmak üzere muhalefet partilerini iyice etkisizleştirdi ve dahası ANAP’ın “aynılar içinde en beceriklisi” olduğu yönündeki imajı daha da kuvvetlendirdi. Kürt sorunu ve din sorunu konusunda ise “tavizkar” görünen politikasıyla ANAP, Kürdistan’ın henüz aşiret yapısının güçlü olduğu bazı bölgelerinde oy toplayabildi.

Sonuç olarak seçimdeki görüntü, hem toplumdaki kutuplaşmanın ve arayışın, hem de işçi sınıfının ve alt sınıfların arayışını örgütleyecek düzeniçi ya da dışı bir alternatifin bulunmamasının bir sonucudur.

20 Ekim seçimlerinin netleştirdiği bir diğer önemli olgu olan sosyal demokrasinin çöküşü, esasen yukarıda sıralanan gerçeklerden bağımsız değildir. Orta sınıfların ve küçük-burjuvazinin üst kesiminin desteğini önemli ölçüde yitiren ve işçi sınıfının tümünün oy desteğini alamayan sosyal demokrasi, 20 Ekim seçimlerinin de netleştirdiği gibi bir çöküşle karşı karşıyadır.

Düzen dışı devrimci sol seçeneklerin ve özelde komünist hareketin, az çok güçlü bir biçimde toplumun gündemine giremediği dönemlerde, sosyal demokrasi de ciddi bir politik işlevsizliğe sürüklenmektedir. İşçi hareketinin ve toplumsal muhalefetin devrimci sol harekete ya da komünist harekete akışı karşısında bir dalgakıran rolü oynayan sosyal demokrasi, bu seçeneğin olmadığı dönemlerde “düzen”i temsilen üst sınıflar nezdinde, sahneye sürülecek bir “alternatif” olma şansını önemli ölçüde yitirir. İşçi sınıfının desteğini ise “ehven-i şer” olarak çekebilir,

fakat işçi hareketinin önderlik ihtiyacına yanıt veremediği, yani “ehven-i şer” olduğu için de, sınıfın tümünün oy desteğini alamaz. 20 Ekim seçimlerinde de benzer bir görüntünün yaşandığı söylenebilir. Sınıfın nispeten daha geri bilince sahip kesimleri, “Özal’ı indirme” demagojisini daha etkin bir tarzda kullanan DYP’ye oy vermiştir.

1989 yerel seçimleri ile 1991 genel seçimleri arasında sosyal demokrasinin ciddi bir oy kaybına uğramasında, (belediyelerin fonksiyonu vb. ni bir yana bırakacak olursak) bu akımın toplumsal muhalefete önderlik etme yeteneğinden yoksun olması belirleyici etmendir.

1989 yerel seçimleri, işçilerin bahar eylemleri ile siyasal atmosfere damgalarını vurdukları bir dönemin ardından yapılmış ve bu atmosferin etkisi, işçi sınıfının komünist siyasal bilinç ve örgütlülüğten uzak olması gerçeği ile de birleşince, sosyal demokrat oylarda bir artış yaşanmıştır.

Geçtiğimiz iki yıl içerisinde komünistler, sınıf hareketi ile birleşme görevlerinde belirleyici adımları henüz atamadılar. Bu süreç aynı zamanda, sınıfın ve diğer toplumsal muhalefet kesimlerinin, sosyal demokrasinin, gelişen kitlesel muhalefete örgütsel-siyasal önderlik konusundaki uzaklığını, isteksizliğini net bir biçimde görmelerini sağladı. Böylece, sınıfın öncü kuşağının komünist bir siyasal önderlikle birleşmediği ve burjuva reformizminin etkisini aşamadığı koşullarda, sınıfın geri kesimlerinin burjuva demoagojiye çok daha açık olacağı gerçeği bir kez daha görüldü.

\* \* \*

Dinsel-gerici akım ve faşistlerin oluşturduğu “ittifak” seçim meydanlarında canlı kalabalıkları toplayarak seçimi bir gövde gösterisine dönüştürebildi ve bu “kitlesel heyecanı” %17 gibi hiç de küçümsenmemesi gereken bir seçim desteğine dönüştürdü.

Burjuva basın, “RP-MÇP oyları, 1977 oylarına eşit, bir değişiklik yok” biçiminde bir argüman kullanarak, bu olguyu önem-

sizleştirmeye çalıştılar. Oysa, yalnızca oy oranı kıyaslaması sorunun taşıdığı önemi karartmaktadır.

Gericilik, klasik oy tabanı olan, geleneksel küçük-burjuvazinin ve taşra burjuvazisinin yoğun olduğu Orta Anadolu dışında, ilk defa büyük şehirlerde, özellikle İstanbul'da önemli bir destek bulmuştur. Gericiliğin büyük kentlerde destek bulduğu alanlar ise, özellikle kent yoksullarının yoğun olarak yaşadığı gecekondu bölgeleridir. Kent yoksulları, proletaryanın önemli bir müttefiği olduğu gibi, aynı zamanda işçi sınıfı ile "mekansal" bir yakınlığa sahiptir. Öyle görülüyor ki, geçmişte devrimci-demokrat akımların güç alanı olan bu bölgeler, bugün dinci siyasal akımlar için önemli güç alanlarına dönüşmüştür. Bu gerçeğin kendisi, komünistlerin işçi hareketi ile birleşme görevlerinin kazandığı aciliyeti bir başka açıdan da göstermektedir. İşçi hareketi ile komünistlerin birleşmesi, kent yoksulları üzerindeki dinsel gericiliğin etkisini kırmak açısından da önem taşıırken, komünist hareketle birleşmemiş bir işçi hareketi, kent yoksulları üzerindeki gerici ideolojik cereyanın geri çekici etkisine açık olacaktır.

Dinsel gericiliğin, nispeten genç nüfus üzerinde de etki kazanıyor olması, sorunun taşıdığı önemin bir diğer göstergesidir. Bu devrimci gelişmenin önüne, militan bir karşı gücün dikilebileceğinin de işareti sayılmalıdır. Gençliği kazanma sorunu ile birlikte düşünüldüğünde ise, komünist hareket açısından dinsel gericiliğe yönelik mücadelenin önemi daha da netleşmektedir.

Dinsel gericilik, anti-emperyalist sloganlarla, sömürüye karşı kullandığı şiarlarla, toplumun emperyalist entegrasyona tepki duyan, sömürü düzeninden zarar gören alt sınıflarını yedeklemek istemektedir. Devrimin potansiyel ittifakları arasında güç bulmaya çalışan bu gerici akım, tam da bu nedenle komünist hareketin önünde ciddi bir tehlikeyi ifade etmektedir.

\* \* \*

Burjuvazi tarafından siyasi istikrarı sağlamak amacıyla gündeme getirilen erken seçim, bu vesileyle ve bir kez daha geniş

emekçi yığınlar için düzeniçi hiçbir seçeneğin “umut” olmadığını gösterdi. Bu aynı zamanda, burjuvazinin “olağan” parlamenter araçlarla “siyasal istikrarı” sağlayamayacağını da teyid edilmesi oldu.

%27 oyla seçimlerden birinci parti olarak çıkan ve hükümeti kurmakla görevlendirilen DYP, daha henüz seçimleri izleyen ilk günlerde kitlelere verdiği demagojik vaatleri unuttu ve şu bildik “enkaz devraldık”, “işimiz çok zor”, “bir dönem sıkıntı çekeceğiz” argümanlarını devreye sokmaya başladı. Bunun anlamı hiç kuşkusuz, işçi sınıfı üzerindeki sömürünün ve baskının daha da katmerli hale getirileceğidir.

Başbakan adayı Demirel, yalnızca bir tek konuda, çok net ve açık mesajlar veriyor. Kürt ulusal hareketinin terörle ezilmesi. Demirel, daha şimdiden Kürdistan’da ipleri generallere teslim edeceğini açıklıyor ve “gerekirse” sıkıyönetim ilan edilebileceğini belirtiyor. Yoğun bir “özel savaş”ın sürdüğü Kürdistan’da “sıkıyönetim” ilan edilmesi kendi başına çok önemli değildir ve asıl verilmek istenen mesaj, Vedat Aydın olayında görülen türden “yerinde infazların” daha da boyutlanarak süreceğidir.

Seçimlerin şoku bir süre geçici bir durgunluk yaratsa da, önümüzdeki dönem, işçi hareketinin ve Kürt ulusal hareketinin damgasını vurduğu yeni ve önemli kitle hareketlerine gebe dir. Ne ki; seçimlerin komünistlere verdiği en önemli mesaj, kendiliğinden hareketin yalnızca bir “imkan” olduğu ama asla hiçbir şeyin garantisi olmadığıdır. İmkanları, somut siyasal bir güç haline dönüştürme görevi ise kuşkusuz ki komünistlere aittir.

**Kasım 1991**

# "Demokratikleşme" saldırısı

Erken seçim sonuçları; komünistlerin ve hemen tüm devrimci çevrelerin neredeyse ortak yargısı haline gelen bir gerçeği teyid etti. Burjuva düzen siyasal temsil düzeyinde gittikçe derinleşen bir krizin içindedir ve kitleleri olağan yöntemlerle yönetmekte zorluk çekmektedir. Bu ortak yargı doğal olarak, düzenin aynı zamanda bir "düzen içi muhalefet" kriziyle de yüzyüze olduğu saptamasıyla da birleşiyordu.

Nitekim erken seçim sonuçları, bir yandan hiç bir burjuva partinin kitleler nezdinde "umut" olmadığı gerçeğini tescil ederken, düzen içi solun da siyasal bir çöküşle karşı karşıya olduğunu çarpıcı bir biçimde ortaya çıkardı.

Düzen içi solun bu akibetini sezen bazı burjuva çevreler henüz daha seçim öncesinde ısrarla sosyal-demokrasiyi "yaşatmak" zorunluluğu üzerinde duruyorlardı. Çünkü, bu düzen temsilcileri çok iyi biliyorlardı ki; düzen içi solun siyasal çöküşü,

herşeyden önce kitle muhalefetini düzen içine akıtacak kanalın devre dışı kalması demekti. Bu ise, işçi sınıfının bağımsız siyasal tavrının gelişmesini hızlandırarak, kısa ya da orta vadede toplumdaki siyasal kutuplaşmayı daha da derinleştirecek ve denetlenmez hale getirecekti.

Erken seçim sonuçları, bu endişeyi burjuvazinin belirli kesimleriyle sınırlı olmaktan çıkararak, hızla, neredeyse burjuvazinin kolektif bir endişesi haline dönüştürdü.

Seçim öncesi dönemde ANAP-DYP koalisyonunu, hem tekелci sermayenin programının uygulanması ve hem de "toplumun desteğini alan meşru hükümet" görüntüsünün yaratılabilmesi açısından en uygun alması olarak değerlendiren burjuva çevrelerin bir bölümü, seçim sonrası dönemde DYP-SHP kolisyonuna daha sıcak bakmaya başladılar.

Muhtemel bir ANAP-DYP koalisyonu SHP'nin kendi içinde parçalanması sürecini hızlandıracak, bu ise, HEP aracılığıyla Kürt ulusal mücadelesini düzene entegre etme planlarının işlevsizleşmesini doğurduğu gibi, aynı zamanda gelişecek işçi hareketinin düzen dışı kanallara akma olasılığını da arttıracaktı.

DYP-SHP koalisyonunun bir boyutu, düzenin çürüyen sol yanını kurtarma, onarma operasyonudur.

Bununla bağlantılı bir diğer önemli boyut ise, bu koalisyonun, toplumdaki siyasal kutuplaşma potansiyelini eritmek, ya da hiç olmazsa sınırlayabilmek açısından en uygun almasıdır.

Seçimler aynı zamanda, devletin, Kürdistan topraklarında ciddi bir mevzi kaybı yaşadığını ve geniş yığınların PKK taktikleri doğrultusunda davrandığını gösterdi. Kürdistan'ın politik mücadelenin yoğun olduğu her bölgesinde düzenin meşruiyetini kaybetmiş olduğu seçimler vesilesiyle bir kez daha açığa çıktı.

Ne ki, PKK'nın hatalı bir politik tutumla kitleleri SHP'yi desteklemeye çağırması ve dolayısıyla kitlelerin düzene tepkilerinin burjuva reformist adaylar üzerinden ifade edilmesi, düzen açısından Kürt ulusal mücadelesini düzeniçi kanallara akıtmak için bir "şans" sayıldı.

DYP-SHP koalisyonu, "Kürt sorunu"na "demokratik" tarzda yaklaşıldığı imajını güçlendirecek ve böylece "üniter devlet" ilkesini aşan çözüm arayışlarına uygulanacak "şiddet"e de belirli bir "meşruiyet" sağlanmış olacaktı.

\* \* \*

Burjuva düzen; iktisadi ve siyasi alandaki tıkanıklıklarını aşabilmek amacıyla, başarısı sömürünün ve terörün dozajını artırmaya dayalı bir dizi yeni açılımlar gerçekleştirmek sorunuyla yüzyüzedir. Öncüler üzerinde uygulanan şiddet, burjuvazinin, işçi sınıfı hareketinin sosyalist siyasal muhteva kazanmasını önleme amacı açısından başarılı olmakla beraber, sınıf hareketinin yükselişini engellemeye yetmedi. Kürt ulusal mücadelesinde ise düzenin ehlileştirme manevraları şu ana dek ciddi hiç bir başarı elde edemedi; hatta bazı açılardan silahın tersine çevrilebildiği de söylenebilir.

Uygulamaya sokulacak yeni ve daha yoğun iktisadi-siyasi baskıların, geniş yığınlar nezdinde meşruiyetini yitirmiş ANAP hükümeti aracılığıyla gündeme getirilmesi, daha ilk adımda, işçi sınıfı ve Kürt emekçilerinin tepkisini uyuracak ve özellikle birincisinin düzen dışı kanallara akmasını hızlandıracaktı.

Erken seçim sonuçları, yığınların hala düzenle bağlarının kuvvetli olduğunu göstermekle beraber, burjuva partilerin hiçbirinin "meşruiyeti tartışmasız" bir hükümet kuracak kitle desteğine sahip olmadığını gösterdi. Ortaya çıkan manzara hiç bir "yeni" hükümet almaşığının, tek başına "yeni" olmanın avantajına dayanarak, burjuva düzenin siyasal temsil krizini çözemeyeceğini net bir biçimde gösteriyordu. Kısacası, erken seçim sonunda da "siyasal istikrar" sorunu ortada kalmıştı.

Seçimi izleyen günlerde burjuva siyasal arenada yaşananlar, burjuva düzenin bu temel açmazını "yeni" taktik manevralarla aşmaya çalıştığını göstermektedir.

Seçimlerden "meşruiyeti" tartışmasız bir hükümet çıkarmayı başaramayan düzen cephesi, bu kez yoğun bir imaj yaratma kampanyası aracılığıyla ve demokrasi mistifikasyonunu etkili

bir tarzda kullanarak, mevcut hükümeti kitleler nezdinde "umut" haline getirmeye çalışmaktadır.

Söz konusu taktiklerin ANAP hükümeti döneminde (141-142'nin kaldırılması, Kürtçe serbestisi vb.) devreye sokulan "ehlileştirilme politikası"ndan öz olarak bir farklılığı yoktur. Bu taktiklerin bugünkü „yeni“liği, yeni ve SHP'li bir hükümet aracılığıyla ve daha etkin bir biçimde kullanılıyor olmasıdır.

Nitekim, nasıl "ehlileştirme politikası"nın asıl özü aynı dönemde gündeme getirilen ve anti-terör yasasında ifadesini bulan "öncüsüz bırakma politikası"nda ifadesini bulmaktaysa, bugünkü "Demokratikleşme Programı"nın asıl özü de, bu "program" ile birlikte gündeme getirilen "Anarşi ve Terörle Mücadele Paketi" ile "Ekonomik Tedbirler Paketi"nde ifadesini bulmaktadır.

Şurası açıktır ki, düzen sınıf hareketinin ve Kürt ulusal hareketinin ulaşmış bulunduğu düzey karşısında, kapağı kaldırıp bir parça buhar boşaltmak zorundadır. Kaldı ki bu, yeni burjuva hükümetle başlayan bir süreç de değildir. Ne ki, bir kampanya haline dönüştürülmüş bulunan demokrasi havariliği, asıl anlamını, burjuva düzenin kitlelere "umut" şıngılayarak toplumsal muhalefeti hiç olmazsa belirli bir süre dizginleyebilmek isteğinde bulmaktadır. Bütün demokrasi havariliğine karşı anti-terör yasaşının kaldırılmasına yönelik hiç bir adım atılmıyor olması, demokratikleşme mistifikasyonu ile dizginlenemeyen kitlelerin karşısına yine tek bir yöntemle, yoğun bir devlet terörüyle çıkılacağıнын işareti kabul edilmelidir.

Nitekim, burjuvazinin tüm ideolojik araçlarının özenle kitlelerden gizlemeye çalıştığı diğer bazı gerçekler de, demokrasi havariliğinin aynı zamanda kurumlaşmış devlet terörünü gizleyen ve meşrulaştıran bir şal işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Burjuva iletişim araçları, düzenin yeni başbakanı Demirel'in, "demokrasi programı"nı Genelkurmayın icazetiyle açıklamış olması gerçeği karşısında tam bir suskunluk içerisinde. Eskişehir Cezaevinin boşaltılması büyük bir "demokratikleşme" olayı olarak takdim edilirken, aynı zamanda İstanbul'a 100 bin polis yığılması bir şehrin "zindana" çevriliyor olması da benzer bir suskunlukla geçiştirilmektedir.

Burjuva basın, "umut hükümeti" yaratma görevine o denli angaje olmuştur ki, sömürülen yığınlaraya yönelik iktisadi saldırının ilk adımı olan "yeni zam paketi"ni bile, "ANAP hükümetinden devralınan zamlar" biçiminde takdim ederek, yaratılmak istenen "umut hükümeti" imajına gölge düşmesini engellemeye çalışmaktadır.

\* \* \*

Yeni burjuva hükümetin "ekonomik sorunlara" ve "Kürt sorunu"na yaklaşımı, ANAP hükümeti ile ortaktır; daha yoğun sömürü ve daha yoğun terör!

Burjuva hükümetin temsilcileri daha ilk açıklamalarında; "halkın belirli bir dönem" sıkıntıya katlanmasının zorunlu olduğundan sözetmeye başladılar ve iktisadi sorunları çözmek için halktan "süre ve anlayış" talep ettiler.

İç borcu 70 trilyona, dış borcu 50 milyar dolara tırmanmış ciddi bir kamu finansman açığı ile yüzyüze olan kapitalist ekonominin, kısa sürede "düz"e çıkmak bir yana "hiper enflasyon" tehdidiyle yüzyüze olduğu bizzat burjuva iktisatçılar tarafından açıklanmaktadır.

Yeni burjuva hükümetin iktisadi alandaki tek "fark"ı, KİT'leri özelleştirmek yerine "özerkleştirmek"ten sözetmesidir. Bu ikisi arasında ise işçi sınıfı açısından hiç bir farklılık yoktur. Sınıf açısından her ikisinin de anlamı yoğun işten çıkarmalar ve düşük ücrettir.

DYP-SHP koalisyon hükümetinin, Kürt ulusal mücadelesine yaklaşımı da temel olarak, ANAP hükümetinden farksızdır. Yalnızca yeni hükümet, HEP silahını etkin kullanarak Kürt emekçileri üzerinde daha belirgin tereddütler yaratabilecek ve bu halkadan tutarak Kürt ulusal mücadelesini düzen içinde eritmeye çalışacaktır. Yeni burjuva hükümetin soruna yaklaşımı, M. Ali Birand'ın ifadesiyle, "Kürt sorunu ile PKK'yı birbirinden ayıran bir çözüm"dür. Kürt sorunu ile PKK'nın birbirinden ayrılmasını sağlayacak araçlardan birincisi HEP ise, ikincisi ve daha önemlisi terördür.

Nitekim, bu soruna yönelik atılan ilk adımlar da Kürt ulusal mücadelesine uygulanacak teröre şimdiden belirli bir meşruluk kazandırılmaya çalışıldığını göstermektedir. Meclis yemin törenini izleyen dönemde bir yandan yaygın biçimde Kürt düşmanlığı pompalanırken, aynı zamanda Kürt sorununun "demokratik tarzda", çözümü üzerine bildik hamasi nutuklar yoğunlaştırılmaktadır.

Hemen herşey, yeni burjuva hükümetin de ANAP hükümetiyle bir ve aynı Kürt politikasını, yani ABD ve MGK patentli politikayı uygulamaya devam edeceğini göstermektedir.

\* \* \*

Düzenin iktisadi alanda geniş yığınlara önemli bir taviz vermeye tahammülü olmadığı, DYP-SHP koalisyonunun iktisadi sorunlara yaklaşımı ile bir kez daha ortaya çıkmıştır.

İktisadi anlamda esneme imkanları sınırlı burjuva düzenin, siyasal haklar konusunda geniş bir esneme alanının olduğunu düşünmek mümkün değildir.

Demokratikleşme programı; anti-terör yasasının kaldırılmadığı bir ortamda ve yeni "anarşi ve terörle mücadele paketinin" eşliğinde gündeme getirilmektedir.

Demokratikleşme programı, tüm bu nedenlerle herşeyden önce burjuva düzenin siyasi temsil krizini atlatabilmek için yaratmaya çalıştığı bir mistifikasyondur.

Bu mistifikasyona rağmen mücadeleye atılmakta kararlılık gösteren geniş yığınlara, yeni burjuva hükümetin de verebileceği tek şey vardır; baskı ve terör!

Bununla birlikte, düzeni, "demokratikleşme programı" ilan etmeye zorlayan temel dinamikler, hiç kuşkusuz ki Kürt ulusal mücadelesi ve işçi hareketidir. Düzen ancak yoğun bir demokrasi demagojisiyle ve demokratik haklar konusunda bazı tavizlerle kitleleri ataletle sürükleyebileceğini ve böylece içte ve dışta gerçekleştirmek istediği açılımları başarabileceğini düşünmektedir.

Düzenin tüm umudu ulusal ve sınıfsal mücadelenin belirli bir dönem geriletilmesi ve bu hareketlerin orta vadede de düzen

içi reformist bir seçenek tarafından yedeklenmesidir. Demokratikleşme mistifikasyonu ise bu amaca ulaşmanın etkin bir aracı olarak gündeme gelmiştir.

Ne ki, iktisadi menavra açısı son derece dar olan burjuvazinin, kısmi de olsa demokratik haklar konusunda taviz vermesi kendisi açısından ciddi bir risk, devrimci hareket açısından ise bir "şans" unsurunu taşımaktadır.

İlk olarak; komünistler ve devrimci hareket demokrasi mistifikasyonu hakkında yığınları aydınlatıp, doğabilecek tereddütleri engelleyebildikleri ölçüde, kazanılan hakları sınıf hareketini siyasallaştırmak konusunda kullanabilirler. Bu görevin başarılması, siyasal sınıf hareketinin damgasını vurduğu yeni bir dönemin başlatılması imkanının da artması anlamına gelecektir.

Düzenin sınıfsal ve ulusal mücadelenin basıncı altında başvurmak zorunda olduğu demokrasi havariliğinin bir diğer sonucu, demokratik talepler doğrultusunda mücadelenin meşrulaşmasını kolaylaştırması ve uzun süredir suskun olan geniş sınıf dışı kitlelerin bu talepler doğrultusunda mücadele isteğini uyarmasıdır.

Tüm bunların, yeni dönemin sınıf hareketinin politikleştirilmesi ve sınıf dışı kesimlerin mücadeleye kanalize edilmesi açısından ek yeni imkanlar yarattığını söylemek mümkün.

Bu imkanları vurgulamak ise, aynı zamanda bir kez daha komünistlerin ve öncü işçilerin artan sorumluluğuna ve görevlerine de işaret etmek demektir.

**EKİM**

Aralık 1991

# Olanakları güce dönüştürmek

Körfez savaşı dönemine kadar burjuvazi, kitlelerden yükselen iktisadi siyasi taleplere karşı oldukça tavizsiz bir yaklaşım sergilerken, özellikle öncüler üzerinde yoğunlaştırılmış bir terör aracılığıyla da kitle hareketini sindirmek, dizginlemek istiyordu. Geçen yılın bu ayları kitleselleşerek serhildanlara büyüyen Kürt ulusal direnişinin yanısıra Zonguldak madencilerinin gittikçe siyasal bir karaktere bürünen direniş fırtınasına ve bu fırtınaya da bağlı olarak genel grev talebinin güncel eylem sloganına dönüşmesine tanıklık etmişti. Türk burjuvazisi, içte bu iki unsurun basıncına, dışta savaşın güçlendirdiği tarihi Musul-Kerkük hayallerinin eklenmesiyle reformcu manevralara yöneldi. "Öncüsüz bırakma" politikasını, "ehlileştirme" politikası ile pekiştirerek, birincisini daha işlevsel kılmaya çalıştı.

Ne var ki, yıpranmış ANAP hükümeti eliyle terörün yanısıra ve terörü takviye etmek için devreye sokulan reform paketi, işçi

hareketini dizginleyemediği gibi, Kürt ulusal hareketinin meşruiyet ve manevra alanını genişletmesi açısından yeni imkanlara dönüştü. Kitlesele muhalefeti dizginleyemediği ölçüde, düzenin "yönetememe krizi" daha da derinleşti.

Bugün DYP-SHP koalisyonu nezdinde yaratılmaya çalışılan "umut hükümeti"nin en temel amacı, bir yandan düzen ve emekçi kitleler arasında açılan mesafeyi daraltmak, yönetememe krizini hafifletmek, diğer yandan da işçi hareketini dizginlemek ve Kürt ulusal mücadelesini reformize ederek düzen içi kanallara akmasını sağlamaktır. Bu politikanın farklı boyutlarının, gerek düzenin istikrarsızlığı gerekse de Kürt ulusal mücadelesinin militan ve kitlesele bir karakter taşıması nedeniyle, birbiriyle uyumlu olarak uygulanabilmesi çok zordur. Nitekim, bir yandan "Kürt realitesi"nin tanındığı açıklanırken, aynı dönemde Kürt halkına yönelik kitle katliamlarının sürdürülmesi vb., bu zorluğun ilk kanıtları sayılmalıdır.

\*

1992'ye girilirken düzen, hiç bir temel sorununu çözemediği gibi hafifletememiştir bile. Kapitalist ekonominin iktisadi göstergeleri hakkında yapılan resmi açıklamalar dahi krizin boyutları hakkında yeterli ölçüde fikir verebilmektedir. Türkiye kapitalist ekonomisinde son bir yıl içinde büyüme hızı %7 gerilemiş, enflasyon %10 artmış, bütçe açığı 20 trilyon, iç borç 40 trilyon civarında artış göstermiştir.

Bu tablo düzenin açmazını rakamların diliyle de ortaya çıkarmakta ve bu koşullarda gündeme getirilen "demokratikleşme" manevrasının tersine dönebilme potansiyeli hakkında da bir fikir vermektedir.

İşçi sınıfı hareketi militanlıktan ve sosyalist bir siyasal önderlikten yoksun olmanın zayıflıklarını taşımasına rağmen, tek başına demokratikleşme manevrasının işçi hareketini dizginleyebilme ihtimali oldukça zayıftır. İşçi sınıfı son bir yıl içindeki eylemliliklerinde demokratik-siyasal taleplerle iktisadi talepleri birleştirmiş, ama bunu herşeyden önce iktisadi mücadelesini daha

uygun koşullarda yürütebilmek amacıyla yapmıştı. İşçi sınıfı üzerinde sömürünün sınırlanmak bir yana artarak yoğunlaştığı, hergün binlerce işçinin işsiz kaldığını öğrendiği bugünün Türkiye'sinde işçi hareketini uyaran dinamiklerde önemli bir değişme olması mümkün değildir. Dolayısıyla, iktisadi tavizlerle birleşemeyen demokratik tavizlerin, kısa süre için hızını kesse de, işçi hareketinin yükselişini engelleyemeyeceğini söylemek mümkündür.

Kürt emekçi halkının devrimci ulusal bir önderlikle bütünleşmiş olması ise, doğru taktiksel tutumla birleştirilebildiği ölçüde elde edilen mevzilerin devrimci bir tarzda istismarına imkan sağlayabilecek önemli bir avantaj, düzenin politikalarının tersine dönebilmesi açısından önemli bir unsurdur.

Tüm bunların yanı sıra, demokratikleşme manevrasının düzen açısından yaratabileceği risklerden birisi de, estirilen demokrasi havasının toplum genelinde muhtemel bir politizasyon ve hareketlilik artışına neden olmasıdır. Önemli iktisadi yasal hak kayıplarına ve baskılara karşın on yıldır apolitizmi kıramamış toplum kesimlerinin "demokratikleşme havası"nın etkisiyle eylem isteği uyanabilecektir. Nitekim bazı öğretim görevlilerinin dersleri boykot eylemleri, öğrenciler arasında YÖK'ün kaldırılması doğrultusunda yeniden yoğunlaşan tartışmalar ve memur hareketinin yeni dönemde de süreceğinin ilk ifadesi olan memur eylemleri, sınıfdışı kitlelerdeki hareketlenmenin ilk belirtileri sayılabilir.

Önümüzdeki dönemde gerçekleştirebilecek, bir diğer muhtemel gelişme (daha henüz şimdiden bazı abartılı değerlendirmelere konu olan), burjuva klikler arasındaki it dalaşının boyutlanarak artmasıdır. Özellikle Kürt ulusal hareketi karşısında tam bir acz hali yaşıyan burjuvazi, bu "sorunu", Saddam tarzı kitle katliamlarıyla çözemeyeceğinin farkında. Bu nedenle terörü kitleleri sindirmek için, reformu ise sinmiş kitleyi düzen içi alternatiflere akıtacak bir kanal olarak kullanıyor. Ne ki, bu politik manevralara karşın Kürt ulusal hareketinin kitleselleşerek ve davasını uluslararası kamuoyuna kabul ettirerek sürekli bir yükseliş yaşaması, burjuva klikler arasındaki iç gerginliği de artırıyor. Burjuva partiler daha bugünden kendi örgütlerinde dahi "Kürt sorunu"

konusunda bir homojen tavır sağlayamamaktadırlar.

Hiç kuşkusuz işçi hareketinin militan bir yükseliş yaşaması, düzen cephesindeki bu tür "çatlakları" boyutlandırarak artırıcıdır.

\*

Komünistler bu imkanları bilince çıkarmak ve dolayısıyla güncel görev ve sorumluluklarını da bu çerçevede tanımlamak durumundadırlar. Yeni dönemin imkanlarından yararlanmak, herşeyden önce devrimci hareketin, komünistlerin ve öncü işçilerin savunmacı, mevzi korumacı anlayışlardan kurtularak, sınıf ve emekçi kitle hareketini yönlendirmeyi hedefleyen bir "saldırı ruhu" yaratabilmeleriyle mümkündür.

Yeni bir döneme girilirken henüz parti potansiyelleri birleştirilememiş, komünist bir siyasal odaklaşma yaratılamamıştır. Önümüzdeki dönemin imkanlarını ve görevlerini bu perspektifle ele almalı, etkin bir siyasal faaliyet yürütmenin aynı zamanda bir komünist siyasal odaklaşma yaratılması açısından kritik bir önem taşıdığı bilinci ile, siyasal faaliyeti yaygınlaştırmayı acil ve ertelenemez bir görev olarak önümüze koymalıyız.

\*

Sınıf hareketine müdahale edebilmek ve öncü işçi kuşağı ile birleşebilmek görevi, siyasal faaliyetimize derinlik ve yaygınlık kazandıracak bir atılımı zorunlu kılmaktadır. Siyasal faaliyetimize ivme kazandırmak ise, örgütsel yapımızı yetkinleştirebilmek ve sınıf hareketini militanlaştırmının güncel taktik konularında bir açıklığa ulaşmak ve bunun uygulanması konusunda ise bir ısrar gösterebilmek ölçüsünde olanaklıdır.

Kuşkusuz ki bugün de güçler ve görevler arasında birincisi aleyhine bir dengesizlik vardır. Ne var ki, etkin siyasal faaliyetin bir güç işi olduğu ne kadar doğru ise, gücün, ancak etkin bir siyasal faaliyetle yaratılabileceği de o denli temel bir gerçektir.

Güçler ve görevler arasındaki orantısızlık her devrimci örgüt

için ve özellikle yenilgi, durgunluk ve ilk yükseliş dönemlerinde olağan bir olgudur. Ancak, yükseliş dönemleri bu mesafenin daralmasına sayısız imkanlar sağlar, bu imkanların örgütlü bir mücadele gücüne dönüştürülebilmesi ise sınırlı da olsa eldeki güçlerin etkin bir kullanımıyla mümkündür. Bugün güçlerin etkin bir kullanımı sorunu, sınıf hareketini militanlaştırmak, düzen karşısında komünist bir siyasal odak yaratabilmek çabası açısından, çok daha kritik bir önem taşımaktadır.

Yeni dönemin imkanlarını somut siyasal bir güce dönüştürebilmek güçlerin etkin bir kullanımı, güçlerin etkin kullanımı ise özellikle kendisini iki alanda hissettiren örgütsel düzenlemeleri zorunlu kılmaktadır. İlk olarak örgütümüzün teknik açıdan (altyapı, baskı, dağıtım, askeri vb.) donatabilmek güncel bir görev olarak önümüzde durmaktadır. Bu alandaki ikinci ve çok daha önemli bir görev ise, örgütsel faaliyeti bir bütün olarak profesyonelleştirebilmektir. Güçlerin siyasal faaliyetin odaklaşacağı halkalar üzerinde dağıtılması ve yoğunlaştırılabilmesi; görevlerin etkin bir denetiminin gerçekleştirilebilmesi; güçlerin bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi; sorumluluk ve görev bilinci, örgütsel kurallara riayet vb. konularda örgüt yapısı içinde ihtilalci havanın tam ve kesin bir şekilde yerleştirilmesi vb., bunlar hareketimizin önünde kısa vadede müdahale edilmesi ve çözülmesi gereken önemli sorunlardır.

Dolayısıyla güç ve görevler arasındaki mesafenin kapatılması sorununun çözümü, gücü aritmetik olarak arttırmak değildir. Kitleleri kazanmaya yönelik aktif profesyonelce bir siyasal faaliyetin yaratılabilmesi amacına ulaşmak, herşeyden önce niteliği, kaliteyi ve kriterleri daha da sağlamlaştırmayı zorunlu kılar. Başta sınıf olmak üzere, geniş emekçi yığınları etkilemeye ve yönlendirmeye yönelik profesyonelce yürütülen ihtilalci bir politik faaliyet yaratmadan, sınıf hareketini militanlaştırmak ve öncü kuşağı kazanmak mümkün değildir.

\*

Komünistler açısından işçi hareketini militanlaştırmak ve bu görevle de bağlantılı olarak işçi hareketi ile Kürt ulusal direnişi

arasındaki yalıtıklığı giderebilmek, hala güncel ve stratejik önemi olan görevler olarak gündemdedir.

Devrimi ve sosyalizmi güncelleştirmek açısından bir dönüm noktası anlamına da gelen bu görevlerin başarılması, hiç kuşku yok ki yalnızca doğru bir stratejik kavrayışı değil, aynı zamanda doğru bir taktiksel tutumu ve bunu pratiğe döndürebilecek kararlılık ve yeteneğe sahip bir politik-örgütsel çabayı zorunlu kılar.

İşçi hareketi bir dizi üstünlük ve zaafı içiçe barındırmaktadır. Hareketin üstünlüğü, sürekli yükselen eylem çizgisinde, hareketin temel zayıflığı ise militan biçimlere dönüşme konusundaki tereddütte, az ya da çok militan biçimlere bürünebilen yerel hareketlerin ise yalnızlık içinde sönüp yenilmesinde ifadesini bulmaktadır.

İşçi hareketindeki bu temel zaaf, bugün aynı zamanda hareketin ilerlemesinin önündeki en temel engel haline dönüşmektedir. Artık reformizmin, sendika bürokrasisinin hareketi geriye çekme konusundaki başarısından çok, barışçıl bir mücadele geleneğine sahip olan sınıfın kendi hareketini militanlaştırmak konusundaki tereddüt ve ürkekliği, gittikçe daha belirleyici bir hale gelmektedir. Militanlaşmayan hareket ise doğal ve kaçınılmaz olarak geri örgütsel biçimlere mahkum olmaktadır. Öncü işçilerin rolünün tarihsel önem taşıdığı böylesi bir dönemde, "devrimci", "sosyalist" sıfatı ile tanımlanan öncü işçilerin kendilerini de etkileyen atalet ve ürkeklikten sıyrılarak öncülük görevlerini yerine getirebilmeleri kritik bir önem taşımaktadır.

İşçi hareketini militanlaştırmanın imkan ve öneminin arttığı önümüzdeki dönemde, bu nedenledir ki, bir yandan hareketin zaaflarına daha çok dikkat çekmemiz, öte yandan da hareketi militanlaştırmanın somut yol ve yöntemleri üzerinde daha çok yoğunlaşmamız gerekmektedir.

Sınıfın işten atılmalara karşı mücadeleye yöneldiği bugün, daha önce *Ekim*'de çeşitli vesilelerle belirtildiği gibi, sınıf hareketinin militanlaşma eğilimi ve olanakları da artmaktadır. Ne ki, işten atılmalara karşı gelişen ve genellikle fabrika işgallerine dönüşen eylemler, tek tek fabrikalarda sıkıştığı ve dolayısıyla eylem genelleşemediği ölçüde, sınıfın militanlaşma potansiyeli

de harekete dönüşmemektedir.

Tüm bu nedenlerle sınıf hareketini militanlaştırabilme görevi doğrultusunda, bir yandan sınıf içinde genel grev-genel direniş ajitasyonunu yoğunlaştırırken, diğer yandan da bir eylem sloganı olarak bölgesel direniş şiarını yaygınlaştırmak; bölgesel direniş açısından en elverişli bölgelere yönelik yoğun bir propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütmek ve öncü işçileri bölgesel direniş perspektifi ile çeşitli platformlarda biraraya getirebilmek, güncel bir görev olarak önemini korumaktadır.

**EKİM**

Ocak 1992

# Dengeyi devrim lehine çevirmek

Düzenin çeşitli siyasal manevraları, ona yalnızca kısa dönemli soluklanma imkanları sağlayabilmekte, ama iktisadi-siyasi-ideolojik tüm alanlardaki krizin derinleşerek sürmesini önleyememektedir. Yeni hükümetin "vaatler bombardımanı" da kitleler üzerindeki yanılsatıcı etkisini kısa bir sürede önemli ölçüde yitirmiş bulunmaktadır.

Kapitalist ekonominin kaynak sıkıntısının giderilememesi, enflasyonun düşmek bir yana %100'lere ulaşması, bütçe açıkları vb. daha henüz bugünden "umut hükümeti"ni yıpratın bir sürece dönüşmüş, hükümetin ekonomik işlerden sorumlu gözde bakanı Tansu Çiller'in "görevden uzaklaştırılması" söylentileri gündemin önemli maddeleri arasına yerleşmiştir. Düzen siyasal planda da aradığı "istikrarlı" ortamı sağlamaktan çok uzaktır. Kürt ulusal direnişi, işçi ve diğer emekçilerin sürekliliğini koruyan eylemleri, düzen cephesinde oluşan siyasal çatlaklar vb., düzenin sıkışıklığını

artıran unsurlar olarak etkinliğini sürdürmektedir.

İktisadi-siyasi alandaki bunalımın yanısıra ideolojik planda da belirgin bir bunalım içinde olan düzen, bu alanda doğan "boşluğu" emperyalist sistemin genel ideolojik argümanları haline gelen "demokratikleşme", "yeni dünya düzeni", "globalizm", "piyasa ekonomisi", "uluslararası entegrasyon" vb. ile takviye ederek doldurmaya çalışıyor.

Ne var ki düzenin içinde bulunduğu bunalım bu yöndeki manevraların da uzun ömürlü olmasını engellemekte ve yaratılan sis perdeleri kısa sürede dağılmaktadır. Nitekim son dönemlerde yeni hükümet aracılığıyla ve yoğun bir kampanya eşliğinde gündeme getirilen demokratikleşme manevrası da, taleplerine "acil çözüm" isteyen işçi sınıfının, emekçilerin ve Kürt emekçilerinin eylemliliğini dizginlemeye yetmemiştir.

Bugünlerde yoğun bir biçimde gündeme getirilen "Türk Cumhuriyetler" sorununun da bu çerçeve içinde düzen açısından iki önemli boyutu vardır. Türk burjuvazisi de kuşkusuz ki sınıf karakteri gereği "yayılmacı" eğilimler taşımaktadır. Onun için de bu cumhuriyetler her şeyden önce bir pazar alanıdır. Ne var ki, bugün Türk burjuvazisi "yoğun bir emperyalist rekabete" konu olan bu alanlarda önemli bir pay elde edebilecek iktisadi-siyasi güce sahip değildir. Üstlendiği misyon da bölgede ABD çıkarlarının daha etkili savunulmasını sağlamaktır. Nitekim içinde bulunduğu sorunları aşmak için "dış desteğe" duyulan ihtiyaç, Türk burjuvazisini her dönemden daha fazla ABD'ye köleliğe zorlamaktadır. Türk burjuvazisinin "yayılmacı" argümanları devreye sokması orta vadede bölgede daha etkin ve güçlü bir devlet olma isteğini yansıtmaktadır. Öte yandan bu argümanların yoğunlaştırılmasının diğer boyutu da yeni illüzyonlar yaratarak kitlelerin tepkilerini nötralize edebilmektir.

\*

İktisadi manevra açısı daralan burjuvazinin siyasal haklar alanında önemli tavizler veremeyeceği, kararlılık gösteren bir kitle hareketi karşısında ise yine tek bir yöntemi, terörü devreye

sokacağı yönündeki temel saptama, umulandan da kısa bir süre içerisinde doğrulanmış bulunuyor. Düzen 1402'liklerin haklarının iadesi gibi kendisi için önemli bir tehdit taşımayan konularda bazı adımlar atmasına karşın, kitlelerin en yakıcı iktisadi, demokratik talepleri karşısında suskun, daha da ötesi saldırgan bir tutum içerisinde. İktisadi-demokratik hakları için mücadele eden işçiler, memurlar, vb. son dönemde gerçekleştirdikleri hemen tüm eylemlerinde devletin kolluk güçlerinin saldırısıyla yüzyüze kalmaktadır. Demokratikleşme havarisi hükümet sendikal örgütlenme, grev hakkı vb. vaatlerini ise bir yıllık icraat programından çıkararak „geleceğe ertelemiş“ bulunuyor.

Öte yandan düzen, devrimci siyasal odakları ezmek ve işçi sınıfı ve Kürt emekçi halkını sindirmek doğrultusundaki politikasını, kontr-gerilla, ölüm timleri vb. aracılığıyla daha da pervasızca uygulamaktadır. Hergün devrimciler ve Kürt yurtseverleri sokakta, evlerinde düzenin resmi ya da yarı-resmi terör örgütleri tarafından katledilmekte, Kürdistan dağları bombalanmakta, İstanbul'un güvenliğini sağlamak adı altında, devlet, işçi hareketini ve devrimci hareketi sindirmek amacıyla bu kenti adeta kolluk güçleriyle kuşatmaya almaktadır.

Hiç kuşku yok ki, bütün çıkmazlarına karşın bugün düzen açısından en büyük şans işçi sınıfı hareketinin politik muhtevasının zayıflığı ve sınıf hareketiyle komünist hareketin birliğinin sağlanamamış olmasıdır.

Bu durum aynı zamanda hem işçi hareketi ile Kürt emekçi hareketinin mücadele düzeyi ve biçimleri arasındaki mesafeyi arttırmakta ve hem de iki hareket arasındaki yalıtıklığın sürmesinin temel nedeni olmaktadır. Düzenin bütün manevraları ise bu iki hareket arasındaki yalıtıklığı arttırmak ya da en azından korumak amacı üzerinde şekillenmektedir. Son dönemde daha da boyutlandırılan şovenist kampanyanın en temel amacı da her iki hareketin birleşmesini önlemek ve öte yandan işçi sınıfını da milliyet çekişmeleri temelinde kendi içinde ayrıştırmaktır. Düzen ancak devrimin güçlerini atomize edebildiği ölçüde devrimci yükselişi sınırlayıp geriletebileceğinin farkındadır ve bütün temel siyasal açılımlarında bu amacı gözetmektedir.

İki hareket arasındaki yalıtıklığın giderilememesinin devrim cephesi açısından ikinci önemli sonucu; işçi hareketi ile birleşme imkanı elde edemeyen Kürt ulusal hareketinde, Kürt üst sınıflarıyla ittifak eğilimini güçlendirmesidir.

\*

Düzenin artan sıkışmışlığı, Kürt emekçilerinin ulusal talepler etrafında yürüttüğü mücadelenin yaygınlığını ve yoğunluğunu arttırarak sürmesi ve öte yandan işçi hareketinin politikleşme düzeyinin geriliği, komünist ve devrimci hareketin gündem belirleyebilen politik bir özne konumundan uzaklığı... Türkiye'deki siyasal tabloyu belirleyen bu unsurlarda henüz belirleyici bir değişiklik sözkonusu değildir.

Olayların hızına ve gündeme müdahale edebilen bir siyasal faaliyet yaratılamadığı, işçi hareketi ile Kürt emekçi hareketi arasındaki yalıtıklık sürdüğü ölçüde, tek başına düzenin iktisadi-siyasi ve ideolojik planda yaşadığı kriz dengeyi devrim lehine değiştirmeye yetmemektedir.

\*

Bugün düzenin ezme ve sindirme politikasını boşa çıkarabilmek ve dengeyi devrim lehine değiştirebilmek için, işçi hareketi ile Kürt hareketi arasındaki yalıtıklığın aşılmasının taşıdığı önemi çok daha iyi kavramalı ve faaliyetlerimizin her düzeyinde bu gerçeği gözetmeliyiz.

Bu görevi gerçekleştirebilmek hiç şüphe yok ki, en başta "Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı", dolayısıyla işçi sınıfının üzerindeki şovenist etkilerin kırılması doğrultusunda yoğunlaştırılmış bir propaganda ve ajitasyon faaliyetini zorunlu kılmaktadır.

Ne var ki bu görev, sözkonusu stratejik ve ilkesel tutumun genel propagandası ile sınırlı bir siyasal çaba ile başarılamaz. Aynı zamanda her somut durumdan işçi hareketiyle Kürt hareketinin ortak çıkarlarını vurgulamak için yararlanabilmek,

hareketin ortaya çıkardığı ortak siyasi talepleri her adımda formüle edebilmek gerekir.

Son dönemlerde gerçekleşen işçi, memur eylemlerine devletin doğrudan polis müdahalesiyle karşılık vermesi, İstanbul'un özellikle de işçi eylemlerine karşı bir polis yığmağı haline getirilmesi vb. işçi sınıfında devlet terörüne karşı bir tepkinin yoğunlaşmasını da sağlayacaktır.

İşçi hareketinin devlet terörüne yönelik bir mücadele perspektifine kavuşması Kürt emekçi hareketiyle işçi hareketi arasında bir "gündem ortaklığı" sağlayacak ve iki hareketin ortak çıkar birliğinin bilince çıkmasını kolaylaştıracaktır, öte yandan devletin devrimci hareketi terörle ezme politikasının boşa çıkarılma imkanlarını arttıracaktır.

Sınıf içinde devlet terörünün teşhirinin yoğunlaştırılması, sınıf hareketini devlet terörünü de hedefleyen bir muhteva kazanmasına yönelik siyasal propaganda ve ajitasyon güncel bir görev olarak önümüzdedir.

**EKİM**  
Şubat 1992

# Görüntü ve gerçek

Türk burjuvazisi fazlasıyla zayıf, bu zayıflığın tarihsel bilinciyle fazlasıyla güvensiz bir sınıftır. İlerici ve devrimci muhalefet hareketlerine karşı her dönemki aşırı tahammülsüzlüğünün, gerici, baskıcı ve kandökücü çizgisinin, uluslararası ilişkilerdeki kişiliksizliğinin, her dönemin en güçlü emperyalist odaklarına köpekçe bir bağımlılığın gerisinde, hep bu güçsüzlük ve güvensizlik duygusu ve bilinci vardır. Onun özellikle bütün bir ikinci emperyalist savaş sonrası dönem dış politikası, tarihsel temellere dayalı bu iç zayıflığını, emperyalist ilişkiler içinde üstlendiği görevlerle bir ölçüde telafi etmek çizgisine oturur.

Bu bağımlılık ve uşaklık çizgisi, politika ve diplomasının ikiyüzlü "incelikler"le örülü dilinde bile ancak "bekçi", "jandarma", "köprü" gibi, bu uşaklığı açığa vuran kaba deyimlerde ifade bulabilmektedir. Türk burjuvazisi son kırk yıldır NATO'nun Güney kanadı bekçisiydi. Kuzeyde Sovyetler Birliği'ne karşı, Güneyde Ortadoğu petrolü için. Sovyetler Birliği emperyalist dünya için bir rakip olmaktan çıkınca, emperyalizmin çıkarları doğ-

rultusunda Ortadoğu'ya bekçilik ve "İslam alemine köprülük" rolünü önplana çıkardı. Bu rolü onun için CİA uzmanları formüle ve propaganda ettiler. Körfez krizi esnasında ABD emperyalizmine uşaklık çizgisinde her türlü sınır aşıldı. Sonuç, "bekçi"ye bekçi köpekliği muamelesi oldu; "masa"da taraf olmayı umuyordu, Ortadoğu Barış Görüşmeleri'nden hiç değilse birine bir evsahipliği bile elde edemedi. Toplumda yaratılmak istenen Ortadoğu'nun en güçlü ve itibarlı devleti imajı, içi boş bir balon olmaktan öteye gidemedi.

Sovyetler Birliği'nin kapitalist sistemle bütünleşmesini birliğin iç çözülmesi ve dağılması izleyince, Türk burjuvazisi bu kez, emperyalist Batı ile Asya'nın Türki cumhuriyetleri arasında „köprü" olmak isteğini gürültülü bir kampanyayla ilan etti. Bu doğrultuda emperyalist dünyadan, tabi öncelikle ABD'den destek ve teşvik gördü. Balkanlarda Yugoslavya'nın çözülüşü kesinleştiğinden, dışta emperyalist çevrelere "köprü" olmak (taşeronluk!) diye sunulan şey, içte yığınlara Balkanlardan Orta Avrupa'ya „200 milyonluk Türk camiasına liderlik“ olarak yutturulmak istendi. Körfez krizi sırasında dünya politikasının ve Ortadoğu'nun sözde „en güçlü“ ülkelerinden biri olan kapitalist Türkiye, bu kez de, Balkanlardan başlayarak Kafkaslar üzerinden Orta Asya'ya açılan geniş bir bölgenin "lider ülkesi", Japonya'sı olmaya adaydı güya. Sermaye basını bu propagandada ölçüyü öylesine kaçırdı ki, eski Sovyet cumhuriyetlerinde yeni pazarlar ve etki alanları kapmak üzerine ABD ile Almanya arasında kızışan rekabetin Türkiye'ye yan etkileri, Almanya bir "rakip" olarak bizi çekemiyor tafasına varındı.

Osmanlı'nın yüzyılları bulan emperyalist yayılnacı geleneğinin dolaysız tarihsel mirasçısı durumundaki Türk burjuvazisinin yayılnacı hevesleri fazlasıyla güçlüdür. Doğu Bloku'nun çöküşü ve Sovyetler Birliği'nin dağılışıyla ortaya çıkan olanaklardan kırıntılar kapmak isteğinin bu hevesleri hiç bir dönemle kıyaslanmayacak ölçüde güçlendirdiği de tartışmasızdır. Bütün sorun, bu güçlü hevesleri gerçekleştirme gücüne sahip olup olmadığıdır. Hayaller ile gerçekler ilişkisidir. Türkiye solunda "emperyalist Türkiye" üzerine teorik "açılımlar"ın hız kazandığı bir evrede,

Türk burjuvazisinin emperyalist emelleri katı gerçekler karşısında hız kesti. "Orta Asya seferi"nden bugüne dek dişe dokunur hiç bir sonuç çıkarabilmiş değil. Sermaye basınının yığınları hedef alan manşetleri hala "liderlik" havası çalırken, yorum köşelerinde hayal kırıklıkları gitgide daha çok dile getiriliyor.

Ermenilere karşı çirkin bir şoven kampanya vesilesi haline getirilen Karabağ olayları, bu arada "Türklük alemi"nin sözde liderinin gerçek çapını da açığa çıkardı. Türk burjuvazisinin, ABD emperyalizmine rağmen kılını kıpırdatmayacağını ortaya koyan bu olay, Türki cumhuriyetler üzerine uydurulan efsanelere de büyük bir darbe oldu. 50 milyar dolarlık bir dış borcun kendisine bir dış politika yuları olmaya yettiğini (Demirel) itiraf eden bir burjuvazinin, dişe diş bir emperyalist rekabet alanında yapabileceklerinin sınırı, ABD emperyalizminin bölgeye ilişkin çıkar ve politikalarının gerekleriyle çizilidir. Bölgesel çapta bile olsa emperyalist liderliğe soyunmak, iktisadi güç ve siyasal kudret gerektirir. Türk burjuvazisi ise eldeki Kürdistan'ı elde tutmak için bile, emperyalist eşikler aşındırıyor. Kürt halkının karşı konulmaz boyutlar kazanan özgürlük mücadelesinin önünü almak için ABD'den İran'a çalmadık kapı bırakmıyor.

Türkiye solunun belli kesimlerinin gözden kaçırdığı, Türk burjuvazisinin emperyalist dış politika açılımlarına eşlik eden gürültülü ideolojik kampanyanın siyasal anlamıdır. İçte sıkışan, yığınlar üzerindeki etkisi sarsılan, Kürt özgürlük mücadelesi karşısında çaresizleşen burjuvazi, yüksek sesle kendine güven aşılamanın ötesinde, bu kampanyayla asıl olarak yığınların bilincini hedef alıyor. Açlığa mahkum edilen işçiler ve emekçiler, "güçlü Türkiye", "lider Türkiye" palavralarıyla doyurulmaya çalışılıyor. Bu, özellikle Özal'la birlikte sürekli kullanılan bir propaganda motifidir. Dikkatler iç sorunlardan dış sorunlara, Türkiye'nin katı gerçeklerinden Orta Asya'ya ilişkin hayallere kaydırılıyor. İç sorunları geniş uluslararası olanaklarla çözmek fırsatı doğduğu havası yaratılmak isteniyor. Türki cumhuriyetler efsanesi, ırkçılık, turancılık, islamcılık gibi gerici ve faşist ideolojik temalara meşruluk kazandırmak, böylece yığınları şoven ve yayılmacı hayallerle sersemletmek için kullanılıyor.

Bu durumda devrimcilerin görevi, „Emperyalist Türkiye“ üzerine sözde teorik açılımlarla burjuvazinin tüm propaganda olanaklarıyla özel bir çaba göstererek şişirdiği balona hava üfleme değil, onun gerçek çapını, tarihsel güçsüzlüğünü, güncel açmazlarını, çaresizliğini yığınlar nezdinde açığa çıkarmak olmalıdır. Dikkatleri dış sorunlardan iç sorunlara, Orta Asya'ya dair hayallerden Ön Asya'nın katı gerçeklerine çekmek olmalıdır.

Burjuvazi dış açılımlarına eşlik eden propagandayla nefes almak istiyor. Zira iç olaylar onu nefessiz bırakıyor. Güçsüzlük ve güvensizlik duygusu, Türk burjuvazisinin bugünkü gerçek ruhhalidir. Karabağ olayları sırasında ABD'den arabuluculuk dilenmeyi büyük bir diplomatik başarı ve "güçlü Türkiye"ye bir kanıt olarak sunmak gülünçlüğü bile, bu gerçek ruh halini ele vermeye yetiyor. Bunu yığınlar nezdinde açığa çıkarmak, aldatıcı hayalleri dağıtacak, yayılcılığa dayalı şoven propagandanın etkisini kıracak, tarihsel ömrünü çoktan doldurmuş Türk burjuvazisini tarihe gömme mücadelesini kolaylaştıracaktır.

Son Karabağ olayları, Türk burjuvazisi tarafından, kardeş Ermeni halkına karşı yeni düşmanlık tohumları ekmek için bir fırsat olarak değerlendirildi. Dışa karşı kuyruğu kısık duran burjuvazi, devrim cephesinin zayıflığından da yararlanarak bu kampanyayı içe dönük ve yığınları hedef alarak yürüttü. Bir ölçüde başarılı da oldu. Asıl kazançlı çıkan ise, burjuvazinin Türki cumhuriyetler politikasında turancı-faşist ideolojisi ve emelleri için beklenmedik genişlikte olanaklara kavuşan faşist-şeriatçı hareket oldu. Türkeş'in faşist hareketi bundan böyle bu tür olayları, güçlerini toplamak, militanlaştırmak ve resmi politikalar paralelinde meşrulaştırmak için bir olanak olarak kullanacaktır.

\* \* \*

Karabağ olayları, aynı zamanda, Kürt sorunuyla başı dertte olduğu sürece, Türk burjuvazisinin dışta maceraya atılma olanaklarının sınırlılığını da açığa çıkardı. Tarihi hem Ermenilere hem Kürtlere soykırım uygulamakla lekeli olan ve ilerici insanlık nezdinde mahkum bulunan Türk burjuvazisi, Kürtlere karşı vahşi

ve kirli bir savaş yrtyrkn, kendini bir de „Ermeni sorunu“ ile yüzyüze brakmaktan özenle kaçınmaktadır. Kürt halkının görkemli özgürlük mücadelesi, Türk burjuvazisinin maceracı yayılmacı hevesleri önünde güçlü bir barikat oluşturmaktadır.

Öte yandan Orta Asya seferine ve Karabağ olaylarına eşlik eden şven kampanyanın yarattığı birikimi, Kürt düşmanlığı doğrultusunda kullanmak Türk burjuvazisinin kirli hesap ve uygulamalarından birisi olmaktadır.

Kürt zgrlk mücadelesi bugün yeni sıçramalar yapmanın eşiğindedir. Bugüne kadar gerilla savaşıyla siyasal kitle direnişinin bir bileşkesi olarak gelişen hareket, şimdilerde yığınları silahlı direnişe çekerek gerilladan ordulaşmaya geçişi zorluyor.

Smrgci burjuvazinin ise soruna ilişkin açmazı derinleşiyor. Hükümet değişikliğinin yarattığı iğreti siyasal olanaklar çoktan tükendi. "Halka şefkat" demagojisi bir kaç haftada iflas etti. Geriye bir kez daha uygulama alanı sürekli genişleyen ve kirli savaşın yeni uygulamaları ile birleşen kaba şiddet yöntemleri kaldı.

Smrgci burjuvazi, bu yöntemlerin, bugüne kadarki uygulanma biçimi ve alanıyla bir sonuç yaratmadığını, hareketin hızını kesmek bir yana onu daha da alevlendirdiğini gördükçe umutsuzluğa kapılmakta, bu ise onu, Kürt halkını hedef alan bazı yeni caniyane planlara yöneltmiş bulunmaktadır. Bunun hazırlıkları, bu doğrultudaki bir girişimi meşrulaştıracak bir propaganda eşliğinde aylardır sürdürülmektedir. Hava kuvvetlerinin geniş çaplı bir katılımıyla yürütülecek toplu bir hareketle özgürlük mücadelesine etkili bir darbe vuracağını uman smrgciler, bu çapta bir hareket için uygun bir siyasal ortam elde etmeye çalışmaktadırlar.

Kürt zgrlk mücadelesinin öncüsü PKK, smrgci devletin bu hazırlığı gözüpek bir kararla cepheden karşılamak tutumu ve hazırlığı içindedir. Smrgcilerin yığınları yıldırarak kendisini ezmeyi amaçlayan planını boşa çıkarmak için, bu tür bir girişime karşı Kürt halk kitlelerini silahlı direnişe çağırmış bulunmaktadır. Bu kararlılık ve inisiyatif smrgci burjuvaziye ya planlarını erteleme, ya da kendisine siyasal ve askeri bakımdan pahalıya malolacak. Kürt halkıyla tüm köprüleri atmakla sonuçlanacak bir maceraya girişme ikilemiyle yüzyüze bırakmış bulunmaktadır.

PKK'nın gösterdiği kararlılığın ve yaptığı hazırlığın bu yönünü görmemek, onu zamansız ayaklanma girişimi gibi çarpıtılmış zeminlerden eleştirmeye kalkmak, korkaklık ve gericiliktir.

Türk burjuvazisi Kürt özgürlük mücadelesine karşı başta ABD olmak üzere emperyalist çevrelerden bugün daha çok destek alabilmektedir. Bu desteği kolaylaştıran ve genişleten, mücadelenin devrimci bir önderlik altında gitgide daha sıkı kenetlenmesidir. Bu desteği Güney'den KDP ihaneti tamamlıyor.

Kürt özgürlük hareketi ise, yeni bir evreye sıçramanın eşiğinde, Türkiye devrimci hareketinin bugünkü zayıflığı ile, işçi ve emekçi hareketinin süregiden geriliğinin yarattığı boşluğun sıkıntısını gitgide daha derinden hissedecektir.

\* \* \*

Tek tek bazı direnişler dışında, işçi hareketi bir süredir durağanlık içindedir. İşçi sınıfı toplumdaki ciddi politik gelişmeler karşısında tepki gösterecek bir politik ilgi, duyarlılık ve bilinçten hala uzaktır. Politik gelişmeler bir yana, haftalar süren sarsıcı direnişleriyle tüm sınıf kitlesinin büyük sempatisini kazanan Zonguldak madencilerinin 300 sınıf kardeşini kaybetmesine karşı, üstelik olay işletme yönetiminin kaba ihmallerinin sonucunda gerçekleşen toplu bir cinayet niteliği taşımasına rağmen, işçi sınıfı saflarında sözüedilir bir tepki ortaya çıkamamıştır.

Bu açık bir zayıflık göstergesi olmakla birlikte, karamsar sonuçların bir nedeni olarak algılanması bir dargörürlük örneği olacaktır. Sermaye düzeninin iktisadi ve politik açmazları hafiflemek bir yana gitgide ağırlaşıyor. İzlenen politikalar yığınlar için yaşam koşullarını hergün bir öncekinden daha çekilmez hale getiriyor. Yeni hükümete bağlanan umutlarla birlikte bunun sersemletici etkileri de gitgide dağılıyor.

Komünistler ve devrimciler kendi çabalarını yoğunlaştırmalı, hazırlıklarını pekiştirmelidirler. Bu toplumun derinlerindeki gerilimler gözetildiğinde yeni bir hareketliliğin ne zaman patlak vereceği hiç belli olmaz. Şimdiden gösterilecek çaba ve hazırlıklar ne kadar tam, etkili ve sistematik olursa, her an ortaya çıkabilecek

yeni bir hareketlilikle kucaklaşmak için de olanaklar o ölçüde geniş olacaktır.

Biz coğrafyasının bir bölümünde sürekli bir devrimci durum ve devrim yaşanan bir toplumun komünistleri ve devrimcileriyiz. Bu sorunlara, olanaklara ve sorumluluklara bu gözle bakabilmeliyiz. Tüm komünistler ve devrimciler Kürdistan'da şu günlerde yaşanacak muhtemel gelişmelere çok özel bir dikkat ve hassasiyetle yaklaşmalıdırlar. Sömürgeci burjuvazinin Kürt halkına karşı hazırladığı toplu kırım hareketini uygulama girişimine karşı olağanüstü bir seferberlik, tüm devrimci güçlerin önünde olağanüstü önemde bir sorumluluk olarak durmaktadır. Bu sorumluluk, büyük kentlerin emekçi kitlelerini Kürt halkını destek için harekete geçirmekten, Kürt özgürlük mücadelesinin saflarında silahlı savaşta bizzat yer almaya kadar geniş bir alana yayılmaktadır.

\* \* \*

Türkiye devrimci hareketi, bugün, Türkiye'nin devrimci olanakları ve Kürdistan'daki devrimci süreçle bir paradoks oluşturacak ölçüde bir zayıflık içindedir. Kendi geçmişinden ve dünya komünist hareketinin tarihsel geçmişinden gelen yükler altında ezilmekte, bunalmakta, güçlenmek yerine sürekli bir kan kaybı yaşamaktadır.

Geçmişi anlamak ve hesaplaşarak onu aşmak gücü ve yeteneği gösterilemediği sürece, bugünkü kan kaybını durdurmak olanaklı değildir.

Oysa bunun yerine tutulan yol işin kolayına kaçmak olmaktadır. Gündelik çarelerle çıkış aranmaktadır. Bu bir çıkış yaratmadığı gibi, tasfiye sürecini hızlandırmaktadır. İçinde bulunduğumuz dönemde bunun en iyi örneği legal parti etrafında yürütülen karmakarışık tartışmalardır. 20 Ekim seçimleri sonrasında bir anda bir çok çevrede legal parti sorununa yoğunlaşan ilgi, giderek bir tasfiyeci cereyana dönüşmüştür. 15-20 yıldır ihtilalci sınıf partisi sorununun hep kenarında dolaşanlar, bunu hala da çözemedikleri bugünkü koşullarda, tüm ilgi, dikkat ve çabalarını bu en acil ve belirleyici göreve yönelteceklerine, legal bir partinin yararlarını

saymakta yarışıyorlar.

Bu ilginin 20 Ekim sonrasında aniden yoğunlaşmasının gerisinde Kürt devrimci hareketinin seçim başarısı ile Sosyalist Parti'nin seçim etkinlikleri var. Birincisinin başarısına şaşmak için bir neden yok. Zira arkasında koca bir devrim ve bu devrimin başında ihtilalci bir parti var. Seçim başarısı bu devrimci gelişmenin olağan bir „yan ürünü“dür. Kürt devrimci hareketi elde ettiği başarıyı legal partiye değil, ihtilalci partiye borçludur. Legal parti ihtilalci partinin başarısını seçim platformunda devşiren bir araç işlevi görmüştür, o kadar. Sosyalist Parti ise, reformist ideolojik-politik platformuyla ve mirasıyla tümüyle uyumlu olarak, tamamen legal zemin üzerinde duran, tüm siyasal varlığını bu alana ipotek etmiş bulunan bir partidir. Reformist stratejiye dayalı bu tutum ve perspektifin, kısa dönemli bir dizi avantajı kullanma başarısı göstermesinde anlaşılması güç hiç bir yan yoktur. Bunu anlayamayan devrimci değildir.

Devrimci perspektifi olmayanların ya da bunu şimdilerde yitirmiş olanların legal parti halkasına yapışmaları için doğasına uygundur. Ya devrimci olmak iddiasındakilere ne demeli? Bugünün Türkiye'sinde en acil ihtiyaç, ihtilalci ideolojik-politik perspektiflere dayalı bir ihtilalci örgütlenmedir. Bugün solda çok şey vardır, fakat adına yaraşır bir ihtilalci sınıf örgütü yoktur. Bunun gereklerinin karşılanmadığı bir durumda, "meşruluk kazanma", "açık politika" imkanlarını değerlendirme adına girilmiş legal parti faaliyetleri, işin doğası gereği tasfiyeci bir işlev görmekten öteye gidemeyecektir.

Solun iddiasızlaştığı, ideolojik kimlik bunalımının güç kaybıyla elele gittiği koşullarda, legal parti, tümünden tasfiye olmanın kestirme alanı ve yöntemidir.

Komünistler zoru seçmişlerdir ve onda ısrar edeceklerdir. Komünistler bugün zoru seçmenin kendilerini yarının kolaylıklarına hazırlayacağını bilinciyle hareket etmektedirler. Bugün herkesin aşırı ve abartılı bir hayranlıktan üzerine düşünmek ve anlamak yeteneğini yitirdiği Kürt devrimci hareketinin gözden kaçırılmaması gereken önemli deneyimlerinden biri de budur.

Bugün en acil sorun hiç de kitleler nezdinde "meşruiyet

kazanma“ değil, fakat sağlam bir ideolojik ve örgütsel kimlik edinmedir. Bu halkadan tutulmadıkça, devrimci bir temel üzerinde ilkinii kazanmak olanağı da tümnden yitirilmiş olacaktır.

**EKİM**

**Mart 1992**

# Kürt hareketi yol ayrımında

## Perspektif ve sorumluluk

Bugünün burjuva siyaset sahnesi çok partili fakat tek programlıdır. Tüm burjuva siyasal partiler her zaman için kapitalist düzenin temel çıkarları üzerinde birleşirler. Fakat bugünün Türkiye'sinde sözkonusu olan, bu genel olgudan farklı, kendine özgü bir durumdur. Burjuva siyasal partiler, şu içinde bulunduğumuz evrede, yalnızca düzenin temel çıkarları üzerinde değil, fakat taktik ihtiyaçları ve buna uygun düşen politikalar demeti üzerinde de hemfikirdirler. Üslup ve uygulama yöntemine ilişkin olarak aralarında hala ufak tefek farklılıklar olmakla birlikte, izledikleri politikalar temelde aynıdır.

Düşünün ki, „ortanın sağ“ DYP ile „ortanın solu“ SHP, partiler arası sıradan çıkar çekişmeleri dışında, temel iç ve dış politikalar üzerinde şu an için son derece uyumlu bir koalisyon hükümeti oluşturmaktalar. "Anamuhalefet partisi" ANAP da hükümet

politikalarıyla hemfikir, göstermelik çıkışları "ana-muhalefet" olmanın kanıksanmış gereklerindendir. Türkeş'in faşist partisi (MÇP) ise hükümetle açıkça bir işbirliği içindedir, temel meselelerde hükümete sürekli destek vermektedir. Belki bir tek Refah Partisi, kendine özgü konumuyla ve yalnızca bazı sorunlarda, bu genel uyumun bir ölçüde dışına taşabilmektedir.

Düzen cephesinin yalnızca temel sorunlarda değil aynı zamanda taktik politikadaki bu açık tekleşmesi, 20 Ekim seçimleri sırasında net bir biçimde görülmüştü; yeni hükümetin icraat dönemi bunu ayrıca göstermektedir.

Bu olgu, bugün, uygulamada burjuvazi için önemli bir kolaylığı ve rahatlığı ifade etmekle birlikte, gerçekte düzenin sıkışıklığını anlatır. Düzen, iç alternatifi olmayan, bir tek programı ifade eden, iç ve dış politikalar demeti içine sıkışmıştır. Sosyal-demokrasinin kendine özgü kimliğinin silikleşmesi, Demirel'in basit bir eklentisine dönüşmesi, SHP'nin sürekli bir biçimde erimesi, DSP'nin MÇP'leşmesi, neticede düzenin biçimsel bir "sol kanat"tan bile yoksun kalması, bu aynı sıkışmışlığın bir ifadesidir. Sermaye düzeninin açmazları tüm partileri aynı programda eşitlemiştir.

Yine de, hemen tüm burjuva partilerinin iç ve dış politikasının bugünkü sorunları etrafındaki bu mütabakatı, şu içinde bulunduğumuz evrede, Türk burjuvazisinin önemli avantajlarından biridir. Ordu, MİT, polis, parlamento, partiler, TRT, TV şirketleri, basın, tümü birarada düzen partisini oluşturan tüm bu sermaye kurumları, şu gün için uyumlu bir çalışma içindedirler.

Öte yandan, burjuva politika sahnesindeki bu bütünleşme, düzenin özellikle biçimsel bir sol iç alternatiften yoksun kalması, orta ve uzun vadede kendisi için ciddi bir risktir. Bu riskin kısa dönemli olarak sonuçlarını göstermemesi, tümüyle devrim cephesindeki zayıflık ve dağınıklığın bir sonucudur. Devrimci hareket bugün gerçekten güçsüz, örgütsüz ve dağınıktır. Son derece elverişli olan objektif koşulları ve olanakları değerlendirememesi, bundan dolayıdır.

Oysa kendi cephesindeki olanakları değerlendirmeyi başara-bilen Kürt devrimci hareketinin, düzen cephesindeki tüm uyumlu politika ve tedbirlere rağmen, burjuvazi için ortaya çıkardığı önü alınmaz sorunlar ortadadır. Daha da önemlisi, Kürt devrimci hare- keti kendi cephesinden başarılı bir devrimci inisiyatif gösterdiği içindir ki, sermaye partilerinin Kürt sorununda tek politikada aynileşmesi, sömürgeci rejimi Kürdistan'da siyasal bakımdan tecrit etmiştir. Yani Türk burjuvazisi için, Türkiye'de henüz bir orta vade riskini oluşturan durum, Kürdistan'da bugün gerçekleşmiş bir olgudur.

Bu başarıdan dolayıdır ki, Kürt devrimci ulusal hareketi, bu- gün için Türk burjuvazisinin karşı karşıya bulunduğu en önemli sorundur.

Bununla birlikte, bu hareket, kendi olanaklarıyla ulaşmış bulunduğu mevcut düzeyi aşmakta bugün artık zorlanır hale gelmiş- tir. Bu yılın Newroz olayları bunu göstermektedir. PKK aylar boyu yeni bir sıçramadan söz etmiş, yazık ki bunu gerçekleştire- memiştir. Bundan da önemlisi, olayların belirginleştirdiği gerçek- ler, bunu gerçekleştirmenin bugün için yeterli koşulları olmadı- ğını da ortaya koymaktadır.

Hareketin kendini aşmada zorlandığı bir evrede, gitgide daha çok sözü edilmeye başlanan "siyasal çözüm", siyasal meşruluk kazanma amacını da içerse bile, gerçekte Kürdistan'daki devrim- ci birikim için çok önemli ve tehlikeli bir riskin ifadesidir. Zira "siyasal çözüm"ün muhatabı Türk burjuvazisidir. Onunla ilişkiler içinde aranacak bir "çözüm", ancak kısmi ve "düzen içi" olabilecektir. Bu, aynı zamanda, Kürt sorunu ile Türkiye devriminin kaderini birbirinden koparmak anlamına gelecektir.

Kürt sorunu kendi sınırları içine sıkışıp kaldıkça, Türkiye'nin metropollerinde Kürdistan'daki mücadele için yeni olanaklar ve ufuklar açacak bir devrimci sınıf hareketi gelişemediği sürece, Kürt devrimci ulusal hareketi her zaman için bu akibete uğrama riski ile yüzyüzedir.

Bugüne kadar devrimci bir temel üzerinde gelişen Kürt ulusal hareketinin, bugün artık önemli bir dönüm noktasına geldiğinin ciddi belirtileri vardır. Bu, hareketin ulaştığı bugünkü gelişme

aşamasında, objektif bir durum olarak çıkmaktadır ortaya. Bu yol ayrımında, ya kaderini Türkiye devriminin kaderiyle daha sıkı perçinleyerek köklü ve kalıcı bir çözüm için devrimci bir mecrada derinleşmek, ya da "siyasal çözüm" adı altında düzen içi bir kısmi çözümle reformcu bir mecraya girmek alternatifleri vardır.

EKİM I. Genel Konferansı'nın Kürt sorununa ilişkin değerlendirme ve karar metninde, şu değerlendirmeye de yer verilmektedir:

*"Kendi mecrasında gelişen devrimci ulusal hareket, kendi özgücüyle sorunu çözüm gündemine sokmuş bulunuyor. Ama çözüm gündemine girmek ile çözüme kavuşmak arasında her zaman önemli bir mesafe vardır. Onlarca yıldır kendini çözüm gündemine sokmuş bulunan, fakat hala çözülemediği gibi, bugün trajik bir biçimde emperyalist politikaların etki alanı haline gelen Güney Kürdistan'daki hareketin deneyimi de bunu kanıtlar. Türkiye Kürdistanı'nda sorunun kendi öz devrimci birikimiyle çözüm gündemine girmiş olması, onun kendi sınırları içinde bir çözümünün son derece güç olduğunu, asıl çözümün sömürgeci Türk burjuvazisini bir sınıf olarak tasfiyeden geçtiğini de, gitgide daha açık gösterecektir."*

"Siyasal çözüm" ve bu çerçevede federasyon tartışması, basit bir siyasal manevradan ibaret değilse eğer, Kürt sorununun "kendi sınırları içinde çözümünün son derece güç olduğu"nun bir itirafıdır yalnızca. Bu, ancak Türk burjuvazisinin sınıf olarak tasfiyesiyle ulaşılacak köklü ve kalıcı bir çözümünden, düzen içi kısmi ve iğreti bir çözüme eğilim göstermek anlamına gelir.

Fakat tersinden olarak, Kürt sorunu, bugün artık, gerçek ve kalıcı bir çözümün "sömürgeci Türk burjuvazisini bir sınıf olarak tasfiyeden geçtiğini", çok daha açık gösterir bir aşamaya ulaşmıştır. Ne var ki, bu tür bir çözümün önünü açmaya ulusal hareketin kendi toplumsal-siyasal olanakları yetmez. Böyle bir çözümün öncülüğünü kendi başına devrimci bir ulusal hareket değil, onu da kucaklayıp yedekleyecek yetenekte devrimci proleter bir sınıf hareketi açabilir.

Bugün Türkiye'de böyle bir devrimci siyasal sınıf hareketinin yokluğu, Kürt devrimci ulusal hareketinin açmazını derinleştirmektedir. Komünistler, devrimci ulusal hareketin gelecekteki

seyrinin, işlerin Türkiye'nin metropollerinde nasıl seyredeceğine sıkı sıkıya bağlı olduğunu bugüne kadar bir çok vesileyle yinelediler. Eğer devrimci bir işçi hareketi gelişmezse, burjuvazinin karşısına öncü devrimci bir kuvvet olarak dikilmeyi başaramazsa, bu çerçevede, devrimci ulusal harekete dolaylı ve dolaysız yeterli desteği sunamazsa, böyle bir durumda, devrimci ulusal hareket, ihtiyacı olan desteği Kürt mülk sahibi sınıflarla uzlaşarak elde etmeye çalışacak, bu ise onu Kürt mülk sahibi sınıfları üzerinden Türk burjuvazisiyle uzlaşmaya itecektir, dediler.

Olayların bugün hala karmaşık ve çelişik akan seyri, bu arada, yukarıda tanımladığımız kaygıları doğrular belirtiler de taşımaktadır. Bu belirtiler son Newroz olayları sonrasında özellikle farke dlebilmektedir.

Kürt devrimci ulusal hareketinin yalnızlıktan doğan açmazlarını gitgide daha iyi anlayan Türk burjuvazisi de, hareketi ezmek için gösterdiği tüm çabalara rağmen, aynı zamanda, onu bir uzlaşma çizgisinde ehlileştiribilmenin olanaklarını da gitgide daha çok yoklamaktadır. Emperyalist çevreler de Türk burjuvazisine bunu telkin etmektedirler.

Eğer ulusal hareketin ideolojik konumu, toplumsal-siyasal karakteri ve dolayısıyla devrimciliğinin tarihsel sınırları konusunda bir hayal taşınmıyorsa, bugüne kadar onun, kendi konumundan yapabileceklerinin azamisini yaptığına da kuşku duymamak gerekir.

Bundan ötesi onun değil, fakat bir bütün olarak Türkiyeli komünistlerin ve devrimcilerin tarihsel sorumluluğudur. Devrimci ulusal hareketin tarihsel ve toplumsal-siyasal sınırlılığını ortaya koymak, zaaflarını ve tutarsızlıklarını sürekli bir biçimde eleştirmek tartışma götürmez bir hak ve görev olmakla birlikte, bu noktadan öteye, onun gösterebileceği tutarsızlıklara ne şaşmak, ne öfkelenmek gerekir. Bu, sürecin tutarlı bir doğrultuda seyretmesini ondan beklemek olur. Böyle beklentileri olanlar, kendi konumları ve misyonları, bundan kaynaklanan iddiaları konusunda büyük bir tutarsızlık içindedirler; ve dahası, ulusal hareketin kimliğine, bu kimliğin olanaklarına ilişkin olarak, dayanaksız hayaller içindedirler

Komünistlerin kendi bağımsız tarihsel amaçları, bundan kaynaklanan görev ve sorumlulukları vardır. Bu görev ve sorumluluklar, şu veya bu özel sorundan bağımsız, bir geniş çerçeve oluştururlar. Kürt sorunundan kaynaklanan sorumluluklarına da ancak bu genel çerçeveden bakabilirler.

Türkiye'nin bugünkü tarihsel ortamının sunduğu geniş olanaklara rağmen, kendi devrimci siyasal sınıf hareketini geliştirmede henüz anlamlı sayılabilecek bir adım atmayı başaramamış olmak, komünist hareketin en temel zaafını oluşturmaktadır. Komünist hareket, kendi temel zaafını gidermeden, kendi politikalarının toplumsal temeli ve taşıyıcı olarak işçi sınıfı içinde bir güç olmadan, kendi dışındaki zaafılara da hiç bir ciddi ve sonuç yaratıcı müdahalede bulunamaz. Bu Kürt sorunu sözkonusu olduğunda, özellikle geçerlidir.

Bugünün Türkiye'sinin sunduğu nesnel olanaklar karşısında, görev ve sorumluluk, genel olarak devrimci hareketin değil, fakat özellikle ve öncelikle komünistlerin omuzlarındadır. Ciddi bir toparlanmanın önünü ancak onlar açabilirler.

Tüm güç ve olanaklarıyla, düzen partisi karşısında devrim partisini oluşturan Türkiye devrimci hareketini, yaşamakta olduğu bugünkü kısırlığı ve çözümsüzlüğünden kurtarmak, ilerlemenin yolunu açmak da, bu görev ve sorumluluğun kapsamındadır. Nedir ki, tam da bunda başarılı olabilmek için, devrimci parti ve grupların bugün artık olağanlaşmış, kendileri de dahil herkes tarafından kanıksanır hale gelmiş sıradanlığından kurtulmak gerekir.

İdeolojik, politik, örgütsel, pratik tüm alanlarda, devrimci bir sınıf partisine doğru büyümeye götürecektir bir perspektif ve çaba içinde olmak bir zorunluluktur.

•Komünistler, kendi görev ve sorumluluklarına bunun bilinciyle yaklaşmak zorundadır.

**EKİM**

Nisan 1992

# "Demokratik" Pantürkizm

Türkiye emperyalist kapitalist rekabetin yoğunlaştığı Balkanlar, Kafkaslar, Ortadoğu şeridinin ortasında, bu bunalımlı bölgenin son derece merkezi bir yerindedir.

Yalnızca bölgede yoğunluk kazanan emperyalist rekabet değil, bununla birleşen bölgesel çatışmalar ve SSCB'nin dağılmasıyla bağımsızlaşma sürecine giren yeni cumhuriyetlerin yarattığı sorunlar, bölgedeki dengeleri sarsmakta, siyasal haritada değişimi zorlayan dinamikleri kuvvetlendirmektedir.

Değişen dünya dengeleri, kaynayan bölge, tarihinin en yoğun işçi hareketliliği, bölgedeki statükoyu da zorlayan devrimci Kürt ulusal hareketi vb... Türkiye yalnızca bunalımlı bir coğrafyada değil, yukarıdaki etkenler nedeniyle, o aynı zamanda siyasi-ideolojik alanlarda tam bir bunalım içindedir de.

Türk burjuvazisi statükoyu zorlayan tüm bu iç ve dış etkenlerin karşılıklı basıncıyla, bölgedeki statükoyu dağıtacak dinamik-

lerin güçlendiğini farketmekte, farketmediği ölçüde geleneksel statü-kocu, misak-ı millici, "pasif" politikayı terkedip saldırgan bir politikaya yönelmekte, bu yolla da değişen bölgesel dengelerde daha elverişli bir konum elde etmeye çalışmaktadır.

AET kapılarının açılmamasının ve SSCB'nin fiilen ve hukuken dağılmasının ardından, Türk burjuvazisi en güçlü emperyalist güç olarak değerlendirdiği ABD'ye daha da yakınlaşmış, Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu kuşağında, özellikle de son iki alanda ABD'nin askeri ve ticari köprüsü olmaya soyunmuştur. Bu doğrultuda bir "Doğu politikası" oluşturmıştır.

Türk burjuvazisinin Avrupa ile bütünleşme perspektifini askıya alarak dikkatini "Doğu" üzerinde yoğunlaştırması, Cumhuriyet döneminin klasik politikalarından önemli bir sapma olduğu gibi, zaten Kürt ulusal mücadelesi karşısında önemli yaralar almış, birleştirici gücünü yitirmiş bulunan Baııcı ve misak-ı millici Kemalist ideolojiyi de iyice işlevsizleştirmektedir. Burjuvazi, kemalist ideolojiden doğan boşluğu ise yönelimine uygun yeni ideolojik argümanlarla takviye etmektedir.

Türk burjuvazisinin yönelimine uygun olarak yoğun bir şekilde devreye soktuğu ideolojik argümanlar, "yeni dünya düzeni"-nin genel karakterine tam bir uygunluk göstermektedir. "Globalleşme", "demokrasi", "istikrar" vb. adına tüm sınıflara yapılan bir uzlaşma çağrısı, yeni ideolojik argümanların özü kısaca budur. Bu ideolojiye göre sınıf mücadelesini, ulusal kurtuluş ve bağımsızlık davasını savunmak "terörizm"dir. Bu mücadeleyi yürüten örgütler "ideolojik temeli olmayan çete"lerdir vb. Demokrasi-nin yerleştirilmesi ve kalıcılaştırılması için önce "terör odakları"nın ezmek gerektiği yığınların bilincine hergün işlenmekte, dolayısıyla demokrasi havariliği içte ve dışta terör uygulamanın meşrulaştırıcı bir örtüsüne dönüştürülmektedir.

Nasıl ABD Libya'yı, Irak'ı, Suriye'yi terörizmle suçlamakta ve "evrensel barış" bayrağını sallayarak, halklara yönelik katliamlarını meşrulaştırmaya çalışmaktaysa, Türk burjuvazisi de toplu infazları, Kürt halkına yönelik kitlesel katliamları demokrasi havariliği eşliğinde gerçekleştirmektedir. Son 1 Mayıs döneminde görüldüğü gibi devlet bir yandan 1 Mayıs'ın alanlarda

kutlanmasını önlemek için terörü bir gözdağı aracı olarak kullanmakta, diğer yandan da "1 Mayıs'ı kutlamak demokratik bir haktır" demagogjisi ile kitlelerin tepkisini uyuşturmaya çalışmaktadır.

\*

Doğu Bloku'nun çöküşü, kapitalist düzenin birikmiş istikrarsızlık dinamiklerini harekete geçirdiği gibi, bunlara bir dizi yeni istikrarsızlık ögesini de ekledi.

Artan yalnızca emperyalist ülkeler arasındaki rekabet değil, aynı zamanda bölgesel çatışmalar yoğunlaşıyor ve küçük devletler de, emperyalistlerin taşeronluğu temelinde de olsa bu it dalaşına katılmak zorunda kalıyorlar. Yayılmacı, fetihçi çığlıklar ve tarihsel hak iddiaları ortalığı kaplıyor.

Demokrasi makyajı arkasına saklanan yeni dünya düzeninin gerçek içeriği de işte bu manzarada somutlaşıyor. Artan rekabet, yoğunlaşan bölgesel çatışmalar ve dünyayı kaplayan bir kaos ortamı...

Demirel'in Türki Cumhuriyetlere ziyareti sırasında "Orta Asya'dan Balkanlara uzanan bir Türk varlığı" üzerinde yoğunlaşan demagogjik şoven kampanya, geziye Türkes'in ve bazı tescilli faşistlerin de davet edilmesi, burjuva basının Türkes nezdinde faşist ideolojiyi meşrulaştırma çabası vb., tüm bu şoven faşist ideolojik motifler, demokrasi havariliği ile evrensel barış demagogjileriyle çelişmemekte, tersine birbirini bütünlemektedirler.

Emperyalist rekabetin artması, bu rekabete bölgesel devletlerin de katılması, içerde kitle hareketini dizginlemek için parlatılan demokrasi cilasının yanısıra, kitleleri bölmek, şaşkına çevirmek ve giderek de şoven bir temelde devletin peşinden sürükleyebilmek için, yayılmacı-şoven ideolojik argümanların da devreye sokulmasını zorunlu kılmaktadır.

Nasıl ABD yeni bir Pax Americana'dan, Almanya IV. Reich düşlerinden, İran islam cihadından dem vuruyorsa, Türkiye de Pantürkizm'i hortlatmak ihtiyacı duyuyor.

Türkiye'de pantürkist ideolojinin yaygınlaştırılmasının, misak-ı millici anlayış yerine Osmanlı fetihçiliğinin canlandırılmasının içiçe girmiş iki temel nedeni var.

Birincisi, içerdeki istikrarsızlık odaklarını nötralize etmek, bu ideolojik cereyanla, "büyük ve güçlü Türk varlığı" demagojisi, "emperyalistleşme" hayalleri ile işçi sınıfını şaşkına çevirmek, kendi içinde bölmek...

İkincisi, rekabeti kolaylaştıracak bir ideolojik söylem oluşturmak. Türkiye kendi rolünü, Türki Cumhuriyetlerini Batı emperyalizmine bağlayan bir köprü olmak iddiası ile tanımlıyor. Türkiye'nin bu bölgede rekabet halinde olan Avrupa emperyalizmine, Çin'e ve diğer bölgesel güçlere karşı (ABD desteği bir yana bırakılırsa) sahip olduğu en önemli avantaj kültürel bağlıdır. Türkiye alfabetiyle, televizyonuyla, basınıyla vb. bir dizi araçla bu bölgede "Türklük" bağını kuvvetlendirerek, rekabette avantajlı konuma geçmeyi hesaplıyor.

\*

Yalnızca Türkiye değil, emperyalist rekabetin yoğunlaştığı coğrafya haline gelen Balkanlardan Ortadoğu'ya uzanan tüm bölge, karmaşık etkenlerin bileşimiyle, derin bir sarsıntı yaşamaktadır. Her alanda köklü bir dönüşüm kendini bir ihtiyaç olarak dayatmaktadır.

Emperyalistler arasındaki nispi uyumun bozulmasına paralel olarak, bölgesel devletler arasındaki ilişkiler de eski istikrarını kaybetmiş, tüm coğrafyadaki siyasal sınırlar tartışmalı hale gelmiştir. Emperyalist rekabetin yarattığı gerilime bölgesel devletlerin tahrik edilen çelişkileri eklenmiş, tüm bunlar bağımsızlaşma sürecindeki cumhuriyetlerin içine yuvarlandığı kaos ortamı ile birleşince, Türkiye'nin merkezinde yer aldığı tüm bölge adeta barutlu bir toprağa dönüşmüştür.

Sorunların bu kadar karmaşıklaştığı, içiçe geçtiği ve çözümünü dayattığı bir coğrafyayı, önemli sosyal ve siyasal olayların, sarsıcı denge değişikliklerinin beklediği kesindir. Şimdilik belirsiz olan bu değişimin hangi yönde olacağıdır. İleriye mi, geriye mi? Sosyalizme mi, yoksa bugün milliyetçi dinsel çatışmalarda ifadesini bulan barbarlık rejiminin kökleşmesine mi? Belirsiz olan sorun budur.

Bugün için komünistlerin en büyük dezavantajı, sosyalizmin uğradığı ideolojik-siyasal prestij kaybı ve bölgedeki ulusal dinsel çatışmaların sınıfsal mücadeleyi gölgelemesidir.

Ne var ki, yalnızca Türkiye’de değil, daha bugünden canlı örnekleri görüldüğü gibi eski sosyalist ülkeler başta olmak üzere tüm bölgede toplumsal muhalefetin rengini kızılaştıracak güçlü dinamikler de mevcuttur.

Ya barbarlık ya sosyalizm ikilemi, insanlığın kurtuluş mücadelesinin bu yüzyıllık belgisi, yakıcı nesnel bir ikilem olarak gündemdeki önemini koruyor.

**EKİM**

**Mayıs 1992**

# **Erken seçimden bugüne**

## **Nispi durgunluk ve tasfiyecilik**

Erken seçimden bu yana 7 aylık bir süre geçti. Bu 7 aylık süre, kitle eylemliliğinin nispeten gerilediği, terörün dozajının arttığı, sınıf hareketindeki durgunluk ve Kürt ulusal hareketindeki nispi gerilemeye paralel olarak, sol hareketin iç bunalımının daha da derinleştiği bir dönem olarak yaşandı.

EKİM, erken seçimin hemen ertesinde, burjuva düzenin yeni hükümetinin de bir terör ve özel savaş hükümeti olmak zorunda olduğunu belirtti. Gündeme getirilen "demokratikleşme" saldırısının temel rolünün terörü meşrulaştırmak, terörle yıldırılan kitleleri ve devrimcileri de düzen içine, legaliteye çekecek çeşitli araçlar yaratmak olduğunu vurguladı. Bu politik manevra, kitleyle devrimcileri birbirinden yalıtma, devrimcileri ve devrimci örgütleri fiziken ya da ehlileştirerek yoketmek amacıyla terörü daha da yoğunlaştırmaya dayanıyordu.

Düzen bu politik manevrayı başarıya ulaştırabilmek amacıyla-

la çeşitli yöntemler denemekte, çeşitli araçlardan yararlanmaktadır.

Devlet terörü devrimcileri ezmek, kitleleri sindirmek için yoğun bir biçimde kullanılırken, kitlelerin tepkisini nötralize etmek amacıyla yeni araç ve yöntemler uygulanmaktadır. Faşist-lümpen kesimlerin aktif desteği harekete geçirilerek toplu infazlarda bayrak astırılıp İstiklal Marşı söylettirilmekte, 055'e ihbar yağıyor kampanyası düzenlenerek devlet lehine bir psikolojik ortam yaratılmaya çalışılmaktadır. „Halk devleti destekliyor“ demagojisi etkin bir tarzda kullanılmaktadır.

Düzen kendi iç sorunlarını kısa vadede çözmek bir yana, hafifletmekte dahi zorlanmaktadır. Dün kitleleri harekete geçiren etkenler -yıpranmış ANAP hükümeti faktörü bir yana bırakılırsa- bugün de yakıcılığını korumakta, işçi sınıfı ve emekçi kitleler nezdinde huzursuzluk yaratıcı faktörler olmaya devam etmektedir. Düzen kitle muhalefeti dizginleyebilmenin sınırlı olanaklarından birinin de dikkati dış sorunlarda odaklaştırmak olduğunun bilinciyle hareket etmekte, gündemi dış sorunlara kaydırarak, şovenizm cereyanını kuvvetlendirmektedir. Şoven kampanya, geniş emekçi yığınları bölmek, atomize etmek ve „parlak ve sorunsuz bir gelecek“ illüzyonu yaratarak sınıf tepkisini köreltmek amacıyla yoğun bir biçimde körüklenmektedir.

Yeni burjuva hükümet, düzenin tüm ideolojik aygıtlarının aktif desteği aracılığıyla, kitlelerin dikkatini iç sorunlardan dış sorunlara çekmeye çalışmaktadır.

Ayrıca, bu politik manevranın başarıya ulaşması için tüm düzen kurumları bir „konsensüs“ halindedir. Geçen 7 aylık süre tam bir „muhalefet“sizlik dönemidir. Muhalefetteki burjuva partiler hükümete pasif bir destek sağlamaktadırlar. Sendikalar, muhalefet etmek bir yana, hükümetin sınıf içindeki gönüllü propagandacıları olarak çalışmaktadır. Düzen basını ise tek bir ses halinde hükümetin propagandasını yapmakta, devrimci hareket ve Kürt ulusal hareketi hakkında hummalı bir karalama kampanyası yürütmektedir.

Kısacası tüm kurumlarıyla düzen, Kürt ulusal hareketini geriletme, devrimci hareketi ezmek ve işçi hareketini dizginlemek

amacıyla, koro halinde baskı ve teröre eşlik eden yoğun bir ideolojik kampanya yürütmektedir.

\*

İşçi hareketinin nispi durgunluğu, Newroz olaylarının ardından Kürt ulusal hareketindeki nispi gerileme, yoğunluğu artan devlet terörü ve tüm bunlara eşlik eden demokratikleşme vaatleri, geriletici etkisini en dolaysız biçimde sol hareket içinde göstermektedir.

Geçmişteki küçük-burjuva toplumsal tabanını yitirmiş olan ve ideolojik planda uzun süredir bir „kimlik“ bunalımı yaşayan devrimci hareket, son yıllarını, gelişen işçi hareketine yönelerek güç toplama ve bu yolla da yaşadığı bunalımı örtterek erteleme çabası içinde geçirmiştir. Ne var ki bu süre içinde işçi sınıfı içinde önemli bir mevzi yaratamadığı gibi, geleneksel küçük-burjuva perspektiflerini aşarak ideolojik-politik bir yenilenmeyi de başaramadı. Bunu başaramadığı ölçüde ise, sınıf hareketinin canlılığı ve Kürt ulusal mücadelesinin yükselişi, yalnızca bu hareketlerin iç bunalımlarını bir süre için ertelemelerine yaradı.

İşçi hareketinde kısa süreli bir gerilemenin ve Kürt ulusal mücadelesinde mevzi kaybının yaşandığı bugün, devrimci hareketteki bunalım ve iç zayıflıklar daha belirgin bir biçimde açığa çıkmaktadır. Sol hareketi uzun süredir etkisinde bulunduran ve şu ana dek tek sonucu reformizm ve örgütsel tasfiye olan legalizm cereyanı, sözkonusu faktörlerin etkisiyle, bugün, sol hareketin „illegaliteye en düşkün“ kesimlerini bile kucaklayan bir cereyana dönüşmektedir.

Geçen 7 aylık süreyi kapsayan, aslında hiç de şaşırtıcı olmayan, üstelik yalnızca yeni hükümetin politik manevralarıyla da açıklanamayacak olan sınıf hareketindeki durgunluk, bu kısa süreli ve kısa süreceği de kesin olan bekleme molası, sol hareketteki iç erozyonu ve iddiasızlaşmayı günyüzüne çıkarmaya fazlasıyla yetti.

Birdenbire, gerçekte sınıf olma bilinci konusunda önemli kazanımlar elde eden ve son yıllarda tarihinin en hareketli dönemini yaşayan işçi sınıfının bir „burjuva kuşatma altında boğulduğu“

keşfedildi. Sol hareketin meşruluğunu ancak legal parti aracılığıyla sağlayabileceğine ilişkin bir dizi reformist „teori“ üretilmeye başlandı. İşçinin Sesi, Kurtuluş ve derken TDKP, „Komintern partilerinin legal partiler olduğu“ gerçeğini aniden pespeşe hatırlayıverdiler. TKP-ML Hareketi gibi diğer bazıları ise, „doğru ama henüz erken“ diyerek bu koroya yarı gönüllü olarak katıldılar.

Yalnızca devrimci illegalitenin değil, aynı zamanda devrimci legalitenin de yoğun bir terörle boğulmaya çalışıldığı bir devrim ülkesinde; sınıfla kalıcı bağlar kurulmadan, sağlam bir ihtilalci illegal sınıf örgütlenmesi ve siyaseti inşa edilmeden, buna uygun bir kadrolaşma ve çalışma tarzı oturtulmadan, tüm bu kritik görevler gerçekleştirilmeden, legal parti denemeye kalkmak, reformizmden ve tasfiyeden başka bir sonuca varmaz.

Açık terörcü bir rejimin hakim olduğu bugünün Türkiye-sini, legalitenin bir dizi sınıf çatışmasının ürünü olarak „fethedildiği“ coğrafyalarla karıştırmak; üstelik bu temel farklılığa karşın, o ülkelerde yaşanan yenilgilerde ya da yozlaşmalarda legaliteye belbağlamanın oynadığı özel role gözlerini kapayarak bu deneyimleri „taklit“ etmeye çalışmak, en hafif deyiimiyle bönlüktür. Öte yandan bu, aynı zamanda, politikayı sınıf dengelerine değil, dış cereyanlara, konjonktürel dalgalanmalara bakarak yapmak anlamına gelir. Sınıf içinde kolay güç olma beklentisi yaşayan küçük-burjuva bakış açısı, sınıf hareketindeki ilk durgunluğun ardından umutsuzluğa düşmekte ve „kolay güç olunacak“ başka alanlar arayışına yönelmektedir. Yeniden boy veren ve artık yayın alanından siyasal örgütlenme gibi kritik bir alana doğru genişleyen legalizm cereyanı bunun ifadesidir.

Sonuç olarak, yaşanan süreç, sol hareketteki güçsüzlük ruh halinin, iddiasızlaşmanın ulaştığı boyutları da açığa çıkarmış bulunuyor. Temelinde ihtilalci bir sınıf hareketi yaratmak bulunan ısrarlı sınıf yönelimiyle, temelinde bir „güç“ olma güdüsünün yattığı iki farklı yaklaşım arasındaki ayrımın netleşmesidir bu.

\*

Burjuvazinin DYP-SHP koalisyon hükümeti aracılığıyla

yaratmaya çalıştığı yanılısamaların etkili olmasında, kitleler ve sol hareket nezdinde belirli bir etki alanı yaratabilmesinde en önemli faktör, son bir yıllık sürecin sınıf hareketi açısından nispeten durgun bir dönem olmasıdır.

DYP-SHP hükümetini, „umut hükümeti“ olarak lanse etmeye dayalı ideolojik kampanyanın sınıf içerisinde de belirli bir etki alanı yarattığı kuşkusuzdur. Son dönemlerde, işten atılmaların yoğunlaşarak sürmesine karşın, sınıftan bu saldırıya anlamlı bir karşı koyuşun gelmemesinde bu faktörün de belirli bir etkisi vardır.

Ne var ki, bu suskunluk geçicidir ve yalnızca yeni hükümetin yarattığı yanılısamlarla açıklanamaz. Hele hele yeni hükümetin sınıf üzerinde bir „ideolojik kuşatma“ yarattığından söz etmek, özünde devrimci dinamikleri görmeyen ve sınıfa güvensizliğe dayanan, yalnızca yanlış değil, aynı zamanda siyasal açıdan tehlikeli bir yaklaşımdır da.

İşçi hareketinin dünkü gelişme düzeyi, toplu sözleşme dönemlerine bağlı olarak yükseliş gösteren bir hareketlilikti. Gelişme ritmi toplu sözleşme dönemlerine bağlı olan politikleşmemiş bir işçi hareketinden, üstelik de yıpranmamış bir yeni hükümetin varlığı koşullarında, eski düzeyini aşan bir hareketlilik beklemek hiç de gerçekçi değildir.

İşçi hareketinin bugün içinde bulunduğu „kuşatma“, 30 yıldır içinde bulunduğu „kuşatma“dan farklı değildir: Politik öndersizlik... İşçi hareketinde yaşanan nispi durgunluğun komünistler açısından gözetilmesi gereken temel nedenlerinden biri de budur. Geçmiş süreçte çeşitli eylemler deneyen, bu eylemleriyle fiilen sendika bürokrasisinin inisiyatifini de aşan sınıf hareketinin, bu noktada daha ileri bir önderlik düzeyi ile buluşamayınca, nispi bir durgunluk yaşaması da normaldir. Sorun legaliteye kaçmak, Kürt dinamiğine yaslanmak vb. değil, ısrarlı bir devrimci sınıf çalışması ile sınıfın politik önderlik ihtiyacına yanıt verebilmektir. Kaldı ki, bugün işçi hareketinin ulaşmış bulunduğu düzey, bu „kuşatma“yı yarmak açısından imkanları artırmaktadır da.

\*

*"Demokratikleşme programı, tüm bu nedenlerle herşeyden*

önce burjuva düzenin siyasal temsil krizini atlatabilmek için yaratmaya çalıştığı bir mistifikasyondur.

"Bu mistifikasyona rağmen mücadeleye atılmakta kararlılık gösteren geniş yığınlar, yeni burjuva hükümetin de verebileceği tek şey vardır; baskı ve terör!" (Ekim, sayı:51)

Yanılsamaları, sis bombalarını dağıtacak olan bizzat kitle hareketliliğidir.

Son 7 aylık dönem yeni hükümetin terörist yüzünü, onun „demokratikleşme programı“nın gerçek içeriğini çarpıcı örneklerle ortaya çıkardı. Kürt emekçi yığınlarına ve devrimcilere yönelik toplu infazlar, işkenceler, kayıplar, Cumhuriyet tarihinin hiçbir kesitinde bu boyutlara ulaşmamıştı.

Ne var ki, bu dönem içerisinde ülkenin batısında bir kitle hareketliliğinin yaşanmayışı, hükümetin terörist yüzünün kitleler nezdinde yeterli açıklıkta kavranmasını engelledi. „Demokratikleşme programı“ ve şoven kampanya belli bir etki alanı yaratabildi.

Kitle hareketi geliştiği, işçi sınıfı ve diğer emekçiler, kararlı bir biçimde haklarını aramak için sokaklara döküldüğü ölçüde, bu hükümetin de kitlelere verebileceği tek şey terör olacaktır. Memur gösterilerine, Yurtiçi Kargo, Cam-Ambalaj ve Belediye işçilerinin gösterilerine, düzen tarafından polisin açık saldırısıyla karşılık verilmesi, Tarım-İş grevinin Bakanlar Kurulu kararıyla ertelenmesi vb., bu gerçeğin yalnızca ilk belirtileri kabul edilmelidir.

Sokaklara taşan sınıf hareketi, milliyet temelinde bölünmeyi teşvik eden şoven kampanyanın etkisini kıracak, ortak sınıf çıkarı fikrinin öne çıkmasını sağlayacak; öte yandan, kitle hareketi devlet terörüyle somut olarak da yüzyüze geçince, bu maddi olgu düzenin öncüsüzleştirme politikasına darbe vuracak, „halk devleti destekliyor“ demagojisini tersine çevirme olanakları artacaktır.

Yeni bir topluşözleşme döneminin yaşandığı bugün, kitle hareketliliğini teşvik etmek, çözümün mücadeleden geçtiği fikrini sınıf içinde yaygınlaştırmak, her somut olguyu bu propaganda doğrultusunda kullanmak, tüm bunlar güncel görevler olarak önümüzde durmaktadır.

Komünistler olarak, şu içinde bulunduğumuz özel evrede, sınıf hareketini devrimcileştirmek ve devrimci kitle hareketini

geliştirmek doğrultusundaki çabalarımızı, sol hareketin devrimci kanadını saran tasfiyeci cereyana karşı mücadele ile birleştirmek zorundayız. Devrimci harekette güç kazanan reformist eğilime karşı mücadele bugün her zamankinden daha yakıcıdır.

**EKİM**

**Haziran 1992**

# Devrim ülkesi ve legalizm

„İzinsiz yürüyüş yapan işçilere polis saldırdı“, „Ankara’ya yürüyen memurlar polis copuyla karşılandı“, „Sendikacıya tutuklama“, „Kamu sendikaları hakkında dava açıldı“, „Gözetiminde kayıplar her gün artıyor“, „Köylülere jiletle işkence“, „Pişmanlık yasası yeniden gündemde“, „Cezaevlerinde devlet terörü“, „Gazete ve dergilere toplatma kararları“ vb. son bir kaç haftalık devrimci-ilerici gazete ve dergilerin rastgele bir incelenmesiyle, bu ve buna benzer haber başlıklarını çoğaltmak olası.

Düzen politikasını, „sosyalizmin uğradığı prestij kaybına“, devrimci hareketin şu andaki güçsüz görüntüsüne bakarak saptanıyor, bu görüntüden hareketle daha „yumuşak“ bir politikayı tercih etmiyor. O politikasını sınıfsal ve ulusal dinamiklerin gücüne bakarak saptıyor. Bu güçlü dinamikler varolduğu müddetçe düzen dışı seçeneklerin güçlenip yeniden alternatif olma şansının varolduğunu da görüyor. Tüm bu nedenlerle düzenin politikası devrimci seçenekleri ezmek, fiziken yoketmek, örgütsel tasfiye

ile yüzyüze bırakmak amacı doğrultusunda şekillenmektedir.

\*

Düzenin bu politik tercihini yalnızca devrimci illegaliteye yönelik tavrında değil, devrimci legaliteye dönük politikalarında da saptamak mümkündür. DEMKAD, TAYAD, DKD, YKD, İşsizler Derneği vb. gibi devrimcilerin denetiminde olan legal derneklerin tümüne sürekli bir devlet terörü uygulanmaktadır. Bunların pek çoğu, burjuvazinin kendi hukuku açısından dahi „hukuk dışı“ sayılacak gerekçe ve yöntemlerle kapatıldı. Aynı süreç içinde devrimci yayın organları da büro baskınlarından, ardı arkası kesilmeyen toplatma kararlarına dek bir dizi baskıyla yüzyüze kaldılar.

Kendi iç dengelerini korumak kaygısının düzeni ne denli tahammülsüzleştirip saldırganlaştırdığının çarpıcı yeni örnekleri de var önümüzde. Burjuva siyasal arenada az çok tutarlı bir reformist çizgi izleyen SP hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından „kapatılma“ kararı alındı. HEP hakkında ise aynı istemle açılan dava sürüyor.

Tüm bu olaylar, 141 ve 142'yi kaldırdık, komünistlere dahi düşünme ve örgütlenme özgürlüğü tanıdık nidalarıyla demokrasi havarisi kesilen düzenin, gerçekte SP gibi sosyal-reformist partilere dahi tümüyle „özgürlük“ veremeyecek denli güçsüz, çapsız ve özgüven duygusundan yoksun olduğunu net bir biçimde ortaya sermektedir.

Kitle hareketini besleyen dinamiklerin güçlü olduğu bir coğrafyada, bir devrim ülkesinde, tutarlı bir sosyal-reformist çizgi dahi, hiç olmazsa propaganda düzeyinde radikal tonlar taşımak zorunda kalıyor. Böylesi bir sosyal-siyasal ortam, TBKP türü bir uşaklık ve teslimiyet çizgisine hayat hakkı tanımıyor. Ne Kürt halkına onun özgürlük mücadelesini tümüyle reddederek yapılan „kardeşlik“ çağrıları, ne de sınıfa mücadele fikrini reddederek yapılan „demokrasi“ vaadleri, bu kesimler içinde siyasal karşılığını bulamıyor. SP, nihayetinde Kürt hareketine „misak-ı millici“, sınıf hareketine „demokrasici“ bir perspektifle yaklaşan. devrimcilerin olduğu kadar burjuvazinin de iyi tanıdığı bir reformist partidir.

Onun ufku düzen içindedir. Ne var ki, etkili bir reformist çizgi izleyebilmek için kitle hareketine gözlerini tümünden kapayamamakta, kapayamadığı ölçüde de bu sınırlar içindeki bir „radikalizm“ dahi düzeni rahatsız edebilmektedir.

Türkiye; dağlarında gerilla mücadelesinin, tüm sanayi şehirlerinde şimdilik barışçıl biçimlerde olsa da kitlesel gösterilerin yaşandığı bir ülkedir.

„Şimdilik barışçıl“ diyoruz, zira son dönemde yaşanan olaylar, bu „barışçılığın“ umulmadık bir hızla „açık çatışmalara“ dönüşme imkanlarının çoğaldığını gösteriyor. Bugün bir yandan kitle hareketi geliştiği ölçüde devletin „terörü“ daha yoğun ve yaygın olarak devreye sokacağını doğrulayan daha çok örneğe sahibiz; diğer yandan da bu terörün işçi hareketine daha militan, çatışmacı bir karakter kazandıracağını gösteren ilk örnekleri de yaşamaya başlıyoruz.

Düzen hesap ve taktiklerini bu gerçekler temelinde saptıyor. Reformist akımlar bu dinamiklere tümüyle kayıtsız kalamıyorlar. Sözde de olsa radikal bir ton tutturmak ihtiyacı duyuyorlar.

Ne var ki, aynı süreçte devrimci hareket „sosyalizmin prestij kaybını açık ideolojik mücadeleyle gidermek“, „apolitik kitleleri kazanmak“, „şovenizm kuşatmasını kırmak“ vb. gibi, klasik „kitlelerin geriliği“ edebiyatını devreye sokarak, içten içe yaşadığı reformculuşma sürecini legal partiyle taçlandırmaya yöneliyor. Yükselen sınıf ve kitle hareketini devrimcileştirmenin, politikleştirmenin sorunları hakkında somut tutum ve politika saptama gücünü gösteremeyen bir dizi yayın organı, sayfalarını, DİSK açılсын mı? Nasıl bir legal parti kurulsun? vb. sorular üzerinde bitmek bilmeyen bir hummalı tartışmaya ayırıyorlar.

Oysa kitle hareketini besleyen dinamiklerin bu denli güçlü olduğu bir devrim ülkesinde, politikalarını „kitlelerin geriliği“, „sosyalizmin prestij kaybı“ vb. üzerine oturtanlar; devrimci legalitenin bu denli saldırı altında olduğu, düzenin az çok tutarlı reformist çizgilere dahi yasal imkan tanımakta zorlandığı bir devrim ülkesinde, bütün görevleri legal parti eksenine oturtanlar, kitle hareketinden daha geriye düşmüş demektirler. Ve bütün tarihsel örneklerde görüldüğü gibi bu politik tercihleriyle yalnızca

„kitle hareketini“ geri çekerler, onun hedeflerini daraltıp, eylem biçimlerini yumuşatmaya çalışırlar.

Son dönemde yaşanan bir dizi pratik olay bu açıdan dikkate değerdir.

Bütün parlak sözlere, legalizmin „radikalizmi“ önleyemeyeceğine dair edilen bütün yeminlere karşın süreç kendi nesnel mantığını dayatıyor. Örgütsel alandaki legalizm, daima politika da ekonomizm ve demokratizmle elele gider. Birbirlerini karşılıklı olarak beslerler.

Gerek İşçi Kurultayı deneyimi ve gerekse son işçi ve memur eylemleri bu gerçeği çarpıcı bir biçimde açığa çıkaran çeşitli somut örnekler koydu önümüze.

İşçi Kurultayında „politika“ tartışmayı yasaklayacak derecede ekonomizm batağına saplananlar, son kitle gösterilerinde de sözde „demokratik çerçeveyi koruma“ ve „demokratik hak kazanımını riske etmeme“ adına hareketin kitlesel ve politik bir karakter kazanmasını dizginleyecek tavırlar ortaya koyabildiler. Kitleleri „sessizce dağılma“ya çağırarak „polis teröründen“ korumaya çalıştılar!

Legalizm ve tasfiyeciliğe karşı savaş kitle hareketi yükseldiği ölçüde daha açık bir biçimde ekonomizme, demokratizme ve reformizme karşı savaşla birleşir, içiçe girer. Legalizmle, ekonomizm-sendikalizm-reformizm arasındaki iç bağlantıyı teşhir etmek her zamankinden çok daha güncel bir görev olarak hareketin önüne çıkar.

Komünistler devrimci dinamiklerin güçlü olduğu bir coğrafyada taktiklerini ve hazırlıklarını kitle hareketindeki yükselişlere uygun olarak saptamak, buna uygun bir iddiaya, buna uygun bir çalışma temposuna sahip olmak zorundadırlar.

Atılan her adım, kullanılan her propaganda aracı, her ajitasyon olanağı, yükseltilen şiar ve sloganlar, sınıf hareketini politikleştirmek, onun öncü kurmayını, illegal ihtilalci sınıf partisini yaratmak hedefi doğrultusunda yönlendirilmelidir.

**EKİM**

Temmuz 1992

# Solda ters akıntı

Bugünün kapitalist dünyası her alanda gerçek bir istikrarsızlık durumu ile karakterize olmaktadır. Yeni dünya düzeni kavramı, Doğu Avrupa'daki yıkılışla ivme kazanan bir düzensizlikler döneminin emperyalist propaganda dilindeki adı oldu. Bu adlandırma işin aslında mevcut bir durumu değil ulaşılmak isteneni ve buna ilişkin politikayı, daha çok da ABD emperyalizminin çıkarları ve yeni strateji temelinde dile getirmektedir. Fakat zaman, olayların gerçek akışı, bunun olanaksızlığını gitgide daha açık göstermektedir. İlk ortaya atıldığı günlerde hararetli tartışmalara konu olan bu kavram artık büyüsunü yitiriyor, yerini "yeni dünya düzensizliği" üzerine katı gerçekleri gözeten inceleme ve tartışmalara bırakarak...

Düzensizlik, hiç de yalnızca emperyalist kampın savaş sonrası iç birliğini dönölmez bir biçimde yitirmiş olmasından ve her geçen gün sayısı artan, halklara yaşattığı acı ve yıkımları katmer-

leştiren bölgesel çatışmalardan oluşmuyor. Bu kadarı çok açık ve bunu herkes gözlemleyebiliyor. Fakat çok daha önemli olan ve emperyalist medyaların özenle gizlemeye çalıştığı bir başka temel olgu var bu düzensizliği karakterize eden. Bu, çeşitli ülkelerde sınıf mücadelelerinin kazandığı yeni ivme ve işçi sınıfı hareketinin bu mücadelelerde tuttuğu çok özel yerdir. Sıradan emekçilerden özenle gizlenen bu olgunun, Türkiye’de ortalama bir devrimci tarafından bile yeterince izlendiğini ve değerlendirilebildiğini söylemek çok zor. Bizde örneğin Arjantin hala yalnızca acımasız cuntalarıyla hatırlanır ve kitlesel insan kayıplarıyla tartışılır. Oysa herkesin Doğu Avrupa’daki yıkılışın sorunlarıyla ilgilendiği bir dönemde, 1989-’90 yıllarında, Latin Amerika’nın bu kritik ülkesinde dünyada o yılların en çok sayıda grevinin gerçekleştiğini kaç kişi bilir? Peki ya bu aynı ülkede ve Alfonsin hükümeti döneminde (1984-89) tam 13 genel grevin gerçekleştiğini?

Gerilere gitmeden şu içinde bulunduğumuz yılın son bir kaç ayına bakalım. Mayıs’ta İspanya’da, Haziran’da Hindistan’da, Ağustos başında ise Güney Afrika’da genel grev... Avrupa’nın en müreffeh ülkesi Birleşik Almanya’da yıllardır görülmemiş çapta büyük grevler. Fransa’da yaygın grevler ve protestolar. Polonya’da grevler ve bir genel grev için şu an yapılmakta olan somut hazırlıklar. Yunanistan’da sonu gelmeyen ve çoğu kere devlet güçleriyle çatışmalar halini alan grevler. Meksika’da şu son haftalarda onbinlerce işçinin grevi. ABD’de zenci ayaklanmaları. İran’da hükümet binalarını ateşe vermeye varan kent ayaklanmaları. Rusya’da sayısız grevler, politik kitle gösterileri ve „toplumsal patlamalar“ beklentisi, vb., vb.

„Sosyalizmin yıkılışı“nın ağlama duvarına çevrildiği ve bunun Türkiye devrimci hareketinde şu yaşadığımız günlerde en üst boyutuna vardırılan bir tasfiyeci erozyonun dayanaklarından biri yapıldığı bir dönemde, ne ilginçtir ki, dünya ölçüsünde güçlü bir işçi sınıfı hareketi dalgası yaşanmaktadır. Türkiye solu gelişene değil yıkılana, ileriye değil geriye bakıyor. Tasfiyeci tökezlemenin temel nedenlerinden biridir bu.

\*

Türkiye, bugünün istikrarsız dünyasının en istikrarsız bölgelerinin (Ortadoğu, Kafkasya, Balkanlar) çevrelediği bir istikrarsız ülkedir. İstikrarsızlığının kendine özgü yanı, son 30 yıla damgasını vuran sürekliliğidir. Devrimci yükselişler ile askeri terör rejimlerinin birbirini izlediği bir tarihsel süreç olarak yaşandı bu son 30 yıl. Modern kapitalist sınıf ilişkilerinin egemen hale gelmesiyle de karakterize olan bu tarihsel evre, toplam olarak ele alındığında, çözümsüz kalan bir toplumsal-siyasal bunalımlar dönemi oldu.

12 Eylül, 12 Mart'tan farklı olarak, '70'li yılların ikinci yarısına damgasını vuran devrimci yükselişi durdurma ve devrimci hareketi ezmeyle sınırlamadı kendini. O çok daha kapsamlı stratejik hedeflere sahipti. Ekonomide, siyasette, eğitimde, kültürel yaşamda, dış politikada bir „yeniden yapılanma“yla bunalımlı dönemden bir „çıkış“ arayışıydı. Kendini, yığınları ve solun önemli kesimlerini bunun başardığına bir ölçüde inandırmıştı ki, eski sorunlar ağırlaşmış ve boyutlanmış biçimiyle yeniden boy gösterdi.

Ekonomide „yeniden yapılanma“ en iddialı olunan alandı. Ne var ki eski sorunların hiç birini ortadan kaldırmadığı gibi, ya onlara yenilerini ekledi ya da süregelenleri ağırlaştırdı. Sürekli katlanan iç ve dış borçlar, enflasyon, işsizlik, Türkiye kapitalizminin çözümsüz müzmin sorunları olarak kala kaldılar. Sosyal cephe- de gelir farklılaşması Cumhuriyet tarihinde görülmemiş boyutlar kazandı. İşçilerin ücret düzeyi açlık sınırına indirildi. Eğitim, sağlık, konut başta olmak üzere temel sosyal sorunlar iyice ağırlaştı. İşsizlik hızlı ve düzenli büyümesini sürdürdü. Kültürel cephede yozlaşma ve çürüme had safhaya ulaştı.

İktisadi ve sosyal cephede bataкта olan bir düzenin siyasal cephede istikrar kazanması zaten olanaksızdı. Toplumsal muhalefet bir dönem için ve ancak süngü zoruyla dizginlenebilmişti. Yeniden başgöstermesi kaçınılmazdı.

Kürt hareketi bütün bir tarihsel birikimi temeli üzerinde en kuvvetli, en örgütlü, en militan ve devrimci çözüm konusunda en kararlı biçimiyle yeniden tarih sahnesine çıktı. Aynı şekilde işçi hareketi yine bütün bir tarihsel birikim temeli üzerinde kendi tarihinin en geniş katılımlı ve yoğun eylemliliği ile mücadele sahnesinde yerini aldı. Düzenin iç sıkışmışlığı, dolayısıyla manevra

alanı öylesine dardı ki, tekelci burjuvazi, '60'lı ve '70'li yıllardan farklı olarak, artık parlamenter siyasal oyun içinde yığınlar için inandırıcı olacak bir iç alternatif bile çıkaramaz hale geldi. '70'li yılların „umut“ hareketinin, sosyal-demokrasinin, '80'li yılları boydan boya kapsayan bunalımı hafiflemedi, tersine zaman içinde gitgide dērinleştī. Tüm burjuva partiler daha çok ve daha ağır bir sömürü ve bunlara eşlik eden sistemli bir baskı ortak programında tekleştīler.

Türk burjuvazisi bir süre için Doğu Avrupa'nın çöküşünden kitleleri aldatan ve solu sersemleten bir ideolojik saldırı için en iyi şekilde yararlanmaya çalıştı. Ardından bunu çözümsüz iç sorunlar için „yeni ufuklar“ açan bir „dış“ çözüm alanı olarak sundu. İlginç olan, bu her iki ideolojik saldırı dalgasının kitlelerden çok solu içten içe etkilemiş olması ve solun 12 Eylül'den beri kesintisiz olarak yaşamakta olduğu tasfiye sürecine yeni boyutlar kazandırmasıdır.

Uzun vadeli ve kalıcı bir çıkış yolu bulamayan ve hep konjonktürel gelişmelerin yarattığı geçici olanaklarla „gün kurtaran“ Türk burjuvazisi, son olarak böyle bir olanağı 20 Ekim seçimlerinden sonra elde etti. Seçim burjuva siyasal yaşamın aşılamayan bunalımını tescil etmişti. En büyük parti toplam seçmen oylarının ancak %22'sini alabilmiş, sosyal-demokrasi ise hezimete uğramıştı. Ne var ki seçimlerin ardından başarılı bir operasyonla DYP-SHP koalisyonunu gerçekleştiren sermaye, bunu sahte bir „demokratikleşme“ programıyla kitlelere etkili bir propaganda eşliğinde sununca, bu tüm çalışan toplum kesimlerinde belli umutlara ve beklentilere yolaçtı. Fakat daha vahim olanı bunun PKK da içinde hemen tüm sol kesimleri de değişik ölçülerde etkilemiş, onlarda belli hayaller yaratmış olmasıdır. Tüm tasfiyeci projelerin 20 Ekim seçimlerinden sonra yeniden ve bu kez daha bir cüretle ve yeni „ideolojik açılımlar“ eşliğinde gündeme sokulması bu açıdan rastlantı değildir. Olay hiç de basitçe SP'nin seçim “başarısı”ndan etkilenmeye indirgenemez. Şimdi daha iyi anlaşılıyor ki solun bir çok kesimindeki yaygın beklenti, seçimleri izleyen dönemde belli bir “yumuşama” idi. Bu beklentiye „demokratikleşme“ saldırısının soldaki yankısı olarak ele almak

gerekiyor.

Bugün kitleler bir süre için kapıldıkları hayallerden gittikçe daha geniş kesimler halinde kurtulma sürecindeler. Yaygın memur hareketliliğini izleyen belediye işçileri eylemleri ve grevleri bunun göstergesidir. Yığınlar en sıradan haklarını bile ancak mücadeleyle kazanacaklarını kendi deneyimleriyle öğreniyorlar. Kürt halkı ise özel savaşın çirkinliği ve acımasızlığıyla orantılı olarak bunu çok daha erken bir tarihte gördü. Newroz olayları bir dönüm noktası oldu.

Devrimci süreci sürükleyen bir parti olarak PKK, yeni hükümetin özel savaşta bir yumuşama anlamına gelebileceğine dair kısmi hayallerinden hızla sıyrıldı ve yarattığı tahribatı sınırlamayı başardı. Fakat devrimci hareketin büyük bir kesimi hayallerinin kendisini soktuğu tasfiyeci çıkmazdan kendini kurtaramamaktadır. Zira onunki taktik bir yanılgı değil, uzun bir tasfiye sürecinin taktik bir vesileyle kazandığı yeni bir boyuttur. Bugün birkaç istisna dışında bir çok grup artık yalnızca propaganda-ajitasyon araç ve yöntemleri bakımından değil, fakat örgütsel bakımdan da kendini düzenin yasallığı içinde konumlandırma projesi ve somut girişimi içindedir. Bu 12 Eylül'le başlayan tasfiye sürecinin yeni ve artık son aşamasıdır. Zira bundan da geriye atılacak adım yoktur.

\*

DYP-SHP koalisyon hükümeti „demokratikleşme“ adına geldi. Gerçekte ise tam bir „özel savaş“ hükümeti olarak iş gördü, görüyor. Yalnızca Kürdistan'da değil, tüm Türkiye sathında. Kayıplar, sınırsız bir işkence, ardı arkası kesilmeyen açık sokak infazları, bu hükümet döneminde ve onun açık siyasal otoritesine dayanılarak olağanlaştı. Hak isteyen memurlar, direnen işçiler bu hükümet döneminde kaba polis ve çevik kuvvet terörüyle yüzyüze kaldı. Onbinlerce işçinin grev hakkı peşpeşe bu hükümet tarafından gaspedildi. Sol olmak iddiasındaki partiler bu hükümet döneminde kapatıldı ya da kapatılmak isteniyor. Kontra-gerillanın sistemli sol gazeteci cinayetleri bu hükümetin başbakanı tarafından

görülmemiş bir utanmazlıkla mazur gösterildi. Kürdistan'daki özel savaş aygıtının ve icraatının bu hükümet döneminde aldığı boyutlar ise son Şırnak olayları ile bir kez daha açığa çıkmıştır. Devlet Şırnak'ta sivil halkın evlerini tanklarla bombalıyor, köyleri jetlerle yerle bir ediyor, sivil halk katlediliyor. Demirel ve İnönü ise elbirliği ile bu iğrenç vahşeti savunuyorlar. Bir Kürt milletvekilinin sözleriyle, bu bir „Genelkurmay Hükümetidir.“ Demek oluyor ki bir özel savaş hükümeti, bir terör hükümetidir.

Demirel Şırnak'ta yıkım ve katliam sürerken gazetecilere şunları söylüyordu:

*„Bu bir mücadeledir... Türkiye Cumhuriyeti Devleti, hiç bir zaman terörün kökünü kazımak için bu kadar kararlı davranmadı. Ayrıca, Türkiye hiç bir zaman terörle mücadelede böylesine bir bütünlük içinde olmadı. Parlamentosuyla, partileriyle aynı doğrultuda olmadı.“*

*„Şimdi terörle mücadelenin arkasında siyasi irade vardır. Koalisyon, Türkiye'nin terörden kurtulması için çok önemli bir şanstır. Şimdi devletin güvenlik güçleri, arkalarında siyasi iradeyi görüyor.“ (Milliyet, 20 Ağustos '92)*

Son haftaların üç olayı Demirel'in vurguladığı „kararlılığı“ göstermek bakımından anlamlıdır. Kartal'da işçilerin üzerine polis sürüldü ve ardından 35 bin Belediye işçisinin grev hakkı gaspedildi. Yargısız infaz denilen ve Ankara'da beş devrimcinin katledilmesiyle sonuçlanan yeni bir cinayet töreninde, bu kez İçişleri Bakanının yanı sıra hükümetin İnsan Hakları Bakanı da hazır bulundu. Üçüncü olay ise, devletin „Şırnak baskını“ oldu. Devlet Şırnak'ı harabeye çevirdi, uçaklarla köyleri bombaladı, sivil halkı katletti ve binlercesini göç etmek zorunda bıraktı.

Son haftaların bu üç karakteristik olayı, hükümet şahsında sermaye düzeninin işçi hareketine, Kürt ulusal hareketine ve devrimci harekete karşı politikasının terörle ezme ortak paydasında eşitlendiğini bir kez daha gösterdi. İşçi ve emekçi hareketinin gelişmesini engellemek, Kürt özgürlük mücadelesinin önünü almak, bir bütün olarak devrimci toplumsal siyasal gelişmelerin önünü kesmek için, dizginsiz bir devlet teröründen başka bir olanağı yok burjuvazinin. Terör hükümetin değil tekelci burjuvazinin

politikasıdır. Hükümet yalnızca icraatçıdır. Sosyal-demokrat SHP bugünkü terör politikasının suçortağı ve aktif savunucusudur. Bu olgu karakteristiktir. Hangi hükümet ya da parti gelirse gelsin politika ve uygulama aynı olacaktır.

*Ekim* bu gerçeği sürekli olarak işledi ve yeni hükümete ilişkin hayallerin dorukta olduğu bir sırada, „Demokratikleşme Saldırısı“ başlığı altında bir kez daha şunları vurguladı:

*„Düzenin iktisadi alanda geniş yığınlara önemli bir taviz vermeye tahammülü olmadığı DYP-SHP koalisyonun iktisadi sorunlara yaklaşımı ile bir kez daha ortaya çıkmıştır.*

*„İktisadi alanda esneme imkanları sınırlı burjuva düzenin, siyasal haklar konusunda geniş bir esneme alanının olduğunu düşünmek mümkün değildir..*

*„Demokratikleşme programı; anti-terör yasasının kaldırılmadığı bir ortamda ve yeni ‘anarşi ve terörle mücadele paketinin’ eşliğinde gündeme getirilmektedir.*

*„Demokratikleşme programı, tüm bu nedenlerle herşeyden önce burjuva düzenin siyasi temsil krizini atlatabilmek için yaratmaya çalıştığı bir mistifikasyondur.*

*„Bu mistifikasyona rağmen mücadeleye atılmakta kararlılık gösteren geniş yığınlara yeni burjuva hükümetin de verebileceği tek şey vardır; baskı ve terör!“ (*Ekim*, sayı: 51, Aralık '91)*

Bu tespitlerin yeniden doğrulanması için yalnızca bir kaç aylık bir süre yetti.

\*

Türkiye’de siyasal yaşamın ve sınıflar mücadelesinin bu katı gerçekleri bugünkü konjonktörü değil, gerçekte son 30 yılı karakterize etmektedir ve kuşkusuz Türkiye kapitalizminin yapısal bunalımından köklenmektedir. Bugünün kendine özgü yanı şudur ki, zaman içinde Türkiye kapitalizminin sorunları hafiflememiş, çözümsüzlük içerisinde gitgide ağırlaşmıştır. Düzen bugün artık gerçekten tıkanmıştır, bir çıkış bulamamaktadır. Devlete dayalı sınırsız terör bir çıkış değil, bir çaresizliğin ifadesi ve itirafıdır.

Peki sermaye düzeninin tüm politikalarını devlet terörüne endekslediği bir evrede, Türkiye devrimci hareketini saran tasfiyecilegalist cereyanı nasıl anlamak gerekir? Legal partiye bunca eğilim

duyan grup ve çevreler, düzenin açmazlarını ve onun şekillendirdiği politikaları değerlendirip anlamaktan aciz midirler? Kuşkusuz değil ve işin asıl vahim yanı da budur. Örgütsel varlıklarını ve politik faaliyetlerini burjuva legalitesine ipotek etmeye heveslenenlerin tutumları aslında bile bile ladestir. Düzenin katı gerçeklerini ve bu temelde şekillenen politikalarını değerlendirmekten değil, fakat kendilerini buna göre konumlandırmaktan, örgütsel varlıklarını ve politik faaliyetlerini bu çerçevede şekillendirip uygulamaktan acizdirler. İhtilalci bir illegal örgütlenmeye güç ve iradeleri yetmediği için legaliteye geçiyorlar. Politik çalışmayı ve mücadeleyi ihtilalci bir konumlanışla yürütemedikleri için, legal araç ve yöntemlere mahkum oluyorlar, düzenin yasallığına sığınıyorlar. Yaptıkları bir tercihten çok kendi öznel durumlarına zorunlu bir boyun eğıştır. Bunu açıkça itiraf etmek yerine buna ideolojik ve politik kılıflar uydurmaya çalıştıkları ölçüde ise, kendilerini kaba bir ikiye bölme sürüklemiş oluyorlar.

Bu bir tasfiyedir, dahası ulaşılan aşamada artık bir çürümedir. Aniden beliren bir olgu değil, fakat gelişme ve gerileme olarak yaşanan 20 yıllık evrimin bugün vardığı yerdir. Küçük-burjuva radikalizmi bir dizi grup ve çevrenin şahsında evrimini küçük-burjuva reformizmi olarak noktalamaktadır. Küçük-burjuva devrimciliği geçmişteki devrimci yükselişin yükünü taşıyarak yorgun düştü; yaşadığı yenilgilerden ağır kan kaybıyla çıktı; kitle tabanını ve devrimci kadro gücünü yitirdi; ideolojik ve manevi erozyona uğradı; dayandığı teorik-ideolojik temeller ulusal ve uluslararası planda çöktü. Öte yandan tüm bu yıkım süreçlerine ve onun öğretici derslerine rağmen, kendini yenilemede son derece yeteneksiz, dahası isteksiz davrandı. Bunların üzerine son yılların uluslararası olaylarının bunaltıcı yükü de binince, tasfiye süreci bugünkü çürüme boyutlarına ulaştı. Bugün yalnızca Devrimci Sol ile bir kaç küçük örgüt bu tasfiyeci sürece direnebiliyor. Türkiye devrimci hareketinin öteki bir çok irili ufaklı parti, örgüt ve çevreleri ya bu süreci tamamladırlar ya da halihazırda dolu dizgin yaşıyorlar.

Bir noktayı özellikle vurgulamalıyız. Sermayenin izlediği

baskı ve terör politikaları tasfiyeci sürecin hız kesmesi için uyarıcı olmak bir yana, tersine ona ivme kazandırıyor. Burjuvazi emperyalist merkezlerde üretilen ve bir çok ülkede uygulanan çok bilinçli bir strateji uyguluyor. Ölçü ve sınır tanımayan bir terörle devrimcileri yıldırmaya, ihtilalci kimliği yok etmeye, devrimci hareketi düzen sahası içine sürmeye ve burada terbiye edip teslim almaya çalışıyor. Bu doğrultuda çok yönlü bir kuşatma uyguluyor.

Beyaz terörün yarattığı baskılanma asıl etkisini şüphe yok ki ideolojik alandaki erozyonda gösteriyor. Örgütsel legalizm burada daha çok bir sonuç olarak ortaya çıkıyor. Yani tasfiyecilik öncelikle kendini devrimci kimliğin yıkımında, iktidar iddiası ve perspektifinin yitirilmesinde, dolayısıyla da buna uygun bir politik-örgütsel konumlanışın terkedilmesinde gösteriyor.

\*

Bugünkü kitle hareketinin gelişme seyri tasfiyeci süreçle ters yöndedir. Yeni hükümetin yarattığı hayaller dağılıyor, kitleler düzenin yasalarına aldırmayan bir mücadele eğilimi koyuyorlar ortaya. Kamu emekçilerinin eylemleri, belediye işçilerinin grev öncesi eylemler dizisi bunun ilk göstergeleridir. Bu eğilim giderek güçlenecek. Önümüzdeki dönem yeni eylem dalgalarına gebe. Burjuvazi bunu görüyor ve buna göre hazırlanıyor. Devrimci örgütlere vahşice yüklenmesi de bundan kaynaklanıyor. „Öncüsüz bırakma politikası“dır bu.

Tam da bu koşullarda komünistler tasfiyeci sürece karşı mücadeleyi proleter kitle hareketinin devrimci önderlik ihtiyacına yanıt verecek bir inisiyatif ve faaliyetle bileştirmelidirler. Sınıfa ulaşılmadıkça, sınıfın politik ve örgütsel bakımdan devrimcileştirilmesi çabası içinde hareketin gerçek örgütsel kimliği yaratılmadıkça, ne solun tasfiyeci ideolojik etkilerinden gereğince korunabiliriz, ne de devletin öncüsüz bırakma politikası çerçevesinde giriştiği geniş çaplı fiziki tasfiye çabasının yıkıcı sonuçlarından sakınabiliriz.

**EKİM**

Ağustos 1992

# Artık genareller yönetiyor Örtülü darbe gerçekleşti

Kürtlerin tümüyle haklı ve ulusun geniş kesimlerine malolmuş kurtuluş mücadelesi karşısında acz içinde kalan sömürgeci burjuva düzen, nihayet son MGK toplantısıyla birlikte fiili sorumluluğu tümüyle orduya devretti ve Kürt halkına karşı kendi deyimiyle bir „topyekün savaş“ başlattı. Topyekün savaşın başarısı için de „cephe gerisi“nin sağlam tutulması, sınırlı demokratik hakların kullandırılmaması karara bağlandı. Bu, bir bildiriyle açıkça ve tehditkar bir dille ilan edildi.

Bu son gelişmeler, sermaye devleti için biricik çözüm alternatifi olarak kalan baskı, terör ve yoketme politikasında yeni bir safhaya ulaşıldığını gösteriyor.

Bugün Türkiye'yi artık tümüyle MGK yönetmektedir. Parlamantonun ve hükümetin hiç bir fonksiyonu kalmamıştır ve bir darbe bildirisi olarak görülmesi gereken MGK açıklaması bunun ilanıdır.

Darbe tartışmalarıyla başlayan ve darbeye karşı „demokrasi savunusu“yla süren orta oyununun ortaya koyduğu bir gerçek varsa o da rejimin iflasının resmen tescilidir. MGK toplantısı tam da bu tartışmalarla aynı günlerde gerçekleşti. Rejimin iflas ettiği her durumda olduğu gibi, ordu yönetimi kendi politikaları çerçevesinde ele aldı. Muhtemel bir askeri darbeye ilişkin tartışmaların, „demokrasiyi savunma“ kampanyalarının ve Meclis’in başkanlık koltuğundaki soytarısı Cindoruk’un „darbeye direniriz“ türünden sahte kabadayılıklarının ortak amacı, aynı günlerde gerçekleşen bu örtülü darbeyi gözlerden gizlemekten başka bir şey değildi gerçekte.

Evet, şu an Türkiye’de kendine özgü bir darbe gerçekleşmiş durumda. Peru’daki Fujimori darbesinin değişik bir versiyonu. Orada meclisi feshetmek gerekmişti. Türkiye’de buna henüz gerek duyulmuyor. Zira Meclis ve onun sözde icra organı hükümet, emir komuta zinciri içindeki yerlerini layıkıyla almış bulunuyorlar. Bugünün dünyasında bu denli uysal, kişiliksiz, yetkilerini gönüllü olarak devreden bir meclise muz cumhuriyetlerinde dahi zor rastlanır.

Türk siyasal sisteminde MGK, Meclisin üstünde gerçek yasama organıdır ve ordunun tam denetimindedir. TBMM bir tür alt meclistir ve görevi MGK’dan gelen karar ve direktiflere siyasal „meşruiyet“ içinde hukuksal bir biçim kazandırmaktır. Hükümetler de meclisin değil fakat MGK’nın denetiminde bir icra organı olarak iş görürler. Fakat yine de burjuva politika yaşamının doğası gereği, bu tür bir işlerlik, bazı dönemler çelişkilerle içiçe ve sancılı yaşanmakta, belli güçlükler ve pürüzler yaratabilmektedir. Düzen bunalımının bu tür „sorunları“ kaldıramadığı durumlarda, bu oyuna son verilir ve ordu çelişkisiz ve pürüzsüz „topyekün“ bir müdahale için yönetimi el alır. Bugünün Türkiye’inde şükür ki böyle „pürüzler“ olmadığı için Meclis biçimsel varlığını sürdürmektedir.

Tüm öteki bunalımlı ülkelerde de işler aşağı yukarı böyle yönetilir. Latin Amerika ülkeleri bunun klasik örneklerini sunarlar. Bununla birlikte, ‘80’li yılların ikinci yarısında peşpeşe „demokrasiye geçen“ bu aynı Latin Amerika ülkeleri için, emperyalist merkezler, son yıllarda yeni bir taktik geliştirmiş bulunuyorlar. Bu, bazı ülkelerde, en son olarak da Peru’da gündeme geldi. Esası özetle

şöyledir: Toplumsal hoşnutsuzluk ve muhalefetin gücü askeri rejimleri dayanılmaz kıldığı bir noktada ve devrimci hareketin bir süre için ezilmiş olmasının avantajıyla yeniden „demokrasiye geçen“ ülkelerde, bir türlü çözüm bulunamayan iktisadi, toplumsal ve siyasal sorunlar, hızla bu sözde „demokrasi“yi kapitalist düzen için bir kez daha dayanılmaz kılabilmektedir. Fakat bunu, zaten henüz yeni geride bıraktıkları askeri rejimlerde değiştiremedikleri için, askeri rejimin politika ve uygulamalarını bu kez „demokrasi“nin biçimsel kurumlarıyla birarada yürüyecek şekilde gündeme getirme taktiği izleniyor. Bu bildiğimiz „güdümlü demokrasi“nin bizzat kendisini akla getirse de, aslında ondan farklıdır ya da onun daha özel bir biçimidir. Biçimsel planda seçimler, parlamento, partiler vb. varlıklarını sürdürmekte, fakat toplumsal muhalefete ve devrimci örgütlere karşı askeri rejim dönemlerini hiç bir biçimde aratmayan bir sistematik bastırma politikası buna eşlik etmektedir. „Terörizme karşı“ mücadele her yerde bunun ideolojik dayanağı olarak kullanılıyor.

Türkiye’de 20 Ekim erken genel seçimlerinin ardından hızla gündeme gelen bu oldu ve son MGK toplantısı bu yeni durumu taçlandırdı. Bu noktaya varan gelişmelerin bir „demokratikleşme süreci“ kampanyası eşliğinde yaşanması, yeni taktiğin kendine özgü karakteri bakımından son derece anlamlıdır.

DYP-SHP koalisyonuna eşlik eden gerici propaganda saldırısının bir amacı da rejimin kendi içinden güçlü bir politik alternatif çıkarabildiğini göstermek, özellikle yığınları buna inandırmaktı. Olayların seyri koalisyon daha bir yılını doldurmadan bu yalanı çökertti. Koalisyon iflas etmiştir; bunu artık kendileri de itiraf ediyorlar. Gelişmeler rejimin tek politika alternatifinin baskı ve terör, bu çerçevede gerçek icra organının da Genelkurmay-MİT hakimiyetindeki MGK olduğunu artık daha açık hale getirmiş bulunuyor. „Genelkurmay hükümeti“, yerini Genelkurmay’ın kendisine bıraktı. Süleyman Demirel değil Doğan Güreş temel politikaları açıklıyor ve özel savaş icraatını kamuoyu önünde yönetiyor.

Dolayısıyla ordudan bugün için klasik türden bir askeri darbe beklemek anlamsızdır. Ordu bu aynı şeyi „sivil“ biçimde

gerçekleştirmiştir bile. Devir-teslim sorunsuz yaşandı. Demirel, darbe tartışmaları sırasında, bir sürü demagojik boş lafın arasına basit bir gerçeği sıkıştırıverdi. Darbeyi yapacak olanlar, bugün yapılmakta olandan farklı ne yapacaklar, ne değişecek? diye sordu. İşin özü ve özeti budur. Ordu darbe koşullarında sahip olabileceği her araç, olanak ve yetkiye artık sahiptir, fazladan bir de icraatı „sivil“ bir şalla örtülüdür. Bu sayede genarellerin yönettiği bir rejim hala „parlamenter demokrasi“ olarak bile pazarlanabiliyorsa, bu safhada kaldırılması oldukça zor, yalnızca sıkıntıları çoğaltacak klasik bir darbeye ne lüzum kalır.

Devlet Kürdistan'da zaten topyekün bir özel savaş yürütüyor. Toplu katliamlar düzenliyor, kent ve köyleri bombalıyor, toplu göçe zorluyor, tanınmış Kürt aydınlarını ve politikacılarını canice bir kirli savaşın hedefleri olarak seçiyor vb. Bu durumda bu savaşın dozajını artırmak dışında, örtülü darbenin Kürdistan'daki uygulamalar bakımından çok yeni bir anlamı yok. Kürdistan için yenilik, tartışması sürdürülen „Dersim usulü“ çözüm olabilir ki, sömürgeci rejim bu gücü henüz kendisinde bulamıyor.

Yine de Kürdistan için açıkça ortaya konan bir hedef var. Bu, „psikolojik üstünlüğü“ yeniden ele geçirmek olarak tanımlanıyor. Devlet bunu bir ara kazandığını, fakat sonradan kaybettiğini, PKK'nın, inisiyatifi ve onunla birlikte psikolojik üstünlüğü ele geçirdiğini, kendi hizmetindeki kalemler aracılığıyla itiraf ediyor. MGK toplantısının hemen ardından yapılan ve bütün ordu erkanının katıldığı Şırnak'taki „anlamli tören“, bu üstünlüğü ele geçirmek için kullanılacak araç ve yöntemler hakkında açık bir fikir veriyor.

Bunun bir öteki boyutu, „PKK vahşeti“ teması üzerine kurulu geniş çaplı yeni bir propaganda kampanyası. MGK toplantısının hemen ardından ve MGK bildirisinde ortaya konan amaçlar doğrultusunda kudurmuşçasına seferber olmuş bulunan sermaye basını, daha şimdiden bu görevini layıkıyla yerine getiriyor. Bu propagandanın özellikle Türk emekçi yığınlarını aldatıp sersemletme ve devletin vahşetini gözlerden gizleme şeklindeki alışılmış amacının yanısıra, uluslararası kamuoyuna yönelik bir yönü var. Ulusal kurtuluş mücadelesinin son zamanlarda uluslararası planda kazandığı mevziler, eskiden „terör örgütü“ sayılan PKK'nın gitgide daha

geniş kesimlerde Kürt halkının temsilcisi olarak kabul görmesi, sömürgeci devleti telaşa düşürmüş bulunuyor. Dış politika yazarları döne döne buna ilişkin kaygılarını dile getirmekteydiler.

MGK'nın bu sorunu tartıştığı ve „terör örgütü“ temasına yeniden inandırıcılık kazandıracak bir kampanyayı planladığı anlaşılıyor. Bu kampanyanın kirli savaş yöntemleriyle, katliam provakasyonlarıyla elele yürüyeceğine kuşku yok.

Fakat örtülü darbenin asıl hedefi „cephe gerisine“ yöneliktir. MGK bildirisi yasal hak ve olanakların mücadeleyi destekleyici tarzda kullanılmasının engelleneceğini açıkça ilan etmiştir. HEP ile yurtsever ve devrimci basın açıkça hedef gösterilmiş, nitekim HEP tutuklamaları ve gazete-dergi toplatmalarıyla icraata derhal başlanmıştır.

Bu alana saldırıların hangi ölçülere varacağı henüz belli olmamakla birlikte, MGK darbesinin asıl hedefinin buraya yönelik olduğu kesindir. Devlet Kürt devrimci hareketinin bu alanı cephedeki savaşın ihtiyaçları doğrultusunda ne denli etkili ve çok yönlü kullanabildiğini görmüştür ve bunun önüne geçmek istemektedir. Öte yandan Türkiye devrimci hareketinin çok sınırlı olan desteğine bile tahammülü yoktur. Fakat bu alanı etkisizleştirmek o kadar kolay olmayacaktır. Zira bu mevziler bahşedilmemiş, tam da sürmekte olan mücadelenin gücüyle elde edilmiştir. Mücadeleyle kazanılan mücadeleyle korunacaktır.

Bununla birlikte, son gelişmeler, Türkiye'nin mevcut koşullarında kaçınılmaz olarak iğreti ve güvenilmez kalacak olan legal araç ve yöntemlere aşırı eğilimin bir dar görüşlülük ve politik bönlük örneği olduğunu da bir kez daha göstermiştir. Kendini bu alana fazlasıyla angaje etmiş çevreler gelişmeler karşısında ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalacaklardır. *Ekim*, geçen sayısında, *"Peki sermaye düzeninin tüm politikalarını devlet terörüne endekslediği bir evrede, Türkiye devrimci hareketini saran tasfiyeci-legalist cereyanı nasıl anlamak gerekir?"* diye sormuştu. Bu soru şimdi çok daha anlamlı ve hayatidir. Gerçekler o kadar kabadır ki, onları en kör gözler bile görebilirler, bunu istiyorlarsa eğer...

Tüm tarihsel deneyim burjuvazinin Kürdistan'daki mücadeleye

karşı gündeme getirdiği politikaların Türkiye'nin genelini belirlediğini, Kürt hareketiyle işçi ve emekçi hareketine bir arada darbe vurduğunu gösteriyor. İşçi hareketi bugün geri ve zayıftır, burjuvazi bu zaafı etkili bir gerici-şoven kampanya eşliğinde bugüne kadar iyi değerlendirdi. Fakat dayanılmaz yaşam koşulları işçileri yeniden yeniden mücadeleye yöneltiyor. Bu durumda, gerçekleşen darbenin sonuçları toplu sözleşme dönemine giren yüzbinlerce işçiye de yansımaktır. Devlet estirdiği genel terörle işçileri de tereddüte ve zayıflığa itmeyi amaçlıyor. Darbe tartışmaları döneminde devletin kirli savaşı çerçevesinde büyük kentlerde peşpeşe patlatılan bombaların temel bir hedefi, yığınları „terör“ psikozu ile yıldırmaktır.

Bu gerçekler işçi yığınlarına yönelik somut bir politik çalışmanın, siyasal gerçekleri açıklama faaliyetinin acil ve öncelikli konularını veriyor. Devletin kardeş Kürt halkının tümüyle haklı ve meşru ulusal özgürlük mücadelesine yönelttiği her yeni saldırının işçi sınıfı ve genel olarak Türk emekçi sınıfları için anlamını somut ve sistemli bir çabayla döne döne ortaya koyabilmeliyiz.

Komünistler olarak mücadele koşulları bakımından daha zorlu bir döneme girmiş bulunuyoruz. Burjuvazinin mücadeleyle kazanılmış mevzilerimize saldırısına tüm gücümüzle direneceğiz, onları savunacağız ve onlardan yararlanmayı sürdüreceğiz. Bu konuda bütünüyle açık olunmalıdır. Fakat stratejik önceliklerimizin, illegal örgütlenme ve çalışmanın hayati anlamını bugün her zamankinden daha derin kavramak ve gözetmek sorumluluğu ile yüzyüzeyiz.

Örgütümüzün önünde bulunan ve halen tartışılmakta olan sorunlar şimdi çok daha özel bir önem ve anlam kazanmış bulunmaktadır.

**EKİM**

Eylül 1992

Ocak 1991 ayı, 1990 yılını boydan boya kaplayan büyük grev ve direniş dalgasının tepe noktası olmuştur. Zonguldak madencilerinin Ankara yürüyüşü, Türk-İş'in 3 Ocak eylemi, büyük maden, metal ve kağıt grevleri hep bu ay içinde üstüste düşüyorlar.

Fakat 1990 yılının büyük eylem dalgasının doruğu olan 1991 Ocak ayı, aynı zamanda bir hız kesme ayıdır da. Türk-İş'in baştan savma 3 Ocak genel eyleminin hiç bir sonuç yaratmaması ile madencilerin Ankara yürüyüşünün Mengen barikatlarında kırılması, sınıf kitlelerinin eylem şevkine büyük darbeler oldular. Bunları, Körfez Savaşı (17 Ocak) ve bu bahaneyle güdeme getirilen toplu grev yasaklamaları (27 Ocak) izledi. 27 Ocak 1991'de, Bakanlar Kurulu kararıyla, 158 işyerinde sürmekte olan ve 102.846 işçiyi kapsayan grevler ertelendi. Bu "erteleme"nin gerçekte grevleri bitirmek demek olduğunu biliyoruz.

Ancak gelişmeler bununla da kalmadı. Burjuvazi, Körfez Savaşı'nın yarattığı atmosferi en iyi biçimde değerlendirerek, işçi sınıfına karşı, somut biçimini toplu tensikatlarda bulan, genel bir saldırıya girişti. Büyük çoğunluğu 1987-90 işçi eylemlerinin öne çıkardığı ileri işçilerden oluşan binlerce işçi sokağa atıldı. İşçi sınıfı buna tümüyle sessiz kalmadı, fakat kendisine güç ve moral kazandırabilecek düzeyde anlamlı bir tepki de ortaya koyamadı.

Sonuçta, işçi hareketi, 1987 yılından itibaren kesikli dalgalar halinde gelişen, her yenisi bir öncekini yaygınlık ve etkinlik bakımından aşan, 1991 Ocak ayında tepe noktasına varan bir sürekli gelişmenin ardından, hala da kurtulamadığı bir nispi durgunluk dönemine girdi.

Tam da işçi hareketliliğinin kendini belirgin bir biçimde hissettirdiği tarihten (1987) itibaren, yeni bir toparlanma çabası içine giren, 1987-90 dönemi içinde, bu hareketliliğin uygun atmosferinden toparlanma doğrultusunda iyi-kötü yararlanan Türkiye devrimci hareketini, işçi hareketindeki bu ani gerilemenin sonuçları kaçınılmaz olarak etkileyecekti.

Gel gelelim sorun bundan ibaret te değildi. Burjuvazi, grevleri yasaklayarak ve yaygın işten atmalara girişerek işçi sınıfına yönelttiği saldırıyı, paralel biçimde devrimci harekete de yöneltti. Bu saldırı iki boyutlu fakat tek amaçlıydı. Terörle yıldırma ve düzen legalitesi içine çekerek terbiye, demek oluyor ki, tasfiye etmek...

Dolayısıyla, bugünden bakıldığında daha net görülebiliyor; Ocak-Şubat 1991, bir dönüm noktası olmuştur. Üstüste binen tüm bu gelişmeler, 12 Eylül'le birlikte girmiş bulunduğu yapısal bunalımı aşamamış, fakat 1987'den itibaren giriştiği yüzeysel toparlanma çabaları ile bunu bir süre için hafifletmiş gibi görünen Türkiye sol hareketini, son iki yılda yeni bir tasfiye sürecinin içine sokmuştur. Son iki yıl, 1991-92 yılları, soida tasfiyeciliğin yeni bir evresi olmuştur.

**Fiyatı: 30.000 TL**